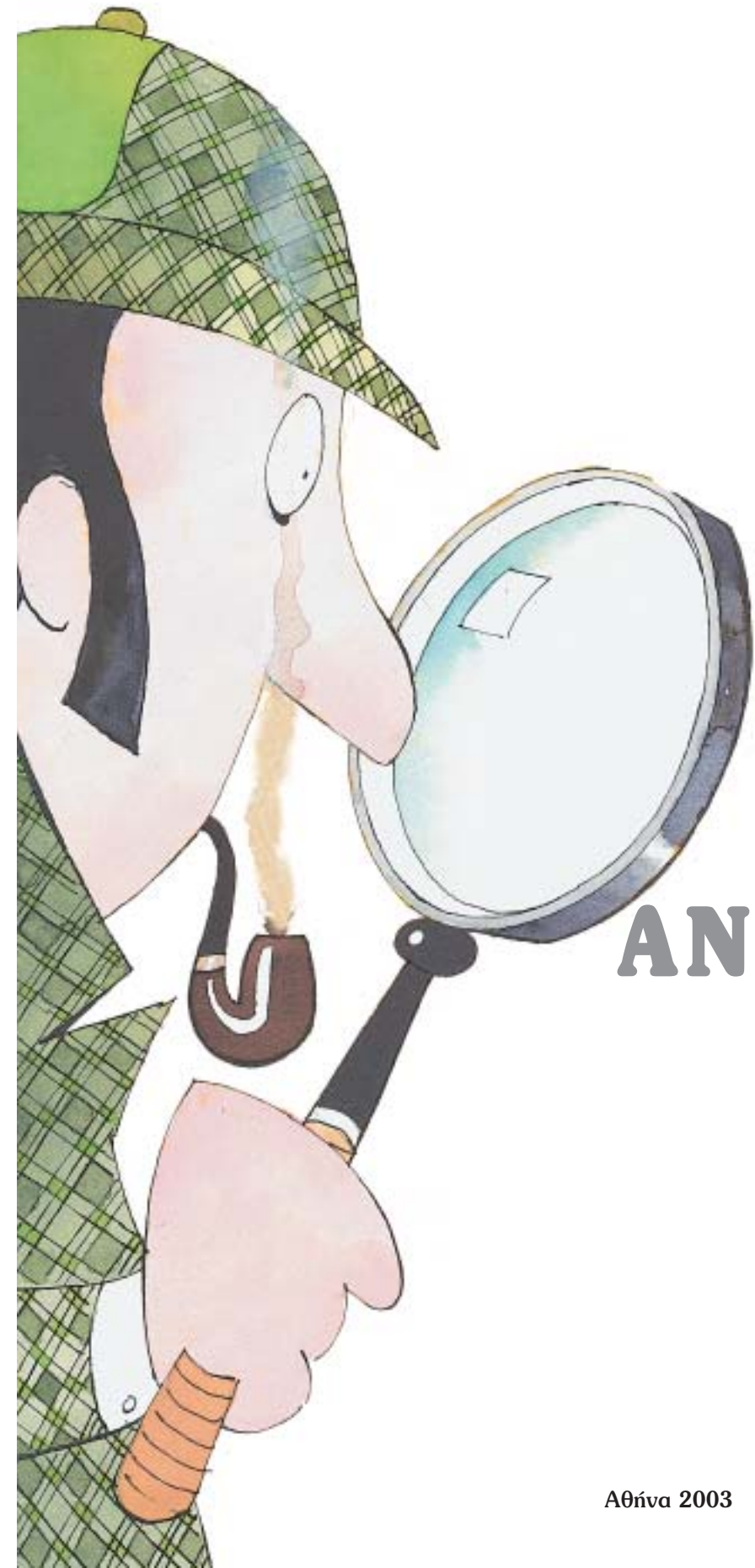

Προσοχή!
Το υλικό είναι ημιτελές κι έχει λάθη.
Προορίζεται μόνο για επιλεκτική
αξιοποίηση κατά την κρίση
του εκπαιδευτικού.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

 Υπόθεση Γλώσσα
Τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα:
γραμματική και ασκήσεις για παιδιά και νέους

Προσοχή!
Το υλικό είναι ημιτελές κι έχει λάθη.
Προορίζεται μόνο για επιλεκτική
αξιοποίηση κατά την κρίση
του εκπαιδευτικού.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Αθήνα 2003

ΕΠΕΑΕΚ - Γ' ΚΠΣ

Άξονας 1

Μέτρο 1. 1

Ενέργεια 1. 1.1. Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές
ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα

Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση Παλινοστούτων και Αλλοδαπών Μαθητών»

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση - ΕΚΤ

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Φορέας παρακολούθησης:

ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.

Ειδική Γραμματέας: Στ. Πριόβολου

Διεύθυνση Γ' ΚΠΣ

Φορέας υλοποίησης:

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιτροπή Ερευνών

Τμήμα Φ.Π.Ψ.

Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής

Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Ιλίσια 15784

Τηλ.: 210-7277522

E-mail: info@keda.gr

Website: <http://www.keda.gr>

Επιστημονικός υπεύθυνος: Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου

Τόμος: ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Συνεργάστηκαν: Αναστασία Αμπάτη

Σταυρούλα Δημητράκου

Μαρία Ιακώβου

Αυθή Καθβαδά

Αναστασία Μαγγανά

Σπυριδούλα Μπέλλα

Μαρίνα Ντάλλα

Κυριακή Σεκερτζή

Κατερίνα Τούρα

Αφροδίτη Τουτουδάκη

Εποπτεία διδακτικού υλικού:

Μαρία-Λουίζα Μπορλόζ-Μάρκου

Εικονογράφηση: Άκης Μελλάρης

Εξώφυλλο: Νίκος Μαρουλάκης

Γλωσσική επιμέλεια: Κλεοπάτρα Φάκλαρη

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο ατελιέ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΕΠΕ.

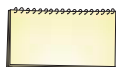
Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

Περιεχόμενα

Πού βρίσκεις

γραμματική

Προσωπικές Αντωνυμίες

Ονομαστική της Προσωπικής Αντωνυμίας

- α' και β' πρόσωπο (εγώ – εμείς / εσύ – εσείς) 8 – 9
- γ' πρόσωπο (αυτός – αυτοί / αυτή – αυτές / αυτό – αυτά) 10 – 11
- πώς ρωτάμε; (ποιος; / ποια; / ποιο; / τι;) 13
- πότε βάζουμε την αντωνυμία; 14 – 15
- πώς δείχνουμε τα πράγματα; (αυτός – εκείνος) 16 – 17

Απιατική της Προσωπικής Αντωνυμίας

- γ' πρόσωπο (το(ν) – τους / την – τις / το – τα) 18
- α' και β' πρόσωπα (με – μας / σε – σας) 19
- πώς ρωτάμε; (ποιον; / ποια;/ ποιο; / τι;) 20
- πώς δείχνουμε τα πράγματα; (Να τος! – Να τον!) 21
- αδύνατος – δυνατός τύπος (με – εμένα / σε - εσένα ...) 22
- χρήσεις του δυνατού τύπου 23 – 24
- πώς δίνουμε έμφαση με τον αδύνατο τύπο;
(Τη Μαρία την αγαπάω πολύ) 24 – 25

Γενική της Προσωπικής Αντωνυμίας

- αδύνατοι τύποι (μου – μας / σου – σας / του – τους ...) 26 – 27
- αδύνατος – δυνατός τύπος (μου - εμένα / σου – εσένα ...) 28 – 29
- ο ρόλος της αντωνυμίας 30 – 31
- η σειρά των αντωνυμιών πριν από το ρήμα (της το δίνω) 32
- η σειρά των αντωνυμιών μετά την Προστακτική (πες της το – πες το της) 33
- πού βάζουμε τόνο; (αγόρασέ μου το / φέρε μού το) 34 – 35

Κτητικές Αντωνυμίες

- α' και β' πρόσωπο (μου - μας, σου – σας) 38 – 39
- γ' πρόσωπο (του / της - τους) 40 – 43
- πώς μιλάμε καθημερινά; (αυτουνού, αυτηνής, αυτωνών) 42
- πού βάζουμε την αντωνυμία; (ο καλός φίλος μου / ο καλός μου φίλος) 44 – 46
- πώς ξεχωρίζουμε κτητική και προσωπική αντωνυμία;
(ο μπαμπάς της τής είπε) 47
- πότε βάζουμε δεύτερο τόνο; (το ποδήλατό μου) 48 – 49
- αδύνατος - δυνατός τύπος (μου - δικός μου) 50 – 52
- πώς ρωτάμε; (ποιανού - τίνος) 53
- οι δικοί μου (γονείς, συγγενείς, φίλοι) 54 – 55
- δυνατός τύπος (έλεγχος) 55, 82

Αυτοπαθείς Αντωνυμίες

- ο εαυτός μου - τον εαυτό μου 58 – 60
- η γνώση του εαυτού μου - αυτογνωσία 60
- αυτοπαθείς αντωνυμία και ρήμα σε – μαι
(καταστρέφω τον εαυτό μου, αυτοκαταστρέφομαι) 61

Οριστικές Αντωνυμίες

- μόνος μου / μόνη μου / μόνο μου 62 – 63
- αντωνυμία ο ίδιος / η ίδια / το ίδιο 64 – 66
- επίθετο ίδιος, -α, -ο 67
- αντωνυμία ο ίδιος και επίθετο ίδιος (επανάληψη) 68 – 69

Δεικτικές Αντωνυμίες

- πώς δείχνουμε τα πράγματα στο χώρο ή το χρόνο; (αυτός / εκείνος) 72 – 73
- πώς ρωτάμε για τα πράγματα; (ποιος / ποια / ποιο + ουσιαστικό) 74 – 75
- πώς δηλώνουμε την ταύτιση; (τέτοιος / τέτοια / τέτοιο) 76 – 77
- πώς δηλώνουμε το βαθμό; (τόσος / τόση / τόσο) 78 – 79

Ποσοτικά

- πώς ρωτάμε για την ποσότητα; (πόσος; / πόση; / πόσο;) 80 – 81
- πώς δηλώνουμε την ποσότητα; (κάμποσος / αρκετός / λίγος) 80 – 81

Αόριστες Αντωνυμίες

- οι αόριστες αντωνυμίες, μια πρώτη παρουσίαση 84 – 85
- κανένας, καμία, κανένα / ένας, μία, ένα 86 – 89
- τίποτα / κάτι 88
- κάποιος, κάποια, κάποιο, κάτι 90 – 91
- μερικοί, -ές, -ά / άλλος, -η, -ο 92 – 93
- καθένας, καθεμία, καθένα 94
- κάθε 95

Αναφορικές Αντωνυμίες

- ο οποίος, η οποία, το οποίο / που 98 – 99
- που τον, που την, που το 100
- που με επίρρημα (που μαζί του) 100 – 101
- ερωτηματικό και αναφορικό «που» (πού; / που) 101
- αιτιατική (τον οποίο, την οποία, το οποίο / που τον, που την, που το) 102
- γενική (του οποίου, της οποίας – των οποίων) 103
- αναφορική με πρόθεση (με την οποία) 103 – 104
- πώς δίνουμε έμφαση; (τα λεφτά, τα οποία λεφτά) 105
- ο οποίος, η οποία, το οποίο / που (επανάληψη) 105
- όποιος, όποια, όποιο 106 – 107
- ό,τι 108
- ό,τι και ότι 108 – 109
- οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε / οτιδήποτε 109
- όσος, όση, όσο 110 – 111

ορθογραφία

- ταιριάζω σωστά τις καταλήξεις του ρήματος (-ε / -αι) με τις αντωνυμίες 12
- γράφω σωστά αυτοί και αυτή 12
- γράφω σωστά της και τις 35

παραμύδια

• Κατασκίνωση	17
• «...Όταν γιορτάζουμε, έχουμε επισκέψεις...»	31
• Στην παραλία είναι υπέροχα	39
• Η γιαγιά μου	46
• Το γράμμα	46
• Για πάντα δική σου	51
• Οι έλεγχοι	54
• Φεύγω από το σπίτι	55
• Ο Άκης και οι άλλοι	55
• Από το ημερολόγιο της Άννα Φρανκ	59
• «...Πιες το Άκη μου, το γαλατάκι σου!...»	63
• «...Τα παιδικά μου χρόνια ...»	67
• Ιδανικά και απλά δίδυμα	68
• Με τον μπαμπά για ψώνια	69
• Ιστορία των μπλου τζιν	75
• «...Στα μαθηματικά, θυμάμαι, μισούσα την υποτείνουσα...»	77
• Ο Νικόλας φεύγει διακοπές	79
• Ο Σελεμίκος στο δικαστήριο	84 – 85
• Το νυχτερινό πάρτι	89
• Η ζημιά	89
• Στο οδοντιατρείο	93
• Δακτυλικά αποτυπώματα	94
• Πώς κληρονομούνται τα γονίδια;	94
• Μια θεατρική παράσταση	95
• Η κοπάνα	100

βοήθεια

.....

.....

Δύσκολες λέξεις	113
-----------------	-----

για τον εκπαιδευτικό

Λίγα λόγια	122
Αναλυτικός πίνακας γραμματικής	123
Πηγές	126

Προσωπικές

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Αγόρια: -Γεια σας, κορίτσια!
 Κορίτσια: -Γεια, σας!
 Γιάννης: -Πάμε για μπάσκετ; Θα παίξουμε δίδυμοι* εναντίων διδύμων!
 Μαρία: -Μα είστε κι εσείς δίδυμοι;
 Αλέκος: -Γιατί, δεν το ξέρατε;
 Ειρήνη: -Μα δε μοιάζετε καθόλου!
 Αλέκος: -Αυτό είναι αλήθεια. *Εμείς* δε μοιάζουμε καθόλου. Η μητέρα λέει πως είμαστε απλοί δίδυμοι.
 Ειρήνη: -*Εγώ* είμαι ολόγεια* με τη Μαρία.
 Μαρία: -Ναι, αλλά *εσύ*, Ειρήνη, είσαι μικρότερη από μένα. Γεννήθηκες δέκα λεπτά αργότερα και φέτος δε θα έχεις γενέθλια.
 Αλέκος: -Πώς γίνεται αυτό;

προσωπικές αντωνυμίες
εφαρμογή

1 Συμπλήρωσε* τις φούσκες με τις αντωνυμίες.

εγώ	- αυτός που μιλάει
εσύ	- σ' αυτόν μιλάμε
αυτός, -ή, -ό	- μιλάμε για κάποιον, κάποια, κάποιο / κάτι
εμείς	- αυτοί που μιλάνε
εσείς	- σ' αυτούς μιλάμε
αυτοί, -ες, -ά	- μιλάμε για κάποιους, κάποιες, κάποια / κάτι

Οι λέξεις **εγώ, εσύ, αυτός, -ή, -ό, εμείς, εσείς, αυτοί, -ες, -ά** στη γραμματική λέγονται προσωπικές αντωνυμίες.

(Η Μαρία γεννήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου, στις 12 παρά 10 και η Μαρία, στις 12 και ένα λεπτό, δίσεκτο έτος*)

2

αντωνυμία μαζί
με το ρήμα

α. Συμπλήρωσε.

εγώ
.....
..... / ..... / .....
.....
.....
..... / ..... / .....

διαβάζω
διαβάζεις
διαβάζει.
διαβάζουμε
διαβάζετε
διαβάζουν

β. Αντιστοίχισε.

εσείς
αυτός /n/o
εγώ
εμείς
εσύ
αυτοί /ες /α

γράφω
γράφεις
γράφετε
γράφει
γράφουμε
γράφουν

εσύ + εγώ	=	εσύ + εσύ	=
εσείς + εγώ	=	εσύ + εσείς	=
αυτός, -ή, -ό + εγώ, εμείς	= εμείς	αυτός, -ή, -ό + εσύ, εσείς	= εσείς
αυτοί, -ές, -ά + εγώ, εμείς	=	αυτοί, -ές, -ά + εσύ, εσείς	=

3

υπερίσχυση του α', β'
προσώπου αντωνυμίας

Κάνε σωστή πρόσθεση, συμπληρώνοντας τις αντωνυμίες με τα ρήματα που σου αρέσουν.

- ✓ εγώ + εσύ = εμείς μαλώνουμε
- εγώ + αυτή = ...
  - εγώ + εσείς = ...
  - εγώ + αυτοί = ...
  - εγώ + αυτός + αυτή = ...
  - εσύ + αυτές = ...
  - εσύ + εσείς = ...
  - εσύ + εμείς = ...

- Αλέκο, πιστεύεις ότι η Ειρήνη είναι μεγαλύτερη από τη Μαρία;
- ▲ Γιάννη, δεν ξέρω, νομίζω ότι *αυτή* μας κοροϊδεύει.
- Μπα, όχι, μιλούσε σοβαρά.
- ▲ Λες να τις ξαναρωτήσουμε;
- Μπα, όχι. Αυτές έχουν ένα αδελφό, το Γιωργάκη. Αυτός θα μας πει.
- ▲ Αυτός πού να ξέρει! Είναι μόλις πέντε χρονών.
- Πάμε στο Γιάννη και τον Πέτρο. Αυτοί είναι φίλοι τους.
- ▲ Ο Πέτρος ποιος είναι;
- Το αγόρι της Μαρίας.
- ▲ Εγώ νόμιζα ότι *αυτός* είναι το αγόρι της Ειρήνης..
- Δεν ξέρω, πάμε να ρωτήσουμε.

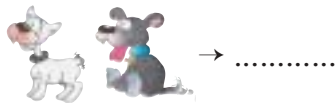
 <ul style="list-style-type: none"> ο Γιάννης ο φίλος ο μάστορας ο καθρέφτης 	 <p>→ αυτός</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>ο → αυτός</p> <p>η → αυτή</p> <p>το → αυτό</p> <hr/> <p>οι → αυτοί</p> <p> ↓</p> <p> αυτές</p> <p>τα → αυτά</p> </div>	 <p>αυτοί ←</p>	<ul style="list-style-type: none"> οι μαθητές ο Κώστας και ο Γιάννης ο Νίκος και η Μαρία οι μαρκαδόροι ο πατέρας και το παιδί η μητέρα και το μωρό
 <ul style="list-style-type: none"> η Μαρία η κόρη η τάξη 	<p>→ αυτή</p>		<p>αυτές ←</p>	<ul style="list-style-type: none"> οι κοπέλες η Μαρία και η Ειρήνη οι κόλλες η μητέρα και το κορίτσι
 <ul style="list-style-type: none"> το παιδί το δέντρο το κλειδί 	<p>→ αυτό</p>		<p>αυτά ←</p>	<ul style="list-style-type: none"> τα παιδιά το αγόρι και το κορίτσι το τετράδιο και η κασετίνα ο χάρτης και το βιβλίο ο χάρτης και η κασετίνα ο σκύλος και η γάτα

 το κορίτσι → αυτή / αυτό
 το αγόρι → αυτός / αυτό

4

Με τι πάει;

υποκαταστατικός ρόλος
της αντωνυμίας

5

Γράψε και εσύ μερικές λέξεις που ταιριάζουν με αντωνυμία.

αυτό το..μολύβι .....

.....

.....

.....

αυτός .....

.....

.....

αυτοί .....

.....

.....

αυτή .....

.....

.....

αυτές .....

.....

.....

αυτά .....

.....

6

Διάβασε τι γράφει η Μαρία και πες ποιος είναι ποιος.

Εγώ είμαι η Μαρία. Έχω μια αδερφή, την Ειρήνη. Με την Ειρήνη είμαστε δίδυμες. Γεννηθήκαμε την ίδια μέρα. Αλλά **αυτή** λέει ότι γεννήθηκε 5 λεπτά νωρίτερα και ότι εγώ είμαι πιο μικρή και πρέπει να την ακούω σε όλα. Συχνά μας μπερδεύουν*. Υπάρχουν δίδυμοι που δε μοιάζουν* πολύ, αλλά **εμείς** είμαστε ίδιες. Μόνο ο μπαμπάς και η μαμά μας ξεχωρίζουν* εύκολα. **Αυτοί** λένε ότι δεν είμαστε ακριβώς ίδιες. Επίσης και ο σκύλος μας, ο Ροκ, ξέρει να μας ξεχωρίζει. **Αυτός** αλλιώς κουνάει την ουρά όταν βλέπει εμένα και αλλιώς όταν βλέπει την Ειρήνη. Η Μάρθα και η Χριστίνα και **αυτές** μας καταλαβαίνουν από τα σπυράκια που έχουμε. **Αυτά** όμως θα φύγουν σύντομα. Για να μας ξεχωρίζουν όλοι οι άλλοι εγώ φοράω παντελόνια και αυτή φουστάνια. Έχουμε και έναν αδερφό, το Γιωργάκη. **Αυτός** είναι μόλις 4 χρονών.

εγώ → ...η Μαρία...	εμείς → .....
αυτός →	αυτοί → .....
αυτή →	αυτές → .....
αυτό →	αυτά → .....

7

Βάλτε αντί για τις υπογραμμισμένες λέξεις τη σωστή αντωνυμία.

α.	β.
1. <u>Η Ειρήνη</u> πήρε 10 στη Βιολογία. Αυτή διαβάζει πολύ.	1. <u>Η Μαρία και η Ειρήνη</u> είναι ίδιες. ..... είναι δίδυμες.
2. <u>Ο Πέτρος</u> είναι καλός μαθητής. ..... δεν αντιγράφει* ποτέ.	2. - Πάλι φωνάζουν <u>ο Νίκος και η Σόνια</u> ; - Άσε, ... συνέχεια φωνάζουν.
3. <u>Το μωρό</u> κλαίει. ..... πεινάει.	3. <u>Η μαμά</u> και <u>το μωρό</u> είναι έξω. ..... κάνουν βόλτα κάθε μέρα.
4. <u>Τα παιδιά</u> παίζουν όλη την ώρα. ..... δεν έχουν διάβασμα.	4. <u>Ο Γιωργάκης και το σκυλάκι</u> παίζουν. ..... είναι ακώριστοι φίλοι.
5. Μου αρέσουν οι <u>σοκολάτες</u> . Αλλά ..... παχαίνουν.	5. <u>Η Νανά και το καινούριο κορίτσι</u> κάνουν παρέα. ..... θα γίνουν γρήγορα φίλες.
6. <u>Οι μαρκαδόροι</u> στέγνωσαν. ..... θέλουν πέταμα.	6. <u>Η φούστα και το μπλουζάκι</u> είναι τσαλακωμένα ..... θέλουν σιδέρωμα.

	εγώ	+ ρήμα σε	$\begin{cases} -\omega \\ -\mu\alpha\iota \end{cases}$		εμείς	+ ρήμα σε	$\begin{cases} -\acute{\omicron}\mu\epsilon / -\alpha\mu\epsilon \\ -\mu\alpha\sigma\tau\epsilon \end{cases}$
	εσύ	+ ρήμα σε	$\begin{cases} -\epsilon\iota\varsigma / -\alpha\varsigma \\ -\sigma\alpha\iota \end{cases}$		εσείς	+ ρήμα σε	$\begin{cases} -\epsilon\iota\epsilon / -\alpha\tau\epsilon / -\epsilon\iota\pi\epsilon \\ -\sigma\tau\epsilon \end{cases}$
	αυτός αυτή αυτό	+ ρήμα σε	$\begin{cases} -\epsilon\iota \\ -\tau\alpha\iota \end{cases}$		αυτοί αυτές αυτά	+ ρήμα σε	$\begin{cases} -\omicron\upsilon\nu \\ -\omicron\nu\tau\alpha\iota \end{cases}$

8

αντωνυμία μαζί με το ρήμα

Ποια αντωνυμία ταιριάζει; α. Υπογράμμισε τη σωστή.

- ✓ Κάθομαι κι ονειρεύομαι. (εμείς / εγώ)
- 1. Πάλι κοιμάσαι; (εσείς / εσύ)
- 2. Πότε έρχεται σπίτι; (αυτός / εσείς)
- 3. Δε γίνεται με τίποτα; (εγώ / αυτό)
- 4. Γιατί βαριέστε; (εσύ / εσείς)
- 5. Συνέχεια τσακωνόμαστε*. (αυτή / εμείς)
- 6. Τι σκέφτονται; (αυτός / αυτοί)

β. Γράψε αυτή που ταιριάζει.

- ✓ ...Αυτός στενοχωριέται.
- 1. .... ανησυχείτε.
- 2. .... ντρέπομαι
- 3. .... τρέχουμε
- 4. .... μοιάζετε
- 5. .... βιάζομαι
- 6. .... περιμένουμε.

9

ορθογραφία του [i]

Πώς το γράφεις: με **-ή**, **-οί** ή με **-ί**;

1. Αυτ... η Άννα είναι τελείως χαζή.
 Γιατί;
 Ο Πέτρος και η Μαρία έκαναν ένα αστείο.
 Και αυτ... το πήρε στραβά;
 Ναι. Αυτ... όμως δεν ήθελαν να την κοροϊδέψουν. Ένα αστείο ήταν, μωρέ.
2. Τι έχουν πάθει αυτ... οι δυο και δεν μιλάνε;
 Έχουν μαλώσει εδώ και μέρες.
 Και ποιος φταίει;
 Η Κάτια. Αυτ... αρχίζει πρώτη τους καβγάδες*.

3. Τι έχεις;
 Πονάει το αφτ... μου.
 Και γιατί δεν πας στη γιατρό σου;
 Πήγα. Αυτ... όμως μου είπε πως θα περάσει μόνο του.
 Αχ! Αυτ.... οι γιατροί!

αυτ(ή) →

αυτ(οί) →

αφτ(ί) →

10

Συμπλήρωσε τις φούσκες.

ερωτηματική αντωνυμία
εφαρμογή

1.
..... είναι;
..... είσαι εσύ;

Εγώ.
Εγώ είμαι η Αλίκη.

..... είναι;
..... είσαι εσύ;

Εγώ.
Εγώ είμαι ο Πέτρος.

Όταν δεν ξέρουμε αν είναι πολλοί ή ένας, άντρας ή γυναίκα ρωτάμε με το **ποιος**;

3. .... είναι αυτό;

Ένα ποντίκι.

..... είναι;
..... είστε εσείς;

Εμείς.
Ο Γιάννης και οι γονείς του.

11

Συμπλήρωσε τη λέξη που λείπει.

ερωτηματική αντωνυμία
έλεγχος

✓ - ..Ποιος.. βγήκε πρώτος στα μαθηματικά;

1. - ..... θα έρθουν στο πάρτι;

2. - Εμπρός;..... είσαι;

3. - ..... από τις δυο μας φταίει;

4. - ..... θα γράψουν τεστ;

5. - ..... άλλη μαθήτρια πήρε άριστα;

6. - ..... φίλες σου σου αρέσουν περισσότερο;

- Εγώ.

- Εμείς και ο Κώστας.

- Εγώ, η ξαδέλφη σου είμαι..

- Εσύ.

- Εσείς.

- Μόνο εσύ πήρες άριστα.

- Εσείς.

12

παρουσία / απουσία
της αντωνυμίας

Διάβασε τι λέει η Ειρήνη.

Πού βάζει εγώ, εσύ, αυτός, -ή, -ό, εμείς, εσείς, αυτοί, -ές, -ά;

Πού δεν τα βάζει;

Πες γιατί.

Εγώ είμαι η Ειρήνη, η δίδυμη αδελφή της Μαρίας. Υπάρχουν δίδυμοι που δε μοιάζουν, αλλά εμείς είμαστε ίδιες. Τα παιδιά στο σχολείο μας μπερδεύουν. Για να μας ξεχωρίζουν εγώ φοράω φουστάνια και αυτή παντελόνια. Καμιά φορά αλλάζουμε ρούχα για να κάνουμε πλάκα. Η Μαρία έχει πάντα τρελές ιδέες για πλάκες. Εγώ όμως δε θέλω να κοροϊδεύω τους φίλους μας γιατί θυμώνουν. Μπορεί να μοιάζουμε σαν δυο σταγόνες νερό*, αλλά στο χαρακτήρα δε μοιάζουμε καθόλου. Αυτή είναι ζαβολιάρη* ενώ εγώ είμαι πολύ σοβαρή.

- Πολλές φορές δε βάζουμε **εγώ, εσύ, αυτός, -ή, -ό, εμείς, εσείς, αυτοί, -ές, -ά** (Δε χρειάζεται γιατί το πρόσωπο φαίνεται από την κατάληξη του ρήματος)
  - Διαβάζ(ω) → εγώ
  - Δε διαβάζ(εις) → εσύ
- Βάζουμε την αντωνυμία όταν θέλουμε να τονίσουμε* κάτι ή να το ξεχωρίσουμε από κάτι άλλο.
  - **Εγώ** διαβάζω (όχι εσύ).

13

χρήση της αντωνυμίας
για αντιδιαστολή

Φτιάξε προτάσεις.

✓ εγώ / εσύ / διαβάζω / χαζεύω → Εγώ διαβάζω ενώ εσύ χαζεύεις*.

1. εμείς / αυτοί / μοιάζω / δε μοιάζω
2. αυτός / αυτή / δουλεύω / τεμπελιάζω*
3. αυτές / αυτοί / κάνω δίαιτα / τρώω πολύ
4. εμείς / εσείς / τρέχω / κάθομαι
5. αυτά / εγώ / μένω / φεύγω.

14

Συμπλήρωσε.

✓ Αυτή φοράει φουστάνια ενώ εγώ φοράω τζιν.

1. .... είμαστε δίδυμες ενώ ..... είστε απλώς αδέρφια.
2. .... ήταν ευγενικός ενώ ..... ήσουν απότομη* μαζί του.
3. .... παίζουν ενώ ..... διαβάζεις.
4. .... πάνε μπαλέτο ενώ ..... δεν ξέρουμε ούτε ένα χορό.
5. .... κάνουν βάρη* ενώ ..... δεν γυμνάζεστε καθόλου.

15

Φτιάξε προτάσεις.

✓ Δεν κατάλαβα καλά - μαγειρεύω - εσύ - εγώ.

Δεν κατάλαβα καλά ποιος μαγειρεύει; Εσύ ή εγώ;

1. Δεν άκουσα καλά - φταίω - εσείς - αυτή
2. Δε θυμάμαι καλά - παίζω πιάνο - εσύ - αυτός
3. Δεν άκουσα καλά - κερδίζω - αυτοί - εμείς
4. Δεν κατάλαβα καλά - καθαρίζω - εγώ - αυτές
5. Δε θυμάμαι καλά - έχω σκύλο - αυτές - αυτοί

16

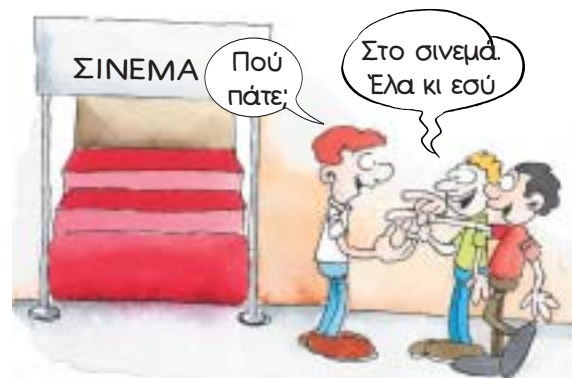
Τελείωσε τους διαλόγους.

- Γιατί φώναξες;	- Γιατί μαλώνετε;	- Γιατί μιλάς;
- Δε φώναξα εγώ.	-	- .....
- Ποιος φώναξε τότε;	-	- .....
- Και πού θες να ξέρω εγώ;	-	- .....

17

Φτιάξε διαλόγους όπως στις φούσκες και στο παράδειγμα.

- Τι τρως;
  - Παγωτό.
  - Θέλω κι εγώ.
1. πίνετε / τσάι / θέλουμε
  2. μασουλάτε* / καραμέλες / θέλουν
  3. πας / πάρκο / ελάτε.
  4. διαβάζεις / το καινούριο κόμικ / θέλω

18

Συμπλήρωσε με τη σωστή αντωνυμία μόνο όπου χρειάζεται.

1. ▲ ... θα πάω να αγοράσω αυτά τα παπούτσια.
● Εγώ θα τ' αγοράσω. .... τα είδα πρώτη.
▲ ..... τι λες καλέ; ..... τα είδα πρώτη. .... ήθελες τα μπλε.
● ..... δεν είσαι καλά μου φαίνεται.
2. ▲ Για πού ..... ετοιμάζεσαι;
● ..... θα βγω με τον Πέτρο απόψε.
▲ Σοβαρά; ..... θα βγω με τον Πέτρο απόψε, ... θα πάμε σινεμά.
● Ονειρεύεσαι! ..... θα πάω σινεμά με τον Πέτρο.
▲ ..... το έχουμε κανονίσει*.
● Κι ..... το έχουμε κανονίσει.
▲ Μάλλον ο Πέτρος θέλει να πάμε όλοι μαζί.
● Τι κρίμα!

απουσία / παρουσία αντωνυμίας
έλεγχος

19

Συμπλήρωσε τις λεζάντες.

Όταν μιλάμε για κάτι που βρίσκεται κοντά μας χρησιμοποιούμε την αντωνυμία **αυτός - αυτή - αυτό**, ενώ για κάτι που είναι μακριά **εκείνος - εκείνη - εκείνο**.

..... είναι ο πατέρας μου.

..... είναι ο αδελφός μου.

..... είναι η μητέρα μου.

..... είναι η ξαδέλφη μου.

..... είναι το αδελφάκι μου.

..... είναι ο ξάδελφός μου.

..... είναι οι γονείς μου.

..... είναι οι φίλοι μου.

..... είναι οι θείες μου.

..... είναι οι ξαδέλφες μου.

..... είναι τα αδελφια μου.

..... είναι τα ξαδέλφια μου.

20

Γράψε τις λεζάντες.

αυτός / εκείνος
εφαρμογή

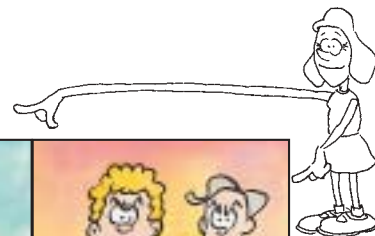
Αυτός διαβάζει. Εκείνος κοιμάται.

.....

.....

.....

.....

.....

21

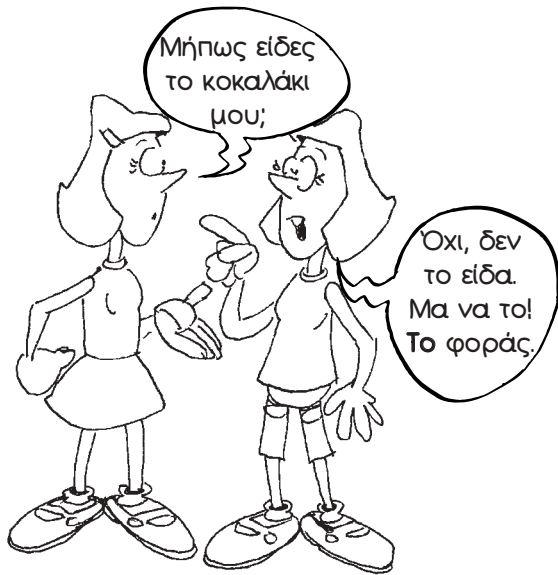
Διάλεξε το σωστό.

αυτός / εκείνος
διάκριση

Η κατασκήνωσή* μας είναι μια πολύ καλή κατασκήνω-
ση. Είμαστε πολλά αγόρια και περνάμε καλά κι έχουμε
πλάκα. Το μόνο που μας στεναχωρεί είναι που οι γονείς
μας δεν είναι μαζί μας. Γι' αυτό ο Κρεπέν είχε φοβερή τύ-
χη. Οι γονείς του ήρθαν να τον δούν. Ο Κρεπέν έτρεξε
αμέσως στην αγκαλιά της μαμάς του κι ύστερα του μπα-
μπά του. Τους φίλησε. Φαίνονταν να είναι πολύ χαρούμε-
νοι και οι τρεις τους που βλέπονταν μετά από τόσες μέρες. Κι ύστερα ο Κρεπέν είπε με
περηφάνια* στον μπαμπά και τη μαμά του.

- (Αυτοί / εκείνοι) εδώ είναι οι φίλοι μου. (Εκείνος / αυτός) εκεί είναι ο Μπερτέν.
Ο άλλος είναι ο Νικόλας και πιο κει ο Γκαλμπέρ, ο Ατανάς κι οι υπόλοιποι* της παρέ-
ας. (Εκείνος / αυτός) εκεί είναι ο αρχηγός μας. (Αυτό / εκείνο) εδώ είναι το σπιτάκι μας
και ... χθες ψάρεψα ένα σωρό γαρίδες*.

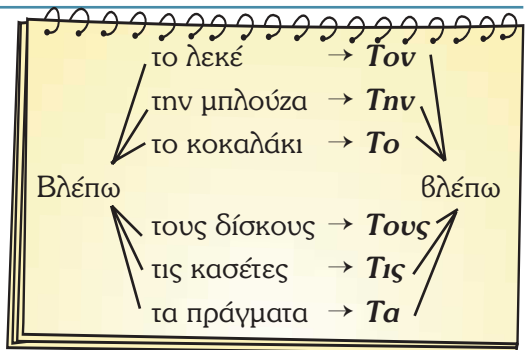

- Καλά, Μαρία. Πάλι πείραξες τα πράγματά μου;
- △ Όχι δεν **τα** πείραξα.
- Μα τι λες; Πάλι πήρες την γαλάζια μπλούζα.
- △ Όχι δεν **την** πήρα.
- Γιατί λες ψέματα. Είδα που **τη** φορούσες.
- △ Και λοιπόν; Δεν είμαστε αδερφές; Τι πειράζει να παίρνω τα πράγματά σου;
- Εντάξει. Αλλά τι είναι αυτός εδώ ο λεκέ*;
- △ Μπα! Δεν **τον** έκανα εγώ, ήταν από πριν.
- Καλά, καλά! Ας **τα** αυτά τώρα. Αμάν! Πού είναι οι κασέτες; Πήρες και τις κασέτες μου;
- △ Δεν **τις** πήρα.
- Και πού είναι λοιπόν; Δεν **ις** βλέπω. Και τους δίσκους πού **τους** πήγες;
- △ Πώς κάνεις έτσι; Δεν **τους** πήγα πουθενά. Εδώ είναι, στο συρτάρι σου. Ψάξε καλύτερα!

22

Γράψε τι απαντάει η Μαρία στην Ειρήνη

- Εσύ έκανες αυτό τον λεκέ; → Δεν.....εγώ.
- Πήρες την μπλούζα; → Δεν.....
- Είδες το κοκαλάκι; → Δεν **το** είδα.
- Κάπου πήγες τους δίσκους. → Δεν.....πουθενά.
- Πήρες τις κασέτες; → Δεν.....
- Πείραξες τα πράγματα; → Δεν.....

αυτήν, την με -ν
 αυτήν είδα, την κοιτάζω, την πειράζω, αυτήν τραβάω, την μπαλώνω, αυτήν ντρέπομαι, την τσαντίζω, την γκρεμίζω, αυτήν ξέρω, την ψάχνω...
ν + φωνήεν, κ,π,τ,μπ,ντ,γκ,τσ,τζ,ξ,ψ
 Όμως: όταν οι δύο αντωνυμίες είναι μαζί, το ένα **ν** φεύγει, π.χ. αυτή την είδα, όχι αυτήν την είδα.

αυτήν, την χωρίς -ν
 την γυρεύω, την βλέπω, την καϊδέω, την φαντάζομαι, την θαυμάζω, την μαγεύω, την νανουρίζω, την ρωτάω, την συμβουλεύω, την ζητάω...
~~ν~~ + γ,β,δ,χ,φ,θ,μ,ν,λ,ρ,σ,ζ

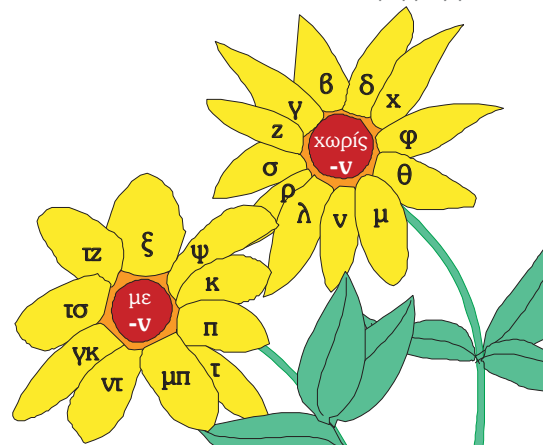
Προσοχή: Η προσωπική αντωνυμία **αυτόν τον** κρατάει πάντα το τελικό **ν**, π.χ. **τον** βλέπω, **αυτόν** φωνάζω.

23

Βάλε τον, τη(ν), το, τους, τις, τα.

- ✓ Παίρνω την αφίσα και **την** καρφώνω* στον τοίχο.
- 1. Ακούω τους αριθμούς και ..... σημειώνω*.
- 2. Βλέπω τον καθηγητή και ..... χαιρετώ.
- 3. Χτυπάω την πόρτα και .... ανοίγω.
- 4. Σχεδιάζω* το σκίτσο και .... χρωματίζω.
- 5. Κόβω τις κόλλες και ..... κολλάω.
- 6. Διπλώνω τα φύλλα και ..... κόβω.
- 7. Διαβάζω τον κανόνα και ..... μαθαίνω απέξω.

«ν» τελικό εφαρμογή κανόνα

- Μαμά: – Μα δε **με** ακούτε; **Σας** φωνάζω τόση ώρα.
 Ειρήνη: – Τι **μας** θέλεις;
 Μαμά: – Ελάτε να **με** βοηθήσετε στην κουζίνα.
 Μαρία: – Όχι τώρα, μαμά, έχουμε πολύ διάβασμα.
 Μαμά: – Βρε Μαρία, **σε** βλέπω πώς διαβάζεις
 με τα ακουστικά στα αφτιά.
Μας δουλεύεις;

Εγώ	φωνάζω.	Δε με	
Εσύ	φωνάζεις.	Δε σε	
Αυτός		Δεν τον	
Αυτή	φωνάζει.	Δεν την	
Αυτό		Δεν το	
			ακούνε
Εμείς	φωνάζουμε.	Δε μας	
Εσείς	φωνάζετε.	Δε σας	
Αυτοί		Δεν τους	
Αυτές	φωνάζουν.	Δεν τις	
Αυτά		Δεν τα	

24

Γράψε στον πληθυντικό ή στον ενικό.

έκθλιψη της αντωνυμίας

- ✓ Με βοηθάει. → **Μας** βοηθάει.
 1. Σε πιστεύει. ....
 2. Το αλλάζω. ....
 3. Μας αγαπάει. ....
 4. Σας έχω φίλους. ....
 5. Τα ονειρεύομαι. ....
 6. Σας εκνευρίζω*. ....
 7. Τα οφείλω*. ....
 8. Το αγοράζει. ....

με	}	+ α, ε, ο	▶	μ'
σε				σ'
το				τ'
τα				τ'
σε ενοχλώ			▶	σ' ενοχλώ
με ενδιαφέρει			▶	μ' ενδιαφέρει
το οδηγώ			▶	τ' οδηγώ
τα αφήνω			▶	τ' αφήνω

25

Απάντησε με ναι ή όχι.

αιτιατική α' και β' πρόσωπα της αντωνυμίας

- ✓ Με λυπάσαι καθόλου; → Ναι, **σε** λυπάμαι λίγο / Όχι δε **σε** λυπάμαι καθόλου.
 2. Μας σκέφτεστε καθόλου; → .....
 3. Σε ενδιαφέρει καθόλου το σπορ; → .....
 4. Με αγαπάς καθόλου; → .....
 5. Σας πειράζει καθόλου το τσιγάρο; → .....
 6. Με θυμάσαι καθόλου; → .....

26

Συμπλήρωσε τα κενά.

1. - Ειρήνη, ... περιμένεις λίγο;
 - Ναι, ... περιμένω. Κάνε γρήγορα .
 2. - Μαμά μπαμπά, ... αγαπάτε;
 - Βέβαια και ..... αγαπάμε. Γιατί ρωτάτε;

ευκός

- Ποιος είσαι;
- Ο Πέτρος.
- Ποιον θέλεις;
- Τον Αλέξανδρο.
- Αα, αυτόν.

- Ποια είσαι;
- Αλίκη.
- Ποια θέλεις;
- Την Ειρήνη
- Αα, αυτήν.

- Τι είναι εκεί;
- Η γραμματική.
- Κι εσύ **τι** ψάχνεις;
- Το λεξικό.
- Αα, αυτό.

πύθουτος

- Ποιοι είστε;
- Ο Αλέξανδρος και ο Τάσος.
- Ποιους θέλετε;
- Τη Μαρία και τον Πέτρο.
- Αα, αυτούς.

- Ποιες είστε;
- Εμείς, οι δίδυμες.
- Ποιες θέλετε;
- Την Αλίκη και τη Σόνια.
- Αα, αυτές.

- Τι είναι εκεί;
- Οι πατάτες.
- Εσύ **τι** ψάχνεις;
- Τα κρεμμύδια.
- Αα, αυτά.

27

Τι ρωτάς ένα ζωγράφο;

Ποιον.....

... ζωγραφίζεις;

28

Συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

ερωτηματική αντωνυμία
έλεγχος

Χθες η Ειρήνη δεν πήγε στο πάρτι. Ρωτάει την Μαρία να μάθει τι έγινε εκεί.

- △ ..... συνάντησες στο πάρτι;
- Τη Μάρθα, τη Χριστίνα και τον Πέτρο.
Τη Χριστίνα και τη Μάρθα δεν .....αντέχω.
- △ ..... φορούσαν μίνι;
- Η Τάνια και η Βέρα. Αα, ... έχω δει με μίνι.
- △ ..... κόρευαν; ● Όλοι
- △ Με ..... κόρευες εσύ; ● Με τον Πέτρο.
- △ Πολύ .....συμπαθείς, τον Πέτρο.
- △ ..... σε φίλησε; ● Ο Πέτρος.
- △ ..... το έπαιζε όμορφη; ● Η Τάνια.
- △ ..... παίζατε; ● Τυφλόμυγα.
- △ ..... πίνατε; ● Κόκα κόλα.

		
τους	την	το
τους	την	το
τους	τους	τα
τους	τους (τις)	τα

- Τις λέξεις **να τους, να την...** τις χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να δείξουμε κάτι ή κάποιον που βλέπουμε και όταν βρίσκουμε κάτι ή κάποιον που ψάχνουμε.
  - Πού είναι ο Κώστας; Να τους / Να τον!
- Η ονομαστική χρησιμοποιείται μόνο με το πού'ν' (πού είναι, πού 'ν'τος) και με το να (να τους)

29

Συμπλήρωσε.

- ✓ - Πού είναι ο Πέτρος;
  - Να τους! Έρχεται.
  - Που 'ν'τος; Δεν τον βλέπω.
- 1. - Πού είναι η Μαρία;
  - .....! Πίσω από το δέντρο είναι.
  - .....; Δεν τη βλέπω
- 2. - Πού είναι το ρολόι;
  - .....! Κάτω από τον καθρέφτη είναι.
  - .....; Δεν είναι εδώ!

να τους / να τη / να το
εφαρμογή

- 4. - Πού είναι τα βιβλία;
  - .....! Πάνω στο γραφείο είναι.
- 3. - Πού είναι η Μαρία και η Ειρήνη;
  - Μην ανησυχείς .....! Έρχονται.

30

Κάνε διαλόγους όπως στις φούσκες.

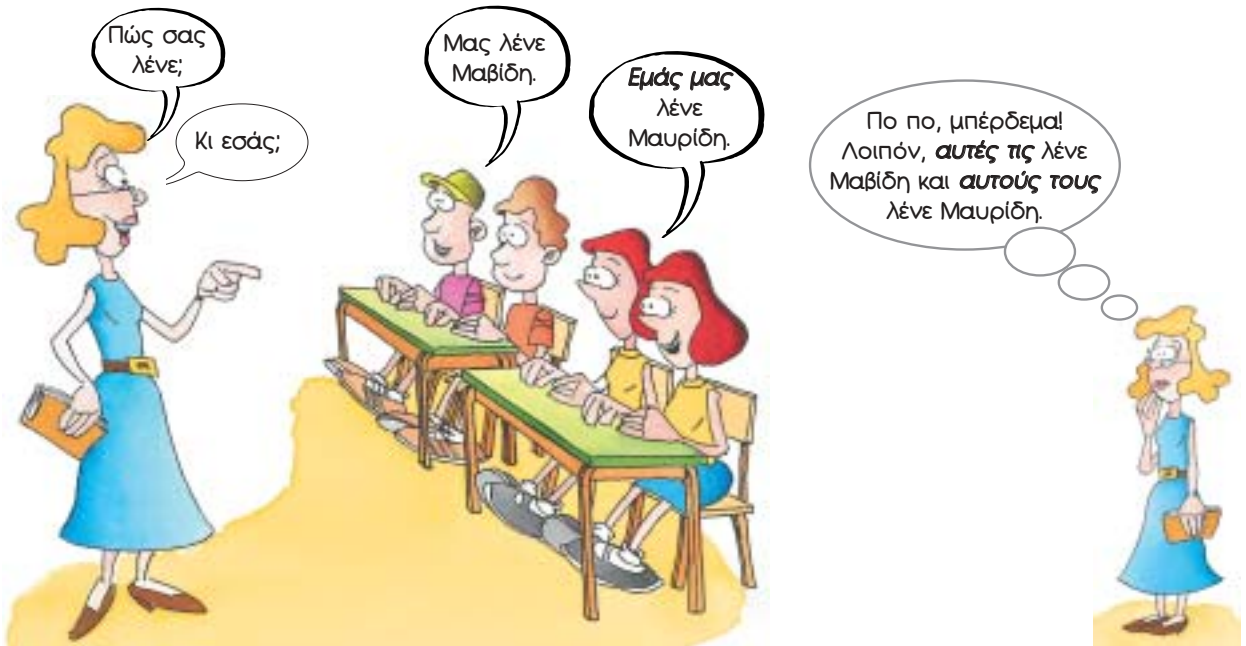
- ✓ Ο Αλέκος
- 3. Τα παιδιά
- 1. Ο Δημήτρης
- 4. Οι νεαροί
- 2. Η Τατιάνα
- 5. Οι κοπέλες

Καλώς **τον / την / το**
τους / τις / τα

31

Διάλεξε το σωστό.

- ✓ - Πού είναι η χτένα; - (**Να την** / να τις)! Στον καθρέφτη είναι.
- 1. - Μήπως βλέπεις τον Πέτρο; - (Να τους / να τους)! Εκεί είναι.
- 2. - Μήπως είδες τη Σόνια; - (Να την / να τους)! Μιλάει με την Κάτια.
- 3. - Είδες πουθενά τους δίσκους; - (Να την / να τους)! Πάρ' τους. Δεν τους θέλω
- 4. - Δε βρίσκω την φωτογραφία σου; - (Να την / να τις)! Κράτα τη μην τη χάσεις.
- 5. - Πού πήγαν οι φάκελοι; - (Να τοι / να τη)! Εδώ κάτω από τη μύτη σου είναι.

● Υπάρχουν δύο τύποι αντωνυμιών: ο δυνατός και ο αδύνατος.

Ονομαστική	Δυνατός Τύπος	Αιτιατική	Αδύνατος Τύπος
Εγώ	Εμένα	με	} μπερδεύει μ' {
Εσύ	Εσένα	σε	
Αυτός	Αυτόν	τον	
Αυτή	Αυτήν	την	
Αυτό	Αυτό	το	
Εμείς	Εμάς	μας	
Εσείς	Εσάς	σας	
Αυτοί	Αυτούς	τους	
Αυτές	Αυτές	τις/τες	
Αυτά	Αυτά	τα	

- Εσύ, Ειρήνη, έλα στον πίνακα.
- ▲ Πάλι **εμένα** σηκώνετε; Και ύστερα δε με λένε Ειρήνη. **Εμένα με λένε Μαρία.**
- Δεν εννοώ* **εσένα**, αλλά την αδερφή σου.
- ▲ Μα **εμένα** κοιπάζατε, και όχι **αυτήν**.
- Συγγνώμη, κορίτσια τι να κάνω με σας; Σας μπερδεύω συνέχεια.
- ▲ Δεν πειράζει. **Εμάς μας** μπερδεύουν όλοι.

32

Αντιστοιχίστε.

εμένα	την	εμάς	τους
εσένα	το	εσάς	μας
αυτόν	σε	αυτούς	τις
αυτήν	τον	αυτές	τα
αυτό	με	αυτά	σας

Οι δυνατοί τύποι χρησιμοποιούνται:

- μετά από προθέσεις (**για, από, σε, με, χωρίς**)
  - Το δώρο είναι **για σένα**.
- σε προτάσεις που δεν έχουν ρήμα
  - **-Ποιον περιμένεις;**
  - Εσένα.**
- για να τονίσουμε τη διαφορά
  - **Σκέφτομαι εσένα, όχι εμένα.**
- για έμφαση* οπότε βάζουμε και τους δυο τύπους.
  - **Εμένα με** πειράζει που το λέρωσες.

33

Συμπλήρωσε.

✓ Συνέχεια μαλώνω μ' *εσένα*. (εσύ)

- Έφυγαν χωρίς ..... (εγώ)
- Ετοιμάζουμε μια έκπληξη* για ..... (αυτή)
- Βασίζομαι* σε ..... (εσείς)
- Δεν έχω εμπιστοσύνη* σε ..... (αυτοί)
- Αυτό δεν εξαρτάται από ..... (εγώ), αλλά από ..... (εσείς)
- Κάνω τα πάντα για ..... (αυτές)
- Για ..... (εμείς) τα μαθηματικά είναι πολύ δύσκολο μάθημα.
- Πήγαμε στην καφετέρια χωρίς ..... (αυτοί)
- Μερικά από ..... (αυτά) είναι συμπαθητικά.

σε εσένα	σ' <i>εσένα</i>	για εμάς	για <i>μας</i>
με εμένα	μ' <i>εμένα</i>	σε εσάς	σ' <i>εσάς</i>
από εμένα	από εμένα	για αυτούς	γι' αυτούς
για εσένα	για εσένα	από αυτούς	απ' αυτούς

Δεν μπορώ να μιλήσω μ' *εσένα*.
Είσαι όλο νεύρα.

34

Δώσε την απάντηση.

✓ - Ποιον περιμένεις;	- <i>Εσένα</i> . (εσύ)
1.- Ποιον ζητούσαν;	- ..... (εγώ)
2.- Ποια τακτοποίησες;	- ..... (αυτά)
3.- Ποιες κυνηγάς;	- ..... (αυτές)
4.- Ποιον κοροϊδεύεις;	- ..... (αυτός)
5.- Ποιους φοβάσαι;	- ..... (αυτοί)
6.- Ποιον βοήθησες;	- ..... (αυτή)
7.- Ποιους κάλεσε;	- ..... (εμείς)
8.- Ποιους σχολιάζουν*;	- ..... (εσείς)
9.- Ποιον ήθελαν;	- ..... (εσύ)

35

Φτιάξε προτάσεις.

- ✓ Με θέλουν / Δε σε θέλουν → *Θέλουν εμένα, όχι εσένα*
- Σε φωνάζει / Δεν τον φωνάζει →
  - Τον περιμένω / Δεν την περιμένω →
  - Την κάλεσα / Δεν τις κάλεσα →
  - Την θυμάμαι / Δεν τους θυμάμαι →
  - Μας ακολουθεί / Δε σας ακολουθεί →

36

Πες το με έμφαση. Βάλε δυο αντωνυμίες.

- ✓ τον λυπάμαι πολύ / δεν την λυπάμαι καθόλου
Αυτόν τον λυπάμαι πολύ, Αυτή δεν την λυπάμαι καθόλου.
- σας θυμάμαι καλά / δεν τους θυμάμαι καθόλου.
  - με βοηθάει πάντα / δε σε βοηθάει ποτέ.
  - μας γνωρίζει καλά / δε σε γνωρίζει καθόλου.
  - τα ξέρω από παλιά / δεν το ξέρω καθόλου.

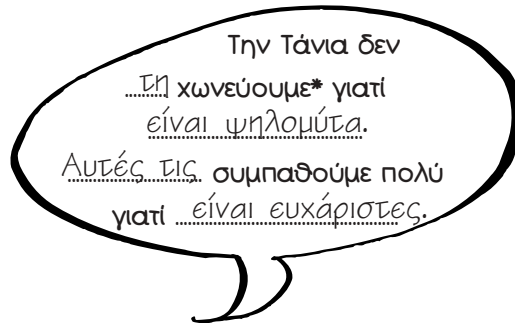
37

Τι λένε τα κορίτσια για τους συμμαθητές τους; Συμπλήρωσε τις φούσκες των διδύμων.

- Μερικές φορές για να δώσουμε έμφαση βάζουμε και αντωνυμία και ουσιαστικό μαζί.

► *Τη Μάρθα και τη Χριστίνα, τις αγαπάμε. Αυτή δεν την πάμε με τίποτα! Είναι ψηλομύτα.*

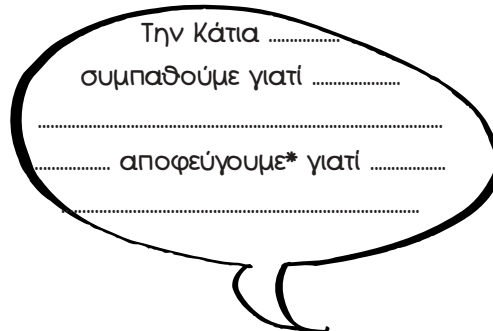
Η Τάνια είναι ψηλομύτα*.

Η Μάρθα και η Χριστίνα είναι ευχάριστες.

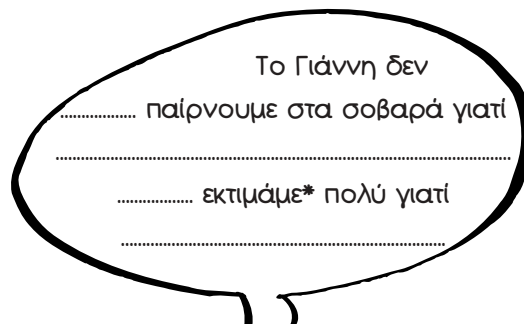
Η Κάτια ξέρει να κρατάει τα μυστικά.

Η Βίκυ είναι μαρτυριάρα* και κουσομπόλα*.

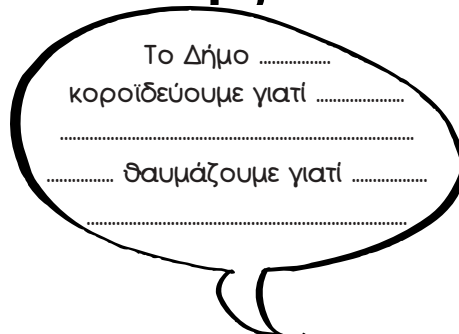
Ο Γιάννης είναι τεμπελάκος.

Ο Πέτρος είναι πολύ δημοφιλής*.

Ο Δήμος είναι φοβητσιάρης.

Ο Αλέκος και ο Τάσος είναι καλοί στο μπάσκετ.

38

Τι γνώμη έχουν τα παιδιά για τις δίδυμες; Ποια νομίζεις πως είναι πιο δημοφιλής στην τάξη τους; Χρησιμοποίησε τα ρήματα:

συμπαθώ
πάω
εκτιμώ
θαυμάζω

αντιπαθώ
αποφεύγω
δεν παίρνω στα σοβαρά
βαριέμαι

Ειρήνη

έχει πολύ χιούμορ ✓

καλή μαθήτρια

Ο Πέτρος

δεν ξέρει να ντύνεται ωραία

ντύνεται μοντέρνα

Η Τάνια

ομιλητική

δε μιλάει πολύ

Η Βίκυ

καλή στα σπορ

δεν αγαπάει τα σπορ

Ο Αλέκος και ο Τάσος

μέτρια μαθήτρια

καλή μαθήτρια

Ο Γιάννης

έτοιμη για σκανδαλιές* και φάρσες*

σοβαρή

ο Δήμος

Την Ειρήνη την εκτιμώ γιατί είναι καλή μαθήτρια. Την Μαρία όμως την πάω γιατί έχει πολύ χιούμορ. Τι να κάνω; Ποια να διαλέξω για κορίτσι μου; Τις συμπαθώ και τις δύο.

γιατί πήραν διαφορετικά δώρα, και στη συνέχεια τους πρότεινε* να τα αλλάξουν. Τότε τα κορίτσια ηρέμησαν κάπως. Τελικά σ' αυτά τα γενέθλια τα κορίτσια μάζεψαν πολλά δώρα. Μόνο οι θείοι, που έλειπαν στο εξωτερικό, δεν έκαναν δώρο στις δίδυμες, τους έστειλαν όμως μια όμορφη κάρτα.

39

Πώς το λένε στο κείμενο.

γενική της προσωπικής αντωνυμίας
εντοπισμός

✓ Αγόρασαν διαφορετικά δώρα για τα κορίτσια → Τους αγόρασαν διαφορετικά δώρα

1. Πήρατε χειρότερο δώρο σ' εμένα → .....
2. Αγοράζετε τα πιο ακριβά στην Ειρήνη → .....
3. Δεν αρέσουν οι σκηνές στον μπαμπά → .....
4. Προσπάθησε να εξηγήσει στην Ειρήνη και στην Μαρία → .....
5. Ζητούσε από μας ένα καλό σετ ζωγραφικής → .....
6. Πήραμε ένα walkman για 'σένα → .....
7. Δεν αρέσουν τα δώρα σ' εσάς → .....
8. Πρότεινε στις κόρες της → .....
9. Έστειλαν κάρτα στις δίδυμες → .....

Σ' εμένα	} δεν έκανε δώρο, αλλά	μου	} έστειλε κάρτα.
Σ' εσένα		σου	
Στον Κώστα		του	
Στο παιδί		της	
Στην Ειρήνη		μας	
Σ' εμάς		σας	
Σ' εσάς	}	τους	
Στους γονείς			
Στις δίδυμες			
Στα ξαδέλφια			

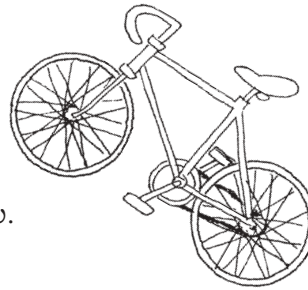

40

Φτιάξε προτάσεις με σωστή αντωνυμία. Χρησιμοποίησε τα ρήματα από το πλαίσιο.

Τι δώρο θα τους κάνουμε;

- ✓ Το παιδί θέλει ένα ποδήλατο.
Θα του αγοράσουμε ένα ποδήλατο.
- Ο Κώστας θέλει ένα βιβλίο.
- Οι δίδυμες θέλουν έναν υπολογιστή.
- Οι φίλοι μας θέλουν ένα CD.
- Τα αγόρια θέλουν μια μπάλα ποδοσφαίρου.
- Η μαμά θέλει λουλούδια.
- Το μωρό θέλει μια κουδουνίστρα.

- ✓ αγοράζω
- παίρνω
- χαρίζω
- προσφέρω*
- κάνω δώρο
- δίνω

41

α. Γράψε λезάντες.

Τι τους λέμε ή ευχόμαστε;

...Τους λέμε .....
... «Να ζήσετε!»...

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

γενική προσωπικής αντωνυμίας
εξάσκηση

- ✓ Να ζήσετε!
- Χρόνια πολλά!
- Περαστικά*!
- Καλή επιτυχία!
- Καλορίζικο*!
- Καλή όρεξη!

β. Βρες τη σωστή αντωνυμία.

1. ✓ (Εγώ) πηγαίνω για ύπνο.	→	Μου	«Καληνύχτα!»
2. (Εσείς) φεύγετε ταξίδι.	→	.....	«Καλό ταξίδι!»
3. (Εμείς) αγοράσαμε καινούριο σπίτι.	→	.....	λένε «Καλορίζικο!»
4. (Εσύ) δίνεις εξετάσεις.	→	.....	«Καλή επιτυχία!»
5. (Εγώ) γιορτάζω.	→	.....	«Χρόνια πολλά!»

42

Γράψε την αντωνυμία στο σωστό τύπο.

γενική: αδύνατος τύπος
με επιρρήματα

κοντά στη Μαρία → κοντά **της**
μακριά απο τον Πέτρο → μακριά **του**

- ✓ Κάθομαι κοντά τους. (αυτοί)
1. Τι βλέπετε γύρω ..... : (εσείς)
2. Πρόσεξε πίσω ..... είναι ένα μωρό. (εσύ)
3. Ποιος κάθεται μπροστά ....., ο Γιάννης ή η Ειρήνη; (αυτός)
4. Πρέπει να νιώθει μέσα ..... τύψεις*. (αυτός)
5. Οι παπούδες, μας μένουν μακριά ..... . (εμείς)
6. Δεν παίρνει ποτέ όλα τα βιβλία μαζί ..... (αυτή)
7. Πάντα σε δύσκολες στιγμές βρίσκεται πλάι ..... . (εγώ)
8. Δίπλα ..... δε φοβάται τίποτα. (αυτές)

- Τι έχεις;
- ▲ Να, ο Γιάννης όλο τρέχει πίσω από την Τάνια και εμένα δε μου δίνει καθόλου σημασία*.
- Βέβαια. Εσένα σου μιλάει μόνο όταν πλησιάζουν τα διαγωνίσματα.
- ▲ Τι θες να πεις;
- Ότι είσαι κορόιδο*.

	Όνομαστική		Απιαστική		Γενική	
	δυνατός	αδύνατος	δυνατός	αδύνατος	δυνατός	αδύνατος
αυτός	Εγώ	είμαι	(Ε)μένα	με	(Ε)μένα	μου
	Εσύ	είσαι	(Ε)σένα	σε	(Ε)σένα	σου
	Αυτός		Αυτόν	τον	Αυτού / Αυτουνού ♦	του
	Αυτή	είναι	Αυτήν	την	Αυτής / Αυτηνής ♦	της
	Αυτό		Αυτό	το	Αυτού / Αυτουνού ♦	του
αυτοί		εδώ.		φωνάζει.		μιλάει.
	Εμείς	είμαστε	(Ε)μάς	μας	(Ε)μάς	μας
	Εσείς	είστε	(Ε)σάς	σας	(Ε)σάς	σας
	Αυτοί		Αυτούς	τους		
	Αυτές	είναι	Αυτές	τις / τις	Αυτών / Αυτωνών ♦	τους
	Αυτά		Αυτά	τα		

♦ Αυτοί οι τύποι χρησιμοποιούνται στον προφορικό λόγο.

43

α. Αντιστοιχίσε.
β. Γράψε τη λεζάντα.

Εμένα	του	
Εσένα	της	
Αυτού	μας	
Αυτής	μου	αρέσει το
Αυτού	τους	δώρο.
Εμάς	σου	
Εσάς	του	
Αυτών	σας	

γενική: δυνατός / αδύνατος
τύπος εντοπισμός

.....
.....

44

α. Πες τι λέει η Ειρήνη για το τι αρέσει σε αυτήν και τι αρέσει στη Μαρία.

- ✓ η καθαριότητα και η τάξη / ακαταστασία*
- 1. το διάβασμα και το σχολείο / βόλτες και κοπάνες*
- 2. η Βιολογία / η Γυμναστική
- 3. ο Γιάννης / ο Πέτρος
- 4. παγωτό σοκολάτα / παγωτό βανίλια

β. Πες τι λέει ο Αλέκος για το τι αρέσει σε αυτόν και τι στον Τάσο.

- ✓ ο Jordan / ο O' Neill
- 1. ο Ολυμπιακός / ο Πανιώνιος
- 2. να παίζω επιθετικός* / να παίζω στην άμυνα*
- 3. να μαρκάρω* / να σουτάρω*
- 4. να παρακολουθώ τους αγώνες στην τηλεόραση / να τους βλέπω στο στάδιο

Είμαστε διαφορετικές.
Εμένα μου αρέσει η καθαριότητα και η τάξη. **Αιτητής της** αρέσει η ακαταστασία.

Εμένα μου αρέσει ο Jordan. **Αιτητή του** αρέσει ο O' Neill

45

Συνέχισε όπως στο παράδειγμα.

- ✓ (εγώ - το τσάι / εσύ - ο καφές)
Εμένα μου αρέσει το τσάι ενώ εσένα σου αρέσει ο καφές.
- 1. (εμείς - ο κινηματογράφος / εσείς - το θέατρο)
- 2. (αυτός - το μπάσκετ / εγώ - το ποδόσφαιρο)
- 3. (αυτοί - το τραγούδι / εμείς - ο χορός)
- 4. (αυτή - η θάλασσα / αυτός - το βουνό)

46

Χρησιμοποιούμε τις αντωνυμίες αντί για ονόματα (αντί + όνομα = αντωνυμία) όταν γνωρίζουμε για ποιο πράγμα μιλάμε. Έτσι κάνουμε το λόγο μας πιο σύντομο* και πιο φυσικό.

α) Διάβασε τι ετοιμάζουν τα κορίτσια.

β) Βάλε το όνομα «Γιάννης» κάθε φορά που βλέπεις του ή τον.

Η Μαρία προσπαθεί να πείσει* την Ειρήνη να κάνουν μια φάρσα στο Γιάννη.

- Έλα να του κάνουμε μια φάρσα να πάψει να αντιγράφει από σένα.
- ▲ Δε θέλω να του κάνουμε κακό. Τον συμπαθώ.
- Μα δε θα του κάνουμε κακό, καλό θα του κάνουμε. Θα αρχίσει να διαβάζει επιτέλους.
- ▲ Φοβάμαι μήπως τον χάσω.
- Όχι, βρε! Έτσι θα καταλάβεις αν σ' αγαπάει πραγματικά ή σ' έχει μόνο για να τον βοηθάς στα τεστ.
- ▲ Εντάξει. Τι θα του πούμε, λοιπόν;
- Τίποτα. Απλά πριν χτυπήσει το κουδούνι θα μπούμε στην τουαλέτα και θα αλλάξουμε τα ρούχα μας. Έτσι εύκολα θα τον ξεγελάσουμε.
- ▲ Και μετά;
- Τα υπόλοιπα ασ' τα σ' εμένα.

- Έλα να κάνουμε μια φάρσα στο Γιάννη, να πάψει να αντιγράφει από σένα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

47

α) Διάβασε τώρα τι έγινε στο τεστ Βιολογίας. Πώς σου φαίνεται ο λόγος; Είναι φυσικός; Μήπως υπάρχουν πολλές επαναλήψεις;

ουσιαστικό → αντωνυμία
αντικατάσταση

β) Προσπάθησε να ξαναγράψεις την ιστορία έτσι ώστε να είναι πιο φυσική.

Τη δεύτερη ώρα τα παιδιά έγραφαν τεστ στη Βιολογία. Ο Γιάννης όπως πάντα ήταν αδιάβαστος, αλλά δεν ανησυχούσε καθόλου. Ήταν σίγουρος ότι θα βοηθούσε η Ειρήνη το Γιάννη γιατί συμπαθεί το Γιάννη και δεν μπορεί να πει όχι στο Γιάννη. Μόλις μπήκε στην τάξη κοίταξε πού κάθεται η Μαρία και αμέσως έπιασε θέση κοντά στη Μαρία. Πέρασε τη Μαρία για την Ειρήνη. Όταν άρχισε το μάθημα η Μαρία δεν κρατήθηκε και είπε στο Γιάννη ότι δεν είναι η Ειρήνη. Τότε ο Γιάννης θύμωσε πάρα πολύ γιατί θα έπαιρνε μια κουλούρα* στο τεστ εξαιτίας της φάρσας που κάνανε τα κορίτσια στο Γιάννη. Από αυτή την μέρα ο Γιάννης σταμάτησε να αντιγράφει από την Ειρήνη και να ενοχλεί την Ειρήνη στα διαγωνίσματα. Τα κορίτσια έδωσαν ένα καλό μάθημα στο Γιάννη.

Τη δεύτερη ώρα τα παιδιά έγραφαν τεστ στη Βιολογία. Ο Γιάννης όπως πάντα ήταν αδιάβαστος, αλλά δεν ανησυχούσε καθόλου. Ήταν σίγουρος ότι θα τον βοηθούσε η Ειρήνη

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

48

Συμπλήρωσε τα κενά με προσωπικές αντωνυμίες.

αιτιατική / γενική της προσωπικής
αντωνυμίας - έλεγχος

Όταν γιορτάζουμε, έχουμε επισκέψεις*. Αυτό γίνεται μόνο όταν γιορτάζει ο μπαμπάς. Η μαμά δε γιορτάζει ποτέ γιατί το όνομά της δεν έχει γιορτή. ...., ... λένε οι μεγάλοι, έχεις γιορτή κάθε μέρα. Οι κύριοι και οι κυρίες λένε «χρόνια πολλά» στον μπαμπά και στη μαμά «να ..... χαίρεστε» και σε ..... «να χαιρεσαι τον μπαμπά». Η μαμά ..... λέει «μερσί» κι ..... λέω «ευχαριστώ». Η Δωροθέα πηγαίνει κι έρχεται με το δίσκο και ..... κερνάει κι ..... δίνω το δεξί μου χέρι, κι άμα δε θέλω να .... δώσω στις κακές κυρίες, η μαμά .....λέει να μην ντρέπομαι και ..... κάνει νοήματα* και ..... λέει πως ..... κάνω για πρώτη φορά αυτό κι ότι πάντοτε ..... χαιρετάω και δεν ξέρει τι έπαθα σήμερα. Μερικοί φίλοι του μπαμπά ..... φέρνουν δώρα κι εκείνος ..... λέει δεν ήταν ανάγκη βρε αδερφέ κι η μαμά πηγαίνει και ..... αφήνει πάνω στο κρεβάτι.

..... δεν περνώ ωραία στη γιορτή του μπαμπά, γιατί όλοι είναι νευριασμένοι και δεν ..... προσέχουν κι ας ρωτούν μόλις έρθουν:

- Πόσων χρονών είσαι;
..... λέω.
- Μπράβο! Σε ποια τάξη πας;
..... λέω.
- Μπράβο! Ποιον αγαπάς περισσότερο, τον μπαμπά ή τη μαμά;
Και πριν ..... πω, ... λένε:
- Μπράβο!
- Μετά ..... ρωτάνε:
- Θα ήθελες να έχεις μια αδελφούλα;
- Όχι!

Αλλά εκείνοι δεν προσέχουνε και ..... ξαναλένε μπράβο.

- Μου το δίνεις λιγάκι;
- △ Ποιο πράγμα;
- Το walkman.
- △ Δε σου το δίνω.
- Μα γιατί όχι;
- △ Γιατί θα μου το καλάσεις!
- Καλά, τότε μη μου ξαναζητήσεις τις κασέτες. Δε θα σου τις δώσω.

49

Συμπλήρωσε.

α.

- ✓ - Μου δίνεις το σιλό σου;
- Ναι, σου το δίνω.
- 1. - Μου δίνεις τη φωτογραφία σου;
- Όχι, δε σου ..... δίνω.
- 2. - Μας δίνετε τις κόλλες;
- Ναι, σας ..... δίνουμε.
- 3. - Μου δίνεις το χάρακα;
- Όχι, δε σου ..... δίνω.
- 4. - Μας δίνετε τους καφέδες;
- Ναι, σας ..... δίνω.

β.

- ✓ - Τα χάρισες στη Δήμητρα;
- Ναι, της τα χάρισα.
- 1. - Το είπες στους φίλους σου;
- Όχι, δεν .... το είπα.
- 2. - Τα έστειλες στις ξαδέρφες σου;
- Ναι, ... τα έστειλα.
- 3. - Τα αγοράσατε στο μωρό;
- Όχι, δεν .... τα αγοράσαμε.
- 4. - Την ανοίγεις στον Γιάννη;
- Ναι, ... την ανοίγω.

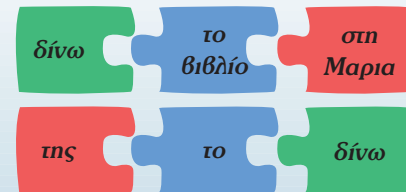
50

Χρησιμοποίησε αντωνυμίες στη θέση των χρωματιστών λέξεων.

δύο αντικείμενα → δύο αντωνυμίες
αντικατάσταση

- ✓ Έδωσες τα σκουλαρίκια στη Μαρία;
- Ναι, τα έδωσα στην Μαρία.
- Ναι, της τα έδωσα.
- 1. Επέστρεψες τις κασέτες στην Ειρήνη;
- 2. Πήρες τα δώρα στα παιδιά;
- 3. Χάρισες την αφίσα στον Κώστα;
- 4. Είπατε τα νέα στους γονείς;
- 5. Πήρες την μπάλα από τις κοπέλες;
- 6. Έδωσες πίσω το χάρακα στο Βασίλη;
- 7. Μήπως άφησες τους φακέλους σ' εμάς;
- 8. Ο παππούς αγόρασε αυτά τα παιχνίδια για σας;

• Όταν έχουμε δύο αντωνυμίες πρώτα βάζουμε τη γενική και μετά την αιτιατική.

51

Τι μπορεί να κρύβεται πίσω από τις αντωνυμίες;

αντωνυμία → δύο αντικείμενα
αντικατάσταση

- ✓ Της τα αγόρασα. → Αγόρασα τα λουλούδια στη μητέρα μου.
- 1. Θα του το πω.
- 2. Θέλω να τους το χαρίσω.
- 3. Θα του τις δανείσω.
- 4. Τους τα έφερα.
- 5. Ξέχασα να της τον δώσω.
- 6. Του τις έστειλα.
- 7. Του τους έδωσα πίσω.

- Πες μου επιτέλους τι έγινε με τον Πέτρο!
- ▲ Δε σου λέω.
- Γιατί;
- ▲ Γιατί είναι μυστικό.
- Έλα τώρα πες το μου. Τι μουσικά και κολοκύθια*.
- ▲ Δε θέλω να μάθει τίποτα η μαμά.
- Πες μου το. Είμαι τάφος*.

● Η κανονική σειρά είναι:

Αντωνυμία + **ρήμα**

- Ψάχνω το βιβλίο μου. → **Το ψάχνω.**
- Πρέπει να ψάξω το βιβλίο μου. → Πρέπει να **το ψάξω.**

● Αλλά στην προστακτική: **Ρήμα** + **αντωνυμία**

- Ψάξε το βιβλίο σου! → **Ψάξ' το!**

52

Κάνε μικρούς διαλόγους όπως στο παράδειγμα.

- ✓ το πορτοφόλι – δεν ξέρω – ψάχνω
- 1. τα χαρτιά – στο συρτάρι – βρίσκω
- 2. ο σκύλος – μέσα στο δωμάτιο – βγάζω βόλτα
- 3. η μαμά – στη δουλειά – παίρνω τηλέφωνο
- 4. οι κασέτες – στο ράφι – φέρνω
- 5. οι δίσκοι – στο τραπέζι – βάζω στη θέση.

53

Απάντησε με ναι και όχι.

- ✓ -Να σας πω το καινούριο ανέκδοτο*;
- Όχι, μη μας το πεις.
- Ναι, πες μας το. / Ναι, πες το μας.

1. Να σας πω τα νέα μου;
- .....
- .....
2. Να σου βρω τη δουλειά;
- .....
- .....
3. Να δω τις ειδήσεις*;
- .....
- .....
4. Να πω το γάλα;
- .....
- .....

● Η σειρά των αντωνυμιών μετά την προστακτική είναι ελεύθερη.

Πες + **της** + **το!**   ή   **Πες** + **το** + **της!**

Πρόσεξε τους τόνους!

Πρόσεξέ τους!

- Βάζουμε δεύτερο τόνο στο ρήμα στην προστακτική όταν ο πρώτος τόνος είναι στην 3 συλλαβή* από το τέλος (' _ _) και ακολουθεί μια αντωνυμία (**με, μου, σε, σου** .....)

- αγόρασέ μου το   ' _ _ ' μου το   ή
- αγόρασέ το μου   ' _ _ ' το μου

54

Πού θα βάλεις τόνο;

1. Συνεχισε την άσκηση!
Συνεχισε την!
2. Διαβασε το κείμενο!
Διαβασε το!
3. Απαντησε στον Κώστα!
Απαντησε του!
4. Περιμενε την Μαρία!
Περιμενε την!
5. Μίλησε στα παιδιά!
Μίλησε τους!
6. Τηλεφωνησε στους γονείς!
Τηλεφωνησε τους!

έγκλιση τόνου
εφαρμογή

55

Μάντεψε τις εντολές. Μάντεψέ τις/τες:

- ✓ Μαρία, ο Πέτρος περιμένει το τηλεφώνημά σου. (τηλεφωνώ)
Τηλεφωνήσέ του.
- 1. Έκανα ένα καινούριο χτένισμα*. (κοιτάζω)
- 2. Μαμά, μου τελείωσαν τα τετράδια. (πετάω)
- 3. Πέτρο, οι γονείς σου θα ανησυχούν. (τηλεφωνώ)
- 4. Ειρήνη, η Μαρία χτυπάει την πόρτα. (ανοίγω)
- 5. Αλίκη, είναι λάθος η άσκησή σου. (διορθώνω)

56

Απάντησε με ναι και όχι.

- ✓ - Να επιστρέψω το βιβλίο στην Άννα;
- Όχι, μην της το επιστρέφεις.
Ναι, επιστρέψέ της το. / Ναι επιστρέψέ το της.
- 1. Να σου αφήσω το μήνυμα;
- 2. Να δανείσω τα λεφτά στη Μαίρη και στον Κώστα;
- 3. Να μοιράσω τις φωτοτυπίες* στα παιδιά;
- 4. Να σου διαβάσω τους στίχους μου;
- 5. Να σου φυλάξω ένα κομμάτι τούρτα;

• Κανονικά δε βάζουμε τόνο στις αντωνυμίες που έχουν μόνο μια συλλαβή. Πρόσεξε όμως: Βάζουμε **τόνο** στην **1η αντωνυμία** όταν το ρήμα είναι στην **προστακτική** και **έχει δύο συλλαβές**. Επίσης κόβουμε το τελευταίο (ε) μπροστά από τις αντωνυμίες που αρχίζουν από (τ) (τον, την, το, του, της, τους, τις / τες, τα, των). Στη θέση του (ε) βάζουμε απόστροφο* (').

- **φέρε μού το**   ' _ μού το   ή
- **φέρ' το μου**   ' _ το μου

• Δε βάζουμε καθόλου τόνους στις μονοσύλλαβες προστακτικές

- **βρες μου το**   _ μου το   ή
- **βρες το μου**   _ το μου

57

Γράψε την προστακτική με ή χωρίς το - (ε).

✓ Δεν ξέρει το δρόμο. (δείχνω)

Δείξε τον! / Δείξ' τον!

1. Η πόρτα είναι ανοικτή. (κλείνω). . . . .
2. Η γιαγιά περιμένει το γράμμα σου. (γράφω). . . . .
3. Δε χρειάζεται το φως. (σβήνω). . . . .
4. Ζεσταίνομαι* με παλτό. (βγάζω). . . . .
5. Δεν έχει σπινό. (δίνω). . . . .
6. Το νερό δεν είναι στο ψυγείο. (βάζω). . . . .

— αποκοπή - εφαρμογή

58

Απάντησε με το «ναι».

✓ Να σου φέρω τα γυαλιά σου; Ναι, φερ' τα μου. / Ναι, φέρε μού τα.

1. Να γράψω τις κάρτες στους φίλους μας;
2. Να στείλω τις φωτογραφίες μας στον πατέρα;
3. Να σας δείξω το σπίτι μου;
4. Να πάρω το περιοδικό στη Χριστίνα;
5. Να δώσω τους μαρκαδόρους στον Κώστα;

59

Διάγραψε το λάθος.

✓ Πού είναι οι κασέτες μου; Δεν τις / ~~της~~ βρίσκω.

1. Πού είναι η Έλενα; Τις / της χρωστώ ένα χιλιάρικο.
2. Πού είναι η κυρία; Πρέπει να τις / της μιλήσω.
3. Πού είναι οι καραμέλες; μήπως τις / της φάγατε όλες;
4. Πού είναι οι φίλες σου; Έχω καιρό να τις / της δω.

στη Μαρία	}	τ(η)ς
στη φίλη		
στην κοπέλα		
τις καραμέλες	}	τ(ι)ς
τις τσάντες		
τις κυρίες		

60

Βάλε το τις ή το της.

Η Τέση θα έκανε υπέροχα γενέθλια. Ήταν διασκεδαστική και γεμάτη ζωντάνια. Οι φίλες .... πρόσφεραν μικρά δωράκια και ..... ευχήθηκαν χρόνια πολλά. Η Τέση τους μοίρασε σοκολάτες. Η γιαγιά της Τέση ..... έστειλε μαζί με ένα σωρό άλλες λικουδιές*. Φρόντισε να μη ..... λείψει τίποτα* για το πάρτι των γενεθλίων της.

ΚΥΗΤΙΚΕΣ

ΑΝΩΝΥΜΙΕΣ

Το βιβλίο σας,
κυρία Αντωνίου!

- Ειρ.: - Μαρία, ψάχνω το τζιν μου, πού είναι, ξέρεις;
Μαρ.: - Το τζιν σου; Πού να ξέρω εγώ;
Ειρ.: - Αφού εδώ ήταν, στο ντουλάπι μου. Ποιος το πείραξε;
Μαρ.: - Δεν ξέρω, ρώτα τη μαμά.
Αυτή ανακατεύει* τα ρούχα μας.
Ειρ.: - Μαμά, μαμά, πού έβαλες το τζιν μου;
Μαμά: - Το τζιν σου; Κάπου το έβαλα... Δε θυμάμαι, όμως.
Ειρ.: - Μα, γιατί πειράζεις τα ρούχα μας;

Μαμά: - Γιατί τα αφήνετε άνω κάτω. Η ντουλάπα σας είναι σκέτο αχούρι*. Τα ρούχα σας και τα βιβλία σας είναι πεταμένα παντού. Ακόμη και σοκολάτες βρίσκω από 'δω και από εκεί... Τι να κάνω εγώ...

Ειρ.: - Να μην πειράζεις τίποτα στο δωμάτιό μας. Έτσι μας αρέσει εμάς..

Τι λείπει; Συμπλήρωσε.

Τα κορίτσια ψάχνουν ιδέες για να φτιάξουν το δωμάτιο.

- Ειρήνη, πώς να τακτοποιήσω* τη ντουλάπα μου;...
- ▲ Πάρε τα αρκουδάκια ..... και βάλ' τα στους σάκους που έφτιαξε η μαμά.
- Και τα βιβλία .....
- ▲ Τα βιβλία .....; Δεν ξέρω.
- Εγώ τα βιβλία ..... θα τα βάλω στα ράφια που έφτιαξε ο μπαμπάς.

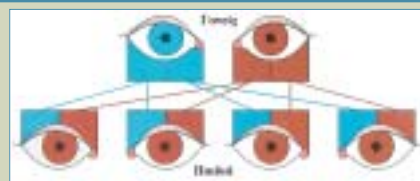

Ξέρετε ότι ...

... τα χαρακτηριστικά μας τα κληρονομούμε* από τα γονίδια* των γονιών μας, τα οποία τα βρίσκουμε ανά ζεύγη*.

Στην περίπτωση του χρώματος των ματιών, η μητέρα μας έχει ένα ζεύγος γονιδίων με καστανό χρώμα AA. Ο πατέρας μας έχει ένα ζεύγος για γαλανό χρώμα aa. Κατά τη διάρκεια της γονιμοποίησης* παίρνουμε από τον κάθε γονέα μόνο ένα γονίδιο από το κάθε ζεύγος. Δηλαδή, παίρνουμε από την μητέρα μας ένα γονίδιο A (καστανό χρώμα) κι ένα γονίδιο a (γαλανό χρώμα) από τον πατέρα μας. Εμείς θα έχουμε ένα γονίδιο Aa. Επειδή όμως το καστανό χρώμα είναι επικρατέστερο* έναντι του γαλάζιου, τα μάτια μας θα είναι καστανά.

2

Τι λείπει; Συμπλήρωσε.

✓ Μαρία, πάρε τη μπλούζα σου και φόρεσέ τη!

1. Πέτρο, άνοιξε τα βιβλία ..... και γράψε.
2. Πέτρο, Μαρία! Πάρτε τις τσάντες ..... και φύγετε από 'δω.
4. Παιδιά, φύγετε από την αυλή .....
5. Κυρία, ξεχάσατε την τσάντα .....
6. Κύριε καθηγητά, αυτά είναι τα γυαλιά .....

3

Τι λένε, μας ή σας;

- Μαμά, εμείς γιατί είμαστε δίδυμες;
- ▲ Γιατί κι η γιαγιά ..... ήταν δίδυμη.
- Η γιαγιά .....; Ποια γιαγιά;
- ▲ Η μητέρα του μπαμπά .....
- Ααα, η γιαγιά ....., η Λία. Θυμάμαι που μας έδειχνε φωτογραφίες και μιλούσε συνέχεια ...

κτητική αντωνυμία: 1ο και 2ο πρόσωπο ενικού - πληθυντικού

4

Πες τι έλεγε η γιαγιά;

- ✓ Εμείς /μεγάλη οικογένεια.
- Η οικογένειά μας ήταν μεγάλη.
- 1. Εμείς / γονείς / παντρεύτηκαν στα 16.
- 2. Εμείς / πατέρας / δούλευε από το πρωί ως το βράδυ.
- 3. Εμείς / μάνα / έμενε σπίτι.

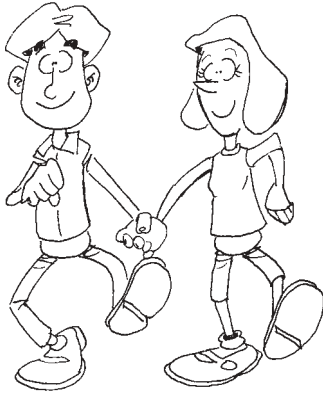
Εσείς κορίτσια είστε ευτυχισμένα.

4. Εσείς/γονείς / δεν έχουν πολλά παιδιά.
5. Εσείς/ ζωή/ είναι πιο ωραία.

Η Μαρία βλέπει το φίλο *της*.
Ο Πέτρος βλέπει τη φίλη *του*.

Ο Πέτρος, η Μαρία και η Ειρήνη
με τους γονείς *τους* στο πάρκο.

5

Συμπλήρωσε με *του, της ή τους*.

3ο πρόσωπο, ενικού - πληθυντικού

ο Πέτρος
η Μαρία
ο Πέτρος και η Μαρία

το σπίτι
το σπίτι *του*
το σπίτι *της*
.....

ο πατέρας
.....
.....
.....

η μητέρα
.....
.....
.....

οι γονείς
.....
.....
.....

6

Κοίταξε τα σκίτσα. Μίλησε για τον Πέτρο και τη Μαρία και τη δασκάλα τους.

Αυτός είναι ο Πέτρος.

Τα μαλλιά του είναι ξανθά.

Τα μάτια .....

Τα αφτιά .....

Τα πόδια .....

Τα χέρια .....

Αυτή είναι η Μαρία.

Τα μαλλιά της είναι κόκκινα.

Τα μάτια .....

Τα αφτιά .....

Τα πόδια .....

Τα χέρια .....

Αυτή είναι η δασκάλα της Μαρίας και του Πέτρου.

Η δασκάλα ..... είναι ευγενική, αλλά αυστηρή. Τα παιδιά κάνουν παράπονα.

Οι βαθμοί ..... δεν είναι τόσο καλοί.

Οι λέξεις μου, σου, του, της, μας, σας, τους φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι.	Εγώ έχω ένα φίλο	→ ο φίλος μου
	Εσύ έχεις μία φίλη	→ η φίλη σου
	Αυτός/αυτό έχει φίλους	→ οι φίλοι του
	Αυτή έχει μια αδελφή	→ η αδελφή της
	Εμείς έχουμε μια φίλη	→ η φίλη μας
	Εσείς έχετε αδελφία	→ τα αδελφία σας
	Αυτοί/αυτές έχουν αδελφία	→ τα αδελφία τους

7

επιλογή σωστού τύπου

Τι λένε τα παιδιά; Συμπλήρωσε.

- Ποια είναι αυτή;
- ▲ Αυτή είναι η ξαδέλφη μου και η οικογένειά της. Ο πατέρας ....., ... μητέρα ..... και ... αδελφός .... ξαδέλφια ..... έχουν ένα γατάκι. .... γατάκι ..... είναι πολύ καθαρό. Καθαρίζει .... προσώπο ....., ... αυτιάκια ..... με .... πόδια .....

- Και αυτός εδώ;
- ▲ Αυτός είναι ο ξαδελφός μου, ο Κώστας, και η οικογένειά .... , ... πατέρας ....., ... μητέρα ..... και ..... αδελφός ....., ο Άρης. Αυτό είναι το δωμάτιο του Άρη και του Κώστα, ... βιβλιοθήκη ....., ... βιβλία ....., ... γραφείο.....

8

Συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

1. Μήπως αυτή είναι η γάτα σου;

2. Όχι, αυτή είναι η γάτα .....

3. Όχι, είναι η γάτα .....

4. Όχι, είναι η γάτα .....

5. Όχι δεν είναι η γάτα ..... Είναι η γάτα .....

6. Μα, δεν είναι γάτα. Είναι το καπέλο.....

9

Τι λείπει; Συμπλήρωσε.

επιλογή σωστού τύπου

Ο αδελφός της Ειρήνης και της Μαρίας, ο Γιωργάκης, είναι 5 χρονών. Κάθεται στην κουζίνα, δίπλα στη μητέρα ..... Μια στιγμή κοιτάζει το κεφάλι ..... και και τη ρωτάει:

- Βρε μαμά, γιατί έχεις στο κεφάλι ..... άσπρες τρίχες;
- Γιατί με στεναχωρείς, γι' αυτό. Κάθε φορά που δεν είσαι καλό παιδί ασπρίζεις και μια τρίχα από τα μαλλιά .....

Ο Γιωργάκης μπαίνει σκεπτικός στο δωμάτιο ..... Αφού περνάνε δέκα λεπτά ξαναμπαίνει στην κουζίνα εκνευρισμένος και λέει:

- Μαμά, δεν είσαι εντάξει*!
- Γιατί, παιδί .....
- Το ξέρεις ότι όλες οι τρίχες της γιαγιάς είναι άσπρες;

10

Κάνε διαλόγους όπως στο παράδειγμα.

✓ - βιβλίο / Μαρία

-Αυτό το βιβλίο είναι της Μαρίας;

-Ναι, αυτηνής είναι.

1. τσάντα / Νίκη

2. καπέλο / παπούς

3. σπίτι / Ειρήνη, Μαρία

4. ρούχα / παιδιά

το σπίτι του Πέτρου

το σπίτι **του**

αυτουνού το σπίτι

το σπίτι της Μαρίας

το σπίτι **της**

αυτηνής το σπίτι

οι φίλοι της Μαρίας και του Πέτρου

οι φίλοι **τους**

αυτωνών οι φίλοι

11

Τι λείπει; Συμπλήρωσε.

Ο Πέτρος έχει ωραίο σπίτι. Η αυλή του είναι γεμάτη δέντρα. Έχει πολλές πορτοκαλιές και λεμονιές. Τα φύλλα ..... είναι πράσινα όλο το χρόνο. Σε μια άκρη είναι κι ένας πλάτανος. Ο Πέτρος λέει ότι στις ρίζες ..... υπάρχει νερό. Τα παιδιά κάθονται και παίζουν πολλές φορές στη σκιά* και τη δροσιά* ..... Ο πλάτανος* χάνει τα-φύλλα ..... από τον Οκτώβριο μέχρι τον Απρίλιο. Τότε τα παιδιά βλέπουν τα γυμνά κλαδιά* ..... και περιμένουν την άνοιξη.

12

Τι λείπει; Συμπλήρωσε.

άσκηση ελέγχου

Στην παραλία είναι υπέροχα

Στην παραλία το γλεντάμε για τα καλά εγώ και οι φίλοι ..... ο Μπλέζ, ο Φρουκτουέ και ο Μαμέρ, ο Ιρένε, ο Φαμπρίς και ο Κομ. Αλλά και ο Υβ, που δεν είναι διακοπές. Το σπίτι του είναι κοντά στην παραλία.

-Πήγαινε να παίξεις με τους φίλους ....., μου λέει το πρωί ο μπαμπάς ..... . Αλλά φρόνιμα*.

Εμείς αρχίζουμε να παίζουμε με τη μπάλα του Ιρένε, ενώ ο μπαμπάς ..... βάζει αντηλιακό* παντού στο σώμα .....

Και ξαφνικά μπιγκ! Η μπάλα πηγαίνει και σκάει στο κεφάλι του μπαμπά .....

Ο μπαμπάς μου θυμώνει και κλοτσάει* τη μπάλα τόσο δυνατά, που φτάνει μέσα στη θάλασσα.

-Ε, δεν υποφέρεστε με τίποτα, λέει ο μπαμπάς .....

Ο Ιρένε φεύγει και ξαναγυρίζει με το μπαμπά .....

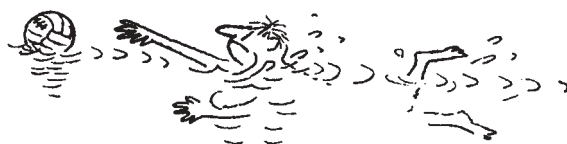
-Αυτός είναι! λέει ο Ιρένε και δείχνει τον πατέρα ..... με το δάχτυλο.

-Εσείς πετάξατε τη μπάλα του γιου ..... στη θάλασσα, είπε ο μπαμπάς του Ιρένε και κουνούσε νευρικά το πόδι .....

-Ε, ναι, απάντησε ο μπαμπάς ..... . Αυτή η μπάλα ήρθε στο κεφάλι .....

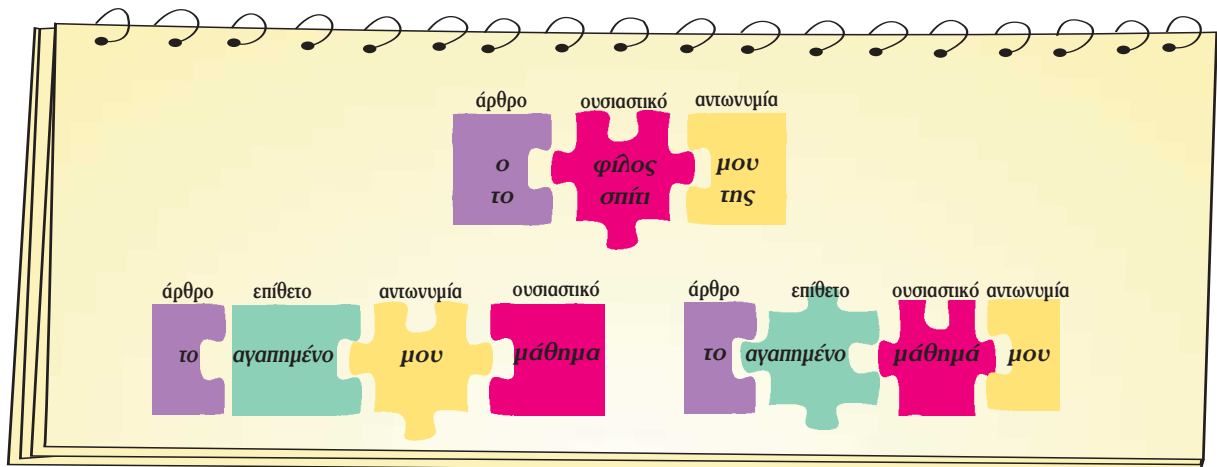
-Τα πισιρίκια έρχονται στην παραλία για παιχνίδια, λέει ο μπαμπάς του φίλου .....

Εάν δεν σας αρέσει, καθίστε σπίτι .....

Τι λέτε, μοιάζουν;

- Δημοσιογράφος: Κορίτσια, σας αρέσει το σχολείο;
 Ειρήνη: Εμένα πολύ.
 Μαρία: Εμένα έτσι κι έτσι.
 Δημοσιογράφος: Ποιο είναι το αγαπημένο και ποιο το χειρότερό σας μάθημα;
 Ειρήνη: Το αγαπημένο μου μάθημα είναι η χημεία, το χειρότερό μου είναι η γυμναστική.
 Μαρία: Εμένα μου αρέσει πολύ η μουσική, ενώ το χειρότερό μου μάθημα είναι η Ιστορία.
 Δημοσιογράφος: Πώς λένε τον καλύτερό σας φίλο;
 Ειρήνη: Πέτρο.
 Μαρία: Κι εμένα ο Πέτρος είναι επίσης ο καλύτερος φίλος μου.
 Δημοσιογράφος: Κατάλαβα. Ο Πέτρος είναι ο αγαπημένος σας.
 Ειρ. + Μαρ: Ναι, τον αγαπάμε με όλη μας την καρδιά.

Κοιτάξτε τη σειρά των λέξεων στις εξείς περιπτώσεις:

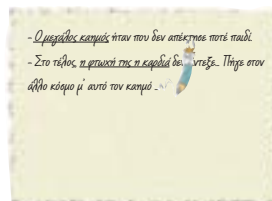
1) Ευχές - κάρτες - αφιερώσεις

Αχ!
Το χαριτωμένο μου μωράκι!

2) Αγάπη, τρυφερότητα, συναισθήματα.

3) Λογοτεχνικό ύφος αφήγηση.

13

επιλογή θέσης

Μίλησε κι εσύ για τον εαυτό σου.

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθημα;
2. Ποιο είναι το χειρότερό σου μάθημα;
3. Ποιος είναι ο αγαπημένος σου τραγουδιστής;
4. Ποια είναι η καλύτερή σου φίλη;
5. Ποιος είναι ο καλύτερός σου φίλος;
6. Ποιος είναι ο αγαπημένος σου καθηγητής;

14

Πώς αλλιώς;

Σήμερα στο σχολείο έχουν γιορτή. Η Μαρία φοράει το καλό της φουστάνι/το καλό φουστάνι της. Κάπου εκεί κοντά είναι και ο Πέτρος. Το κόκκινο ..... πρόσωπο/ .....
 ..... γίνεται πιο κόκκινο από τη μεγάλη ..... χαρά/ .....
 ..... Η Ειρήνη βρίσκεται κοντά της. "Δεν μπορώ να καταλάβω, σκέφτεται. Η δί-
 δυμή .... αδελφή/..... είναι κολλημένη με τον καλύτερο .....
 φίλο/ ..... Πώς να της εξηγήσω, ότι πάντα με πληγώνει*".

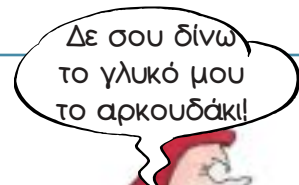
15

Η Μαρία και η Ειρήνη λογομαχούν για το αρκουδάκι.

Γράψε μια ιστορία γι' αυτό.

-Αχ! Το γλυκό μου το αρκουδάκι!

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

παραγωγή λόγου

16

Γράψε προτάσεις:

- ✓ Μου / αρέσει / φουστάνι / το / σου / άσπρο / το. Μου αρέσει το άσπρο σου το φουστάνι.
1. Η Μαρία / ζηλεύει* / μεγαλύτερη / τη / της / αδελφή .....
  2. Το / τένις / το / μου / είναι / καινούριο / χόμπι .....
  3. Έχασα / τσαντάκι / αγαπημένο / μου / το .....
  4. Το / είναι / μικρό / αδελφάκι / μου / μόλις / 2 ετών .....
  5. Η ψαρόσουπα / το / φαγητό / αγαπημένο / μου / είναι .....

Η γιαγιά μου

Η γιαγιά λέει πως δεν την αγαπάω, γιατί δεν την ακούω. Σήμερα το πρωί με έστειλε να της αγοράσω σέλινο*. Κι εγώ έχασα τα λεφτά. Όταν γύρισα, η γιαγιά μου έβαλε τις φωνές:

- Τα μαλλιά μου γίνανε κάτασπρα* από σένα!

Κι εγώ της είπα:

- **Καλή μου γιαγιούλα**, τα μαλλιά σου δεν ασπρίσανε από μένα. Τα μαλλιά σου ανθίσανε* σαν τη βυσσινιά*. Εσύ δεν μου λες, πως η βυσσινιά λουλουδίζει γιατί την αγαπάει ο ήλιος; Κι εσύ λουλουδίσες, γιατί εγώ σ' αγαπάω. Α, **γιαγιούλα μου καλή**, πόσο σ' αγαπάω. Αν ήξερες πόσο σου πάνε **τ' άσπρα σου μαλλιά!**

- Έχεις δίκιο, **καλό μου παιδί**, είπε η γιαγιά και με φίλησε.

Α, τι γλυκό που ήταν το φιλί της! Τι όμορφη που είναι η γιαγιά με **τα άσπρα μαλλιά της!** Από δω και πέρα, όλο όμορφα πράγματα θα λέω της γιαγιάς. Και σ' όλο τον κόσμο θα λέω.

**Καλή μου γιαγιά!
Καλέ μου φίλε!
Καλό μου παιδί!**

17

Τι λένε:

η γιαγιά: Αγαπημένη μου Πέτρο/ Αγαπημένη..... Μαρία!

οι γονείς: Γλυκέ ..... Αντώνη!

τα εγγόνια: Γλυκιά ..... γιαγιά!

η μαμά: Όμορφη ..... Ειρήνη!

τα κορίτσια: Αγαπημένοι ..... γονείς!

ο πατέρας: Χρυσό ..... παιδί!

οι μαθητές: Αγαπητέ ..... κύριε! Αγαπητή ..... κυρία!

ο παππούς: Καλέ ..... Γιάννη! Καλή ..... κοπέλα!

18

Διάβασε το κείμενο και βοήθησε το μικρό Νικόλα. Γράψε εσύ το γράμμα.

Ένα βράδυ ο ταχυδρόμος* έφερε ένα μεγάλο δέμα για μένα. Το γράμμα δεν ήταν από τη γιαγιά μου, αλλά από το αφεντικό του μπαμπά μου, τον κύριο Μουσμπούμ. Είχε ένα παιχνίδι και μέσα ένα γράμμα που έγραφε: «Στον αγαπητό μου μικρό Νικόλα, που έχει ένα τόσο εργατικό μπαμπά». *Ροτζέρ Μουσμπούμ.*

- Πρέπει να του γράψεις ένα γράμμα και να του ευχαριστήσεις, είπαν οι γονείς μου.
- Α, εγώ προτιμώ* το τηλέφωνο, είπα.
- Εσένα δε σε ρωτήσαμε, μου είπε ο μπαμπάς. Εάν θα σου πούμε να γράψεις, θα γράψεις.
- Μα, δεν έχω ιδέα, είπα. Θα μπορούσα να του πω πως, αν και έχω ένα ολόιδιο* παιχνίδι, είμαι πολύ χαρούμενος, γιατί το δικό του θα το αλλάξω στο σχολείο...Θα προτιμούσα να έδινες μια μικρή αύξηση* στο μπαμπά μου παρά το παιχνίδι....
- Εντάξει, εντάξει, είπε ο μπαμπάς. Ας το δούμε.... Αλλά πώς να αρχίσουμε;
Αγαπητέ κύριε...Α, όχι..
Αγαπητέ κύριε Μουσμπούμ...Ούτε, είναι πολύ οικείο..

Αγαπητέ μου κύριε...Χμ...Όχι...
-Νικόλα! πώς να αρχίσουμε; Αγαπητέ κύριε, αγαπητέ μου κύριε ή αγαπητέ κύριε Μπου-
σμύμ; - με ρώτησε ο μπαμπάς.

19

διάκριση αντωνυμιών

Υπογράμμισε με κόκκινο τις κτητικές και με πράσινο τις προσωπικές.

μου, σου, του, της, μας, σας, τους

<p>Κτητικές αντωνυμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Πού είναι τα βιβλία τους; ➤ Αγαπημένη μου Μαρία. 	<p>Προσωπικές αντωνυμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Τους έδωσαν πίσω τα βιβλία. ➤ Ο Πέτρος της αγόρασε ένα δακτυλίδι.
---	--

Προσοχή!

- Ο πατέρας **του** αγόρασε ποδήλατο. (Ο πατέρας αγόρασε στο παιδί ένα ποδήλατο)
     ↳ προσωπική αντωνυμία
- Ο πατέρας **του** αγόρασε ποδήλατο. (Ο πατέρας του παιδιού αγόρασε για τον εαυτό του ένα ποδήλατο)
     ↳ κτητική αντωνυμία

Μου αρέσει ο φίλος μου

Χθες κάναμε τα μαθηματικά με τον Πέτρο, το φίλο μου.
 Ήμασταν δίπλα δίπλα στο γραφείο του. Μου άρεσε πάρα πολύ.
 Ο Πέτρος μου εξήγησε όλες τις απορίες* μου. Όταν έφευγα, μου είπε:
 - Να 'ρθεις κι αύριο. Να κάνουμε κι άλλες ασκήσεις. Μου αρέσεις, Μαρία.
 Το πρόσωπό μου κοκκίνισε.
 - Αν με αφήσει η μαμά μου..., του απαντώ.
 - Αν θες, έρχομαι εγώ στο σπίτι σου. Οι γονείς μου δε μου λένε ποτέ "όχι".
 - Πρέπει να φύγω τώρα, του είπα... Ξέρεις,
 Πέτρο, κι εμένα μου αρέσεις. Στ' αλήθεια σου λέω.."

20

Απάντησε στις ερωτήσεις.

1. Ποιος σου έδωσε την τσάντα;	Οι γονείς μου μου την έδωσαν
2. Ποιος σου έγραψε το γράμμα;	.....
3. Ποιος σου αγόρασε δώρο για τα γενέθλια;	.....
4. Ποιος του έστειλε κάρτα το Πάσχα;	.....

ο μπαμπάς **της** είπε ότι / ο μπαμπάς **της** είπε / ο μπαμπάς **της** **της** είπε

Θέλω το ποδήλατό μου!

Έχω ένα πο-δή-λα-το. Να το πο-δή-λα-τό μου!

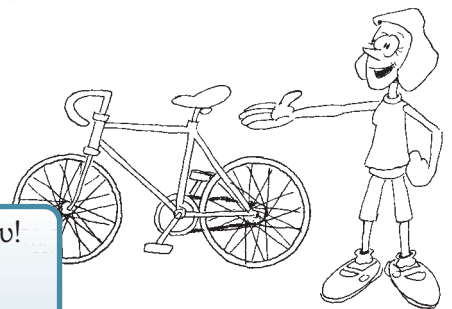
3 2 1

3 2 1

Έχω ένα κα-πέ-λο. Να το κα-πέ-λο μου!

2 1

2 1

21

Βάλε τόνο όπου χρειάζεται.

τονισμός

Στο σχολείο έχουμε μια καινούρια δασκάλα.
 Το όνομα της είναι: Σπυριδούλα
 Το επώνυμο της: Λεανδρου
 Το τηλέφωνο της: 4850001
 Η διεύθυνση της: Αιγαίου 14 Πατήσια, Τ.Κ. 500061
 Το αυτοκίνητο της: κοκκινο OPEL

22

Γράψε κι εσύ τα προσωπικά σου στοιχεία.

Το όνομά μου είναι: .....
 Το επώνυμό μου είναι: .....
 .....
 .....
 .....

23

Βάλε τόνο εκεί που χρειάζεται:

τονισμός

- ✓ - Ειρήνη, πού είναι το *μολύβι* σου;
 - Το *μολύβι* μου; Συγγνώμη κύριε, το ξέχασα.
- 1. - Αυτό είναι το *καπελο* σας;
 - Όχι, κύριε, εγώ δεν έχω *καπέλο*.
- 2. - Σου αρέσει το *φορεμα* μου;
 - Πολύ ωραίο *φόρεμα*.
- 3. - Μαρία, αυτό είναι το *ημερολοιο* σου;
 - Όχι, είναι το *ημερολόιο* της Ειρήνης.
- 4. - Έλενα, δώσε μου λιγάκι το *χαρακα* σου.
 - Δεν έχω *χάρακα*.
- 5. - Ειρήνη, πάρε το *βιβλίο* σου.
 - Ευχαριστώ, μήπως έχεις και το *τετραδιο* μου;
- 6. - Κορίτσια, μαζέψτε τα *βιβλία* και τα *χαρτια* σας!
 - Άσε τα *πραγματα* μας εκεί που είναι!
- 7. - Μαρία, μου δίνεις το *πουκαμισο* σου;
 - Ποιο *πουκάμισο*;
 - Αυτό με τα σχέδια. *Ταιριάζει** τόσο με το κόκκινο *παντελονι* μου!
- 8. - Πέτρο, που είναι τα *χρωματα* σου;
 - Α, σήμερα, δεν έφερα *χρώματα*.
- 9. - Μαμά, μήπως είδες το *αδιάβροχο** μου;
 - Ένα *αδιάβροχο* είναι στην *κουζίνα*... Δικό σου είναι;

Ο μπαμπάς διαβάζει την εφημερίδα του.

- Τι είπαν οι γονείς σου για τους βαθμούς;
- ▲ Εε, οι **δικοί μου** βαθμοί δεν τους άρεσαν. Μόνον οι βαθμοί της Ειρήνης.
- Και σε μάλωσαν;
- ▲ Η μαμά μου, ναι. Κι εγώ της είπα, ότι είναι **δικό μου** πρόβλημα αν θα παίρνω καλούς βαθμούς και όχι **δικό της**.
- Και ξέρεις τι μου είπε;
- ▲ Τι;
- Είναι και **δικό σου**, αλλά και **δικό μου**, **δικό μας**, μάλιστα.
- ▲ Οι **δικοί μου** γονείς δεν είναι έτσι. Δεν τους νοιάζει αν οι βαθμοί μου είναι καλοί ή κακοί.

Κτηπική αντωνυμία.

► Οι **γονείς μου** είναι αυστηροί

Εμφατικός τύπος

► Οι **δικοί μου** γονείς είναι αυστηροί.

(σε αντίθεση με κάποιους άλλους γονείς που δεν είναι αυστηροί).

ενικός	πληθυντικός
ο δικός μου, σου, ... τους	οι δικοί μου, σου, ... τους
η δική/-ιά μου, σου, ... τους	οι δικές μου, σου, ... τους
το δικό μου, σου, ... τους	τα δικά μου, σου, ... τους

24

Πώς αλλιώς το λέμε;

δυνατός / αδύνατος τύπος

✓ Αυτός είναι ο αδελφός μου.

Αυτός είναι ο δικός μου αδελφός.

1. Αυτό είναι το σπίτι μας. ....
2. Αυτά είναι τα βιβλία σας .....
  - 1. Αυτός είναι ο αδελφός μου.
  - 2. Αυτός είναι ο δικός μου αδελφός.
3. Αυτό είναι το καπέλο σου. ....
4. Αυτή είναι η τσάντα της. ....
5. Αυτές είναι οι μπάλες μας. ....
6. Αυτός είναι ο σάκος μου. ....
7. Αυτό είναι το φόρεμά μου. ....
8. Αυτά είναι τα μολύβια μου. ....

25

Ποιανού είναι;

γένος / αριθμός

✓ ο σκύλος (αυτή); Δικός της.

1. τα ζωάκια; → (αυτός)	4. ο χάρακας; → (αυτά) .....
2. η βιβλιοθήκη; → (αυτές)	5. η λουρίδα; → (αυτή) .....
3. το σπίτι (αυτή); →	6. ο σκύλος; → (αυτός κι αυτή) .....

26

Φτιάξε διαλόγους όπως στο παράδειγμα:

✓ εσύ / το βιβλίο	1. Πέτρος / ο σκύλος
- Αυτό είναι το βιβλίο σου;	2. Μαρία / βιβλία
- Ναι, δικό μου είναι.	3. Άννα, Έλενα / σπίτι
	4. Αυτός / ο αδελφός

27

Πες «όχι» με δύο τρόπους:

άρνηση

✓ -Αυτή η τσάντα είναι δική σου; (εγώ / η Μαρία)

- Όχι, δεν είναι η τσάντα μου, είναι η τσάντα της Μαρίας.
- Όχι, δεν είναι δική μου, είναι της Μαρίας.

1. -Αυτό το σπίτι είναι δικό σας; (εμείς / η θειά μας)
2. -Αυτές οι τσάντες είναι δικές τους; (αυτοί / η αδελφή του)

28

Διάβασε και υπογράμμισε: δικό μου, σου...

αναγνώριση σε κείμενο

Για πάντα δική σου

29

Κάνε διαλόγους όπως στο παράδειγμα.

- ✓ η κόκκινη τσάντα / η Μαρία
 - Η κόκκινη τσάντα είναι της Μαρίας;
 - Ναι, δική της είναι.
1. το μαύρο αυτοκίνητο / ο μπαμπάς
  2. το καινούριο σπίτι / Ειρήνη και Πέτρος
  3. ο καινούριος υπολογιστής / μαμά
  4. το μαύρο φόρεμα / αδελφή

30

Συμπλήρωσε δικός, -ή/-ιά, -ό μου, σου...

- ✓ Ο Γιάννης θέλει δικά του παιχνίδια. Δεν του αρέσουν τα παιχνίδια του αδελφού του.
1. Τώρα η μητέρα θέλει ..... αυτοκίνητο. Δουλεύει μακριά.
  2. Το αδελφάκι μου τα θέλει όλα .....
  3. Ο Γιάννης άρχισε δουλειά. Θέλει να έχει ..... λεφτά.
  4. Η Ιόλη θέλει ..... ποδήλατο.

31

Πώς ρωτάς;

πώς ρωτάμε

- ✓ - Μαρία, Ειρήνη, ποιανού είναι αυτές οι νερομπογιές*;
 - Δικές μου είναι.
 - Είστε σίγουρες; Μου μοιάζουν σαν δικές μου.
1. - Γιάννη, Αλέξη, ... είναι αυτά τα χαρτιά;
 - Δικά μας.
 - Μα εμένα μου μοιάζουν σαν δικά μου.
  2. - Ελένη, ... είναι τα παπούτσια;
 - Δικά μου.
 - Μα αυτά είναι ίδια με τα δικά μου.
  3. - ..... είναι αυτά τα λεξικά;
 - Το ένα είναι της Μαρίας και το άλλο της Ελένης.
 - Είναι ίδια με τα δικά μου.

		
ποιανού	ποιανής	ποιανών
	τίνος	(τίνων σπάνια)

• Όταν δεν είμαι σίγουρος για τον ιδιοκτήτη* μπορεί να βάλω παντού τίνος και για το αρσενικό και για το θηλυκό.

Οι έλεγχοι

Ο κύριος Διευθυντής ήρθε στην τάξη και μας μοίρασε τους ελέγχους. Δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένος.

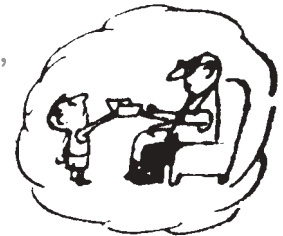
-Ποτέ δεν έχω δει τόσο άτακτη* τάξη, είπε. Θα ενημερώσω* τους δικούς σας.

Στον έλεγχο μου έγραφε: «Είναι ο καπετάν Φασαριάς, συχνά αφηρημένος*, μπορεί να τα πάει καλύτερα».

Ο Εντ ήταν λιγότερο στεναχωρημένος από όλους.

-Οι δικοί μου δε λένε τίποτα, είπε. Το παίρνουν, το υπογράφουν και αυτό είναι όλο.

-Είσαι πολύ τυχερός, του είπαμε.

οι δικοί μου = οι γονείς μου, άλλοι συγγενείς

➤ Οι δικοί μου θα με μαλώσουν αν μάθουν τους βαθμούς.

δικός μου... / δικοί μου... = φίλος μου, ένας «από τους ανθρώπους μου».

➤ Θα σου στείλω ένα δικό μου άνθρωπο να σε βοηθήσει.

οι δικοί μου, σου...
των δικών μου, σου...
τους δικούς μου, σου...

32

Συνέχισε όπως στο παράδειγμα.

συγγένεια

✓ -Πώς είναι οι δικοί σου;

- Καλά, είναι.

1. Δώσε χαιρετίσματα στους .....

-Κι εσύ, επίσης.

2. -Δε θέλω να μάθουν οι γονείς μου για τους βαθμούς μου.

-Μη φοβάσαι, η Μαρία δε θα πει τίποτα, είναι .....

3. Δεν τα κατάφερα* στις εξετάσεις. Η βοήθεια των ..... δεν έπιασε τόπο.

4. Έμεινα χωρίς λεφτά. Κάποιος ..... με βοήθησε.

33

Συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

συμπλήρωση
σε κείμενο

Φεύγω από το σπίτι

Τσακώθηκα με τους δικούς μου. Γι' αυτό φεύγω από το σπίτι.

Παίρνω την τσάντα μου και το μικρό αυτοκίνητο που μου χάρισε η θεία, τον κουμπαρα μου και ξεκινάω. Φτάνω στο σπίτι του Αλσέστ. Αυτός είναι ....., φιλαράκι μου.

-Για πού το 'βαλες; με ρωτάει ο Αλσέστ, που εκείνη τη στιγμή δάγκωνε μια μεγάλη μπουκιά σταφιδόψωμο*.

Του εξηγώ πώς φεύγω από το σπίτι. Δεν αντέχω ..... Του λέω να

έρθει κι αυτός μαζί μου.

-Μήπως τρελάθηκες*; λέει. Εγώ δεν μπορώ χωρίς .....
Η μαμά μου έφτιαξε ένα φαγητό που μου αρέσει πολύ, χοιρινό με λουκάνικα.

Εγώ ήθελα να φύγω πολύ μακριά, σε μια χώρα που έχει θάλασσα με πολλά μύδια.

Αλλά πώς; Με τι;

Θυμήθηκα τον Κλοτέρ. ....

..... είναι πλούσιοι.

Μήπως θα μπορούσε να μου δανείσει το ποδήλατό του....

34

Συμπλήρωσε τα κενά με την αντωνυμία δικός, -ή/ιά, ό μου.

επιλογή σωστού τύπου
σε κείμενο

Ο Άκης και οι άλλοι

«...Ήμασταν στο καφενείο και παίζαμε «το λεωφορείο». Ο Ντόντος όμως, όπως έκανε πάντοτε, μας χάλασε* το παιχνίδι. Άρχισε να γκρινιαίνει* και να λέει πως ήθελε κι αυτός να κάνει το σοφέρ και δεν είναι δίκαιο να είναι όλο ο Βαγγελάκης κι εκείνος του έλεγε πως ..... ήταν η ιδέα να κάνουν λεωφορείο κι αν ήθελε να γίνει σοφέρ να πάει σε άλλο καφενείο και πως τούτο είναι ..... και οι καρέκλες είναι .....

..... και οι επιβάτες* είναι .....

..... και ο εισπράχτορας* είναι ..... και τα εισιτήρια είναι ..... και όλα είναι ..... και τα δέντρα και τα τραπέζια και τα παγκάκια της πλατείας. Τότε ο Ντόντος επειδή δεν υπήρχαν άλλες καρέκλες, άρχισε να παίρνει τις ..... και έτσι έγινε μεγαλύτερη φασαρία*:

- Δε θα πάρεις καμιά! Εμείς τις πιάσαμε πρώτοι!

- Και τι; ..... είναι;

- Ναι, ... είναι. Εμείς ξέρουμε τον κυρ Χαράλαμπο.

Και να πον έφτασε ο κυρ Χαράλαμπος, ο καφετζής, με το δίσκο στο χέρι και τώρα να δεις καρέκλες και τιμόνια...».

ΑΥΤΟΠΑΘΕΙΣ
ΟΡΙΣΤΙΚΕΣ

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Δεν της αρέσει ο εαυτός της

- Μαρία, μόνο για τον εαυτό σου ενδιαφέρεσαι*.
- ▲ Γιατί; Τι κάνω για τον εαυτό μου;
- Να, το δωματιό μας. Είναι και για τις δύο μας. Εσύ, όμως, πιάνεις όλο το χώρο.
Τα δύο γραφεία είναι γεμάτα με τα δικά σου βιβλία. Τα ρούχα σου βρίσκονται παντού.. Μου ζητάς τα ρούχα μου, σ' τα δίνω. Αλλά εσύ τα δικά σου δε μου τα δανείζεις* ποτέ. Ενδιαφέρεσαι μόνο για τον εαυτό σου και για κανένα άλλον. Όλο για τον εαυτό σου μιλάς. Εγώ, εγώ, εγώ!
- ▲ Μην λες βλακείες*.
- Όχι, δε λέω βλακείες. Είσαι μια εγωίστρια που σκέφτεται μόνο τον εαυτό της.
- ▲ Κι εσύ, δε φροντίζεις τον εαυτό σου; Δεν κάθεται με τις ώρες μπροστά στον καθρέφτη;
- Δεν είναι κακό να περιποιηθεί* κανείς τον εαυτό του. Εγώ όμως, δε σκέφτομαι μόνο τον εαυτό μου, σκέφτομαι κι εσένα.

1

Αντιστοίχισε.

✓ Με απασχολεί	ο εαυτός	μου
Σε απασχολεί		του
Τον απασχολεί		μας
Την απασχολεί		σου
Μας απασχολεί		τους
Σας απασχολεί		σας
Τους/τις απασχολεί		της
✓ Εγώ φροντίζω	τον εαυτό	μου
Εσύ φροντίζεις		τους
Αυτός φροντίζει		της
Αυτή φροντίζει		του
Εμείς φροντίζουμε		σας
Εσείς φροντίζετε		σου
Αυτοί/αυτές φροντίζουν		μας

αναγνώριση - ονομαστική -
αιτιατική

2

Πρόσεξε το ρήμα και συμπλήρωσε.

συμπλήρωση - πρόσωπο

1. Εσύ κοίτα ..... και άσε τι κάνουν οι άλλοι.
2. Δεν τους ενδιαφέρει καθόλου .....
3. Η Ειρήνη φοβάται πολύ για .....
4. Μην νοιάζεστε* μόνο για .....
5. Ο παππούς δεν μπορεί να φροντίσει .....
6. Θα μου μιλήσεις λιγάκι για .....
7. .... να προσέχεις!

3

Συνέχισε όπως το παράδειγμα.

✓ Εγώ - εσύ

Εγώ δε σκέφτομαι μόνο τον εαυτό μου, αλλά κι εσένα.

Εσύ δε σκέφτεσαι καθόλου εμένα, αλλά μόνο τον εαυτό σου.

1. Εμείς - εσείς

Εμείς σκεφτόμαστε ..... , αλλά κι .....

Εσείς δε σκεφτόσατε εμάς, παρά μόνο .....

2. Αυτός - αυτή

Αυτός δε σκέφτεται μόνο τον εαυτό του, αλλά κι .....

Αυτή σκέφεται μόνο ..... , όχι .....

3. Εμείς - εσείς

Εμείς δε σκεφτόμαστε μόνο τον εαυτό μας, αλλά κι .....

Εσείς όμως σκεφτόσατε μόνο ..... , όχι .....

4

Συμπλήρωσε.

1. Οι γονείς συμβουλεύουν* τα παιδιά να φροντίζουν .....

2. Ο Νίκος κλείνεται συχνά ..... του όταν είναι στεναχωρημένος.

3. Η Ειρήνη δε φροντίζει μόνο ....., αλλά και τους άλλους.

4. Η Μαρία βάζει πάνω από όλα .....

5. Ο Πέτρος έχει καλή γνώμη για .....

6. Ο Πέτρος αισθάνεται* πάντα σίγουρος για τον εαυτό του.

7. Η Αθανασία υποσχέθηκε* στον εαυτό της να γίνει καλή μαθήτρια.

5

Διάβασε και συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

επιλογή σωστού τύπου
σε κείμενο

Από το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ

Σάββατο 15/7/44

Το βασικό στοιχείο του χαρακτήρα μου είναι η γνώση του εαυτού μου. Μπορώ να βλέπω ..... και τις πράξεις μου με τα μάτια ενός τρίτου. Υπάρχουν πολλά σημεία για τα οποία κατηγορώ* ..... και μπορώ να τα πω ένα ένα. Συμφωνώ απόλυτα με τη γνώμη του μπαμπά ότι «κάθε παιδί δίνει αγωγή στον ..... Οι γονείς συμβουλεύουν τα παιδιά και τους δείχνουν το σωστό δρόμο, αλλά το κάθε παιδί στηρίζεται στον ..... . Οι γονείς πρέπει να δουν κάτι πολύ σημαντικό: η προσπάθεια κάθε παιδιού, ο αγώνας με ..... είναι πάνω από όλα.

6

Τι είδους φίλοι είναι;

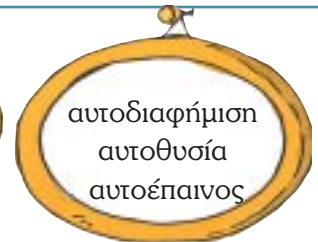

ντροπαλός, ³εγωκεντρικός, ⁶ζηλιάρης, ¹φλύαρος*, ⁴πλεονέκτης, ⁵εγωιστής.

1. Δεν αισθάνεται ευχαριστημένος με αυτά που έχει. Θέλει να έχει κάτι που έχει κάποιος άλλος. Είναι .....
2. Σκέφτεται μόνο τον εαυτό του, δεν υπολογίζει* τους άλλους.
Είναι .....
3. Κλείνεται στον εαυτό του, δε μιλάει, δεν έχει πολλούς φίλους. Είναι .....
4. Μιλά συνέχεια για τον εαυτό του και τους άλλους, διακόπτει τους άλλους.
Είναι .....
5. Τα θέλει όλα για τον εαυτό του.
Είναι .....
6. Πιστεύει ότι είναι το κέντρο του κόσμου. Είναι .....

7

Γράψε τη σωστή λέξη.

- ✓ Αυτός που σκοτώνει τον εαυτό του διαπράττει *αυτοκτονία*
1. Η γνώση του εαυτού μας .....
  2. Ο έλεγχος του εαυτού μας .....
  3. Η εκτίμηση του εαυτού .....
  4. Η κριτική που κάνουμε στον εαυτό μας .....
  5. Η προστασία* του εαυτού μας .....
  6. Η διαφήμιση* του εαυτού μας .....
  7. Έπαινος* που δίνει κάποιος στον εαυτό του .....
  8. Ο θαυμασμός* για τον εαυτό μας .....
  9. Η θυσία* του εαυτού μας .....

8

παραγωγή λόγου

- α. Περιγράψε τον εαυτό σου έτσι όπως είσαι.
- β. Περιγράψε τον ιδανικό σου εαυτό, έτσι όπως θα ήθελες να είναι.

9

λεξιλόγιο

Αντικατάστησε τις υπογραμμισμένες λέξεις όπως στο παράδειγμα.

- ✓ Η Μαρία είναι πολύ καλή φίλη. Είναι γεμάτη αυτοθυσία για τους άλλους.
Θυσιάζει* τον εαυτό της.
1. Με τη ζωή που κάνει ο Πέτρος αυτοκαταστρέφεται*
  2. Η Μαρία δεν ήξερε κανένα στο πάρτι γι' αυτό αυτοσυστήθηκε*
  3. Αν και είναι μεγάλης ηλικίας ο παππούς μου αυτοεξυπηρετείται*
  4. Οι κόρες μου δεν έμαθαν ποτέ να αυτοπροστατεύονται γι' αυτό πληγώνονται τόσο.
  5. Ένας διαδηλωτής αυτοπυρπολήθηκε* μπροστά στα μάτια των περαστικών.
  6. Η φίλη μου ποτέ δε συμπεριφέρεται αυθόρμητα, αλλά πάντα αυτοελέγχεται.
  7. Ο Αντώνης αυτοχαρακτηρίζεται τραγουδιστής.

10

Πώς εκτιμάς τον εαυτό σου; Διάβασε τις ερωτήσεις. Βάλε ένα σταυρό σε αυτό που σου ταιριάζει.

(A = Συμφωνώ απόλυτα, B = Συμφωνώ,
Γ = Διαφωνώ, Δ = Διαφωνώ απόλυτα)

1. Αποδέχομαι* τον εαυτό μου όπως είναι.
2. Συγχωρώ τον εαυτό μου για τα λάθη μου.
3. Αγαπώ τον εαυτό μου άσχετα με το πώς αισθάνονται οι άλλοι.
4. Δε συγκρίνω συνέχεια τον εαυτό μου με τους άλλους γύρω μου.
5. Έχω καλή εικόνα για τον εαυτό μου.
6. Δεν τιμωρώ τον εαυτό μου για τα λάθη μου.
7. Κάνω διάφορα πράγματα τόσο καλά όσο τα περισσότερα παιδιά της ηλικίας μου.
8. Τα περισσότερα παιδιά της ηλικίας μου δεν κάνουν πιο σημαντικά πράγματα από εμένα.
9. Η γνώμη των άλλων για μένα δεν είναι τόσο σημαντική.
10. Σέβομαι* τον εαυτό μου όσο και τους άλλους ανθρώπους.

A	B	Γ	Δ
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

Εαν έχεις περισσότερα «Συμφωνώ απόλυτα» και «Συμφωνώ» αποδέχεσαι τον εαυτό σου, τον σέβεσαι και τον αγαπάς. Δέχεσαι τις αδυναμίες σου και συγχωρείς τον εαυτό σου γι αυτές.

Αν έχεις περισσότερα «Διαφωνώ» υπάρχουν στιγμές που δε νιώθεις καλά με τον εαυτό σου. Προσπάθησε να καταλάβεις ότι είσαι ξεχωριστός άνθρωπος και μπορείς να στηριχθείς στον εαυτό σου.

Αν έχεις περισσότερα «Διαφωνώ απόλυτα», τι συμβαίνει με τον εαυτό σου; Τι σου έχει κάνει ο εαυτός σου; Γιατί τον κρίνεις τόσο αυστηρά; Όλοι κάνουν λάθη, κανείς δεν είναι τέλειος.

Για το Σαββατοκύριακο τα παιδιά έμειναν *μόνα τους*. Οι γονείς τους πήγαν στο χωριό για δουλειές. Η Ειρήνη και η Μαρία πρέπει να φροντίσουν *μόνες τους* το σπίτι και το μικρό τους αδερφάκι.

- Ειρήνη: - Έλα, Γιωργάκη, να σε ντύσουμε, να πάμε βόλτα.
 Γιωργάκης: - Όχι, άσε με... Ντύνομαι *μόνος μου*.
 Ειρήνη: - Θα αργήσουμε, έλα να σε βοηθήσουμε.
 Γιωργάκης: - Όχι, όχι ... *μόνος μου!*
 Ειρήνη: - Καλά, καλά. Κάνε γρήγορα τότε.
 Μαρία: - Έλα να σε χτενίσω.
 Γιωργάκης: - Όχι!
 Μαρία: - Τι και αυτό *μόνος σου*;
 Γιωργάκης: - Ναι!
 Μαρία: - Σε λίγο εσύ όλα θα τα κάνεις *μόνος σου*, δε θα χρειάζεσαι κανέναν.

11

α. Συμπλήρωσε τον πίνακα με τις φράσεις που λείπουν.

Εγώ ντύνομαι	.....
Εσύ όλα θα τα κάνεις	.....
Ο Γιωργάκης παίζει	<i>μόνος του</i>
Η Μαρία πηγαίνει για ψώνια	<i>μόνη της</i>
Το παιδί χτενίζεται	<i>μόνο του</i>
Εμείς δε φοβόμαστε	<i>μόνοι / -ες μας</i>
Εσείς μαγειρεύετε	<i>μόνοι / -ες σας</i>
Οι γονείς έφυγαν για το χωριό	<i>μόνοι τους</i>
Η Ειρήνη και η Μαρία θα φροντίσουν το αδερφάκι τους	.....
Τα παιδιά έμειναν	.....

β. Συμπλήρωσε τις φούσκες.

12

Συμπλήρωσε.

μόνος, -η, -ο μου
εξάσκηση των τύπων

✓ Μαρία, άσ' το. Δεν μπορείς να το κάνεις *μόνη σου*.

1. Γιάννη, πότε επιτέλους θα γράφεις ..... στα τεστ;
2. Μαρία, Ειρήνη, θα το φτιάξετε ..... ή θέλετε βοήθεια;
3. Γιώργο, Πέτρο, ελάτε να δείτε και ..... τι έγινε.
4. Ο Τάσος είναι δυνατός μπορεί να το σηκώσει .....
5. Τα παιδιά είναι φρόνιμα . Κάθονται και παίζουν .....
6. Ο Δήμος είναι φοβητσιάρης. Φοβάται να μείνει ..... στο σπίτι.
7. Το μωρό δεν τρώει ..... Το ταΐζει η μητέρα του.

13

Φτιάξε μικρούς διαλόγους όπως στο παράδειγμα.

μόνος, -η, -ο μου
εξάσκηση

✓ Ο Γιάννης θέλει νερό – φέρνω – παίρνω

- Μαμά, φέρε μου νερό.

- Παρ' το μόνος σου.

1. Της Τάνιας έφυγε το κουμπί – ράβω
2. Ο Πέτρος θέλει καθαρή φανέλα – πλένω
3. Η Ειρήνη και η Μαρία θέλουν μια τούρτα – φτιάχνω
4. Ο Τάσος και ο Αλέξανδρος θέλουν καφέ – κάνω

14

Αντιστοίχισε.

μόνος, -η, -ο μου
εμπέδωση

Τι λένε οι υπερήφανοι γονείς για τα παιδιά τους;

✓ Τα κορίτσια μου ξέρουν να φτιάχνουν τα γλυκά

1. Τα αγόρια μας ξέρουν να διορθώνουν τις ζημιές*
2. Ο γιος μου ξέρει να φτιάχνει πατάτες τηγανιτές
3. Η κορούλα μου ξέρει να σιδερώνει
4. Το παιδί μας ξέρει να αλλάζει λάμπες
5. Οι κόρες μου ξέρουν να βάζουν πλυντήριο
6. Ο γιος μου ξέρει να φτιάχνει πρόχειρο* φαγητό
7. Οι γιοι μου ξέρουν να ανάβουν τη σόμπα*

μόνος του
μόνα τους
μόνος του
μόνη της
μόνο του
μόνοι τους
μόνες τους
μόνα τους

15

Γράψε μερικά πράγματα που κάνεις μόνος ή μόνη σου στο σπίτι.

✓ Στρώνω μόνος μου το κρεβάτι.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

16

Συμπλήρωσε τα κενά με την αντωνυμία μόνος, -η, -ο μου

μόνος, -η, -ο μου
έλεγχος

«... Πιες το, Άκη μου, το γαλατάκι σου! Μπορείς ..... ή να σου το δώσω κουταλιά κουταλιά;

- .....

- Μπράβο Άκη μου. Είδες που μεγάλωσες και πίνεις το γαλατάκι σου .....

- Μάλιστα, μαμά.

... Έγινε ησυχία. Εγώ έπινα το γάλα ..... Ο μπαμπάς τον καφέ του .....

..... . Η θεία Γαζία το τσάι της ..... . Η Δωροθέα μασούσε* κάτι .....

Όλοι κάναμε κάτι .....

Σήμερα η Μαρία πήγε να βγάλει κάρτα για το λεωφορείο*. Η Ειρήνη δεν μπορούσε να πάει μαζί της γιατί ήταν άρρωστη. Την παρακάλεσε λοιπόν να της βγάλει και τη δική της.

- Καλημέρα σας, θα ήθελα να βγάλω κάρτα για το λεωφορείο.
- △ Έχεις φωτογραφία μαζί σου;
- Ναι, ορίστε.
- △ Εσύ είσαι αυτή;
- Ναι η *ίδια*. Η φωτογραφία είναι λίγο παλιά.
- △ Καλά. Συμπλήρωσε τα στοιχεία* σου στην κάρτα.
- Ορίστε. Θα ήθελα να βγάλω πάσο και για την αδελφή μου.
- △ Δε γίνεται. Πρέπει να έρθει η *ίδια*. Θα ζητήσει τον κύριο Ζαφείρη.
- Θα της το πω.
- △ Ορίστε η κάρτα σου.
- Ευχαριστώ.

Η Μαρία έχει μια ιδέα. Πηγαίνει σπίτι, αλλάζει ρούχα και ξαναπάει στον *ίδιο* υπάλληλο* που ήταν λίγο νωρίτερα.

- △ Με συγχωρείτε, τον κύριο Ζαφείρη, παρακαλώ.
- Ο *ίδιος*.
- △ Εδώ μπορώ να βγάλω κάρτα για το λεωφορείο;
- Καλά, κοπέλα μου, εσύ η *ίδια* δεν έβγαλες κάρτα προηγουμένως*; Τι θες πάλι εδώ;
- △ Ξέρετε, δεν ήμουνα εγώ, ήταν η αδελφή μου, η Ειρήνη.
Μα εσείς είστε *ίδιες*.
- Ναι, είμαστε δίδυμες.

Φτιάξε παρόμοιους διάλογους.

ο ίδιος / η ίδια
εξάσκηση

- ✓ (ο κύριος Πέτρου – μια βεβαίωση*)
  - Παρακαλώ τον κύριο Πέτρου.
  - Ο ίδιος. Τι θα θέλατε;
  - Θα ήθελα μια βεβαίωση.

- ✓ (η κυρία Βάσσου – μια αίτηση*)
  - Παρακαλώ την κυρία Βάσσου.
  - Η ίδια. Σε τι μπορώ να σας βοηθήσω;
  - Θα ήθελα να κάνω μια αίτηση.

1. (ο κύριος Ανδρέου - μια απόδειξη*)
2. (η κυρία Πετράκη – ένα αντίγραφο*)
3. (ο γιατρός – ένα ραντεβού)
4. (η γραμματέας – μια πληροφορία)

		
ο ίδιος ο καθηγητής του ίδιου του καθηγητή τον ίδιο τον καθηγητή	η ίδια η αδελφή της της ίδιας της αδελφής την ίδια την αδελφή	το ίδιο το πρόσωπο του ίδιου του προσώπου το ίδιο το πρόσωπο
οι ίδιοι οι καθηγητές των ίδιων των καθηγητών τους ίδιους τους καθηγητές	οι ίδιες οι αδελφές των ίδιων των αδελφών πες ίδιες πες αδελφές	τα ίδια τα πρόσωπα των ίδιων των προσώπων τα ίδια τα πρόσωπα

18

Συμπλήρωσε τα κενά με την αντωνυμία ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

Η Μαρία γράφει στο περιοδικό «Κατερίνα» και ζητάει συμβουλές. Τι πρέπει να κάνει;

Αγαπημένο μου περιοδικό. Τελευταία δεν ξέρω τι ακριβώς μου συμβαίνει. Έχω κάνει δύσκολη τη ζωή σ' όλους γύρω μου: .....
..... γονείς μου, ακόμα και ..... την αδελφή μου. Ξέρω είμαι απαίσια, σιχαίνομαι* τον εαυτό μου, ακόμη και ..... το πρόσωπό μου που τελευταία έχει γεμίσει σπυράκια. Εγώ ..... φταίω για ό, τι συμβαίνει, αλλά δεν μπορώ να ελέγξω τον εαυτό μου. Λες και ζει μέσα μου ένα διαβολάκι που με βάζει να μαλώνω με όλον τον κόσμο. Και στο σχολείο τα πράγματα δεν είναι καλύτερα. Οι βαθμοί μου έχουν πέσει και ..... οι καθηγητές αναρωτιούνται* τι έχω πάθει. Μου λες πώς να γίνω πάλι ο παλιός μου εαυτός;

Μαρία Χ από την Αθήνα

19

Συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

Το περιοδικό απαντά:

Αγαπητή μου Μαρία, μην ανησυχείς. Όλα αυτά που περιγράφεις είναι φυσιολογικά για την ηλικία σου. Εσύ ...
..... δε φταίς σε τίποτα. Περνάς τώρα μια δύσκολη περίοδο της ζωής σου, την εφηβεία*. Μίλησε γι' αυτά που σε βασανίζουν στους γονείς σου. Σε λίγο θα δεις ότι αυτοί ..... θα σε βοηθήσουν να ξεπεράσεις τα προβλήματά σου.

Με πολλή αγάπη
«Κατερίνα»

εγώ / εσύ	ο ίδιος η ίδια το ίδιο	και κανένας άλλος, αυτοπροσώπως
αυτός	ο ίδιος	
αυτή	η ίδια	
αυτό	το ίδιο	
εμείς / εσείς	οι ίδιοι οι ίδιες τα ίδια	
αυτοί	οι ίδιοι	
αυτές	οι ίδιες	
αυτά	τα ίδια	

20

Φτιάξε παρόμοιους διαλόγους και ζήτησε:

ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο / αιτιατική
εξάσκηση

<ul style="list-style-type: none"> ✓ τον υπεύθυνο* τον διευθυντή την προϊσταμένη* την ιδιοκτήτρια* 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ τη Μαρία τον Αλέξανδρο και τον Τάσο τα παιδιά τη Μαρία και την Ειρήνη
--	--

- ☞ - Μπορώ να μιλήσω στον υπεύθυνο;
- Λείπει. Θέλετε να του αφήσετε κάποιο μήνυμα;
- Όχι, πρέπει να μιλήσω στον ίδιο.
- Τότε πάρτε αργότερα.

- ☞ - Γεια σας, η Μαρία είναι εκεί;
- Δεν είναι εδώ, παιδί μου. Θες να της πω κάτι;
- Δεν πειράζει. Θα τα πω στην ίδια, όταν τη δω.

21

Τι λένε τα παιδιά; Φτιάξε διαλόγους με τις λέξεις στην παρένθεση.

ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο / γενική
εξάσκηση

- Καλά αυτό το έργο ήταν φοβερό!
- ▲ Ναι, τα παιδιά της θεατρικής ομάδας έκαναν πολύ καλή δουλειά.
- Δε μου λες, ποιανού ήταν το σενάριο;
- ▲ Του Νίκου και της Ρένας
- Και η σκηνοθεσία;
- ▲ Των ίδιων.

- ✓ (το σενάριο / η σκηνοθεσία / ο Νίκος και η Ρένα)
- 1. (η ιδέα / οι διάλογοι / η Ρένα και ο Νίκος)
- 2. (ο στίχος / η μουσική / ο Κώστας)
- 3. (τα κουστούμια / η χορογραφία / η Καίτη)
- 4. (τα σκηνικά / ο φωτισμός / η Μαριάννα)

- Χρησιμοποιούμε τις αντωνυμίες αντί για τα ονόματα. Καμιά φορά όμως χρησιμοποιούμε την αντωνυμία πριν από ένα ουσιαστικό όπως ακριβώς χρησιμοποιούμε και το επίθετο.

Ως αντωνυμία: άρθρο + ίδιος, -α, -ο

- - Τον κύριο Ζαφείρη, παρακαλώ. - Ο ίδιος. (Εγώ είμαι ο κ. Ζαφείρης αυτοπροσώπως)

Ως επίθετο: άρθρο + ίδιος, -α, -ο + ουσιαστικό

- Έχουμε το ίδιο επάγγελμα* με τον κύριο Ζαφείρη. (Έχουμε όμοιο επάγγελμα)

- Για να τονίσουμε κάτι χρησιμοποιούμε και την αντωνυμία και το ουσιαστικό μαζί.

άρθρο + ίδιος, -α, -ο + άρθρο + ουσιαστικό

άρθρο + ουσιαστικό + άρθρο + ίδιος, -α, -ο

- Έχω προβλήματα με τον ίδιο τον κύριο Ζαφείρη. (Με αυτόν, όχι άλλον)
- Ο ίδιος ο κύριος Ζαφείρης δεν μπορεί να το κάνει. (Αυτός από μόνος του ή ακόμη και ο κ. Ζαφείρης)

22

Γράψε και άλλα ίδια πράγματα που έχουν τα κορίτσια.

ίδιος, ίδια, ίδιο + ουσιαστικό
επιθετική λειτουργία

Με τη Μαρία μοιάζουμε σαν δύο σταγόνες νερό. Έχουμε την ίδια γαλλική μύτη, τις ίδιες φακίδες*, τον ίδιο μακρύ λαιμό, τα ίδια χείλια, τα ίδια μάτια, τα ίδια μαλλιά, ακόμη και το ίδιο χτένισμα. Βαρέθηκα συνέχεια τα ίδια και τα ίδια. Σαν να έχω έναν καθρέφτη μπροστά μου. Πρέπει να αλλάξω κάτι πάνω μου. Τι θα λέγατε αν έκοβα πρώτα τα μαλλιά μου;

Έχουν .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

23

Συμπλήρωσε τα κενά με το *ίδιος, ίδια, ίδιο*.

ίδιος, ίδια, ίδιο
έλεγχος

Τα παιδικά μου χρόνια ήταν τα πιο ευτυχισμένα χρόνια της ζωής μου. Μόνο οι οικογενειακές συγκεντρώσεις* ήταν εκείνες που με έβγαζαν από τα ρούχα μου*. Σχεδόν κάθε μέρα συγγενείς και γονείς μαζεύονταν κοντά στην κούνια* μου κι εξέταζαν* ποιανού έμοιαζα. Κάθε φορά ανακάλυπταν και κάτι καινούριο: «Για κοιτάτε το μέτωπό του είναι ..... του πατέρα του, η μύτη ..... της θείας του, τα αυτιά του είναι ..... με του θείου Σάμα, το στόμα ..... της γιαγιά του», κ.ο.κ. Αυτό γινόταν τόσο συχνά που στο τέλος πίστεψα κι εγώ πώς είμαι κάποιο έκτρωμα* φτιαγμένο από διάφορα κομμάτια που μου έδωσαν οι πολυάριθμοι συγγενείς.

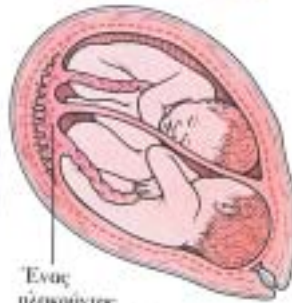
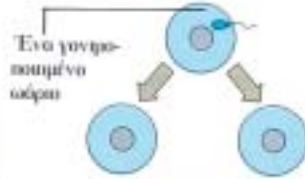
24

- α. Σε τι διαφέρουν τα ιδανικά από τα απλά δίδυμα;**
β. Η Μαρία με την Ειρήνη είναι απλά ή ιδανικά δίδυμα;

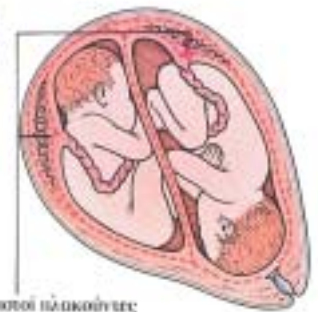
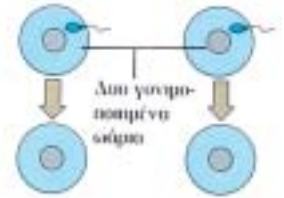
Ιδανικά δίδυμα.

Τα ιδανικά δίδυμα αναπτύσσονται* από το ίδιο γονιμοποιημένο ωάριο*. Έχουν την ίδια σειρά γονιδίων* και μοιάζουν καταπληκτικά μεταξύ τους. Τα ιδανικά δίδυμα μοιράζονται τον ίδιο πλακούντα* μέσα στη μήτρα* και είναι πάντα του ίδιου φύλου*.

Υπόστρωμα
♂ Αρσενικό ♀ Θηλυκό

♂♂ ♀♀
Ήθελνό φύλο δίδυμων

♂♂ ♀♀ ♂♀
Ήθελνό φύλο δίδυμων

Απλά δίδυμα

Τα απλά δίδυμα σχηματίζονται από δυο χωριστά γονιμοποιημένα ωάρια. Το καθένα δημιουργεί χωριστό πλακούντα μέσα στη μήτρα. Σ' ένα ζευγάρι απλών διδύμων το καθένα έχει μοναδική σειρά γονιδίων. Γι' αυτό δεν είναι περισσότερο όμοια γενετικά από απλά αδέρφια. Τα απλά δίδυμα μπορεί να είναι είτε του ίδιου, είτε του αντίθετου φύλου.

25

Διάλεξε το σωστό.

ίδιος, ίδια, ίδιο
έλεγχος

- Τελευταία όλο μαλώνω με τους άλλους. Ακόμη και ..... οι φίλες μου με αποφεύγουν.
α) τα ίδια   β) τις ίδιες   γ) οι ίδιες   δ) η ίδια
- Αυτόν τον καιρό έχω πολλά νεύρα. Ακόμα και ..... η αδελφή μου δε με αντέχει.
α) οι ίδιοι   β) η ίδια   γ) οι ίδιες   δ) τις ίδιες
- Δεν αφήνουμε καλύτερα τον Κώστα να το αποφασίσει ..... ;
α) τα ίδια   β) τους ίδιους   γ) τον ίδιο   δ) ο ίδιος
- Πώς μπόρεσα να πω κάτι τέτοιο; Απορώ με ..... τον εαυτό μου.
α) την ίδια   β) των ίδιων   γ) τους ίδιους   δ) τον ίδιο
- Ακόμη και με ..... τους γονείς μου έχω προβλήματα.
α) τις ίδιες   β) τα ίδια   γ) το ίδιο   δ) τους ίδιους
- Το μωρό πεινούσε τόσο πολύ που ..... ζήτησε να φάει.
α) το ίδιο   β) τα ίδια   γ) η ίδια   δ) τον ίδιο

Ψάξε να βρεις τη λέξη *ίδιος-ίδια-ίδιο* και διόρθωσε τα έξι λάθη που υπάρχουν στο κείμενο.

Με τον μπαμπά για ψώνια

Σήμερα μετά το φαγητό, ο μπαμπάς μαζί με τη μαμά έκαναν τους λογαριασμούς* του μήνα.

- Αναρωτιέμαι πού πηγαίνουν όλα τα λεφτά που σου δίνω, είπε ο μπαμπάς.
- Α, δεν μπορείς να φανταστείς τα καθημερινά έξοδα*. Μόνο αν πας η ίδια για ψώνια θα καταλάβεις πού φεύγουν τόσα λεφτά.
- Τέλεια, απάντησε ο μπαμπάς. Αύριο κιάλας θα πάω εγώ στη λαϊκή. Θα δεις ο ίδιος ότι δεν πιάνομαι κορόιδο*!

Την άλλη μέρα το πρωί πήγαμε με τον μπαμπά μου στη λαϊκή*.

Πρώτα ο μπαμπάς πλησίασε μια μανάβισσα.

- Βάλτε μου ένα κιλό ντομάτες, είπε ο μπαμπάς.

Η μανάβισσα έβαλε πέντε ντομάτες στο δίχτυ μας. Ο μπαμπάς κοίταξε το δίχτυ και μετά είπε:

- Τι; Πώς; Μόνο πέντε ντομάτες για ένα κιλό;
- Α, οι άντρες, όταν έρχονται για ψώνια, είναι όλοι τους ίδια, είπε η μανάβισσα
- Οι άντρες δεν πιάνονται κορόιδα! είπε ο μπαμπάς.
- Για ξαναπές το, άμα είσαι άντρας, είπε αγριεμένα η μανάβισσα.

Ο μπαμπάς είπε:

- Καλά, εντάξει, μια κουβέντα είπαμε.

Μου έδωσε να κρατώ το δίχτυ και φύγαμε, ενώ την ίδια ώρα η μανάβισσα γελούσε και έδειχνε τον μπαμπά στους άλλους μανάβηδες.

Κι ύστερα ο μπαμπάς πλησίασε τον πάγκο με τα ψάρια και ρώτησε πόσο κάνουν οι αστακοί*. Όταν άκουσε την τιμή κόντεψε να πάθει η καρδιά του.

- Πείτε μου, είπε ο έμπορος, αστακό θέλετε να πάρετε ή μαρίδες*; Γιατί δεν έχουν όλα τα ψάρια την ίδιους τιμή.
- Ας γυρίσουμε καλύτερα σπίτι, είπε ο μπαμπάς, που φαινόταν κουρασμένος και νευρικός.

Στο σπίτι, όταν η μαμά είδε το δίχτυ, πήγε να πει κάτι, αλλά το άφησε. Όμως μια και δεν υπήρχε τίποτα για φαγητό στο σπίτι, ο μπαμπάς μάς πήγε σε ένα εστιατόριο. Α, ήταν απίθανα. Βέβαια, τον ίδιο δεν έφαγε και πολύ, εγώ όμως και η μαμά μου, φάγαμε του σκασμού*.

ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ
ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

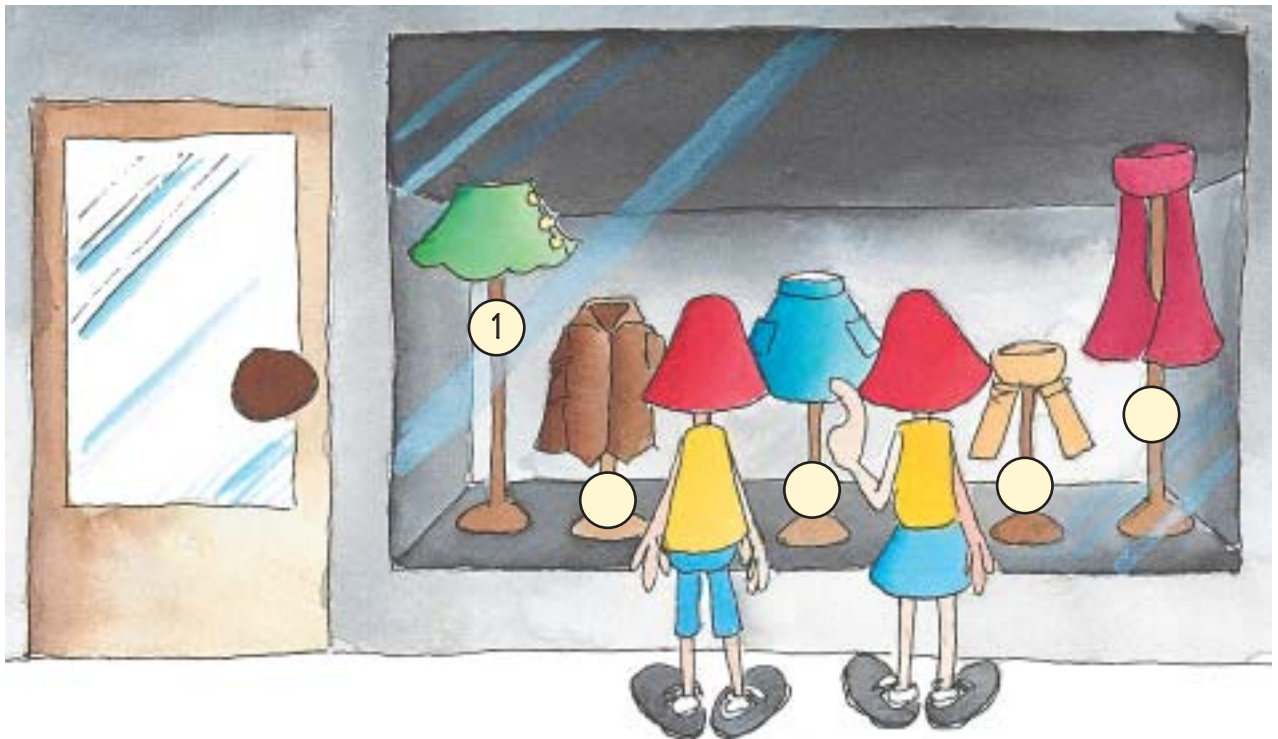
Η Μαρία και η Ειρήνη πάνε μαζί βόλτα στα μαγαζιά. Θέλουν να ψωνίσουν ρούχα. Κοιτάνε τις βιτρίνες. Κάποια στιγμή σταματάνε σε μια βιτρίνα.

- Να, *τέτοια* φούστα θέλω εγώ, σπορ με τσεπάκια.
- △ Ωραία είναι, αλλά κοίτα λίγο και *εκείνη* αριστερά με τα κουμπάκια. Πώς σου φαίνεται;
- Έτσι και έτσι. *Αυτή* εδώ μπροστά με τα τσεπάκια μου αρέσει πιο πολύ.
- △ Εγώ θέλω ένα παντελόνι. Τι σου λέει *εκείνο* το μπορντό στη γωνία με τη μεγάλη καμπάνα*; Σ' αρέσει; Ε;
- Ωραίο φαίνεται. Όμως *αυτό* εδώ κάτω πρέπει να είναι πολύ πιο ωραίο πάνω σου...
- △ Ποιο λες; *Αυτό* το κοντό μέχρι το γόνατο;
- Ναι.
- △ Δεν μπαίνουμε καλύτερα να τα δοκιμάσουμε;
- Μισό λεπτό, δεξ και *αυτό* εδώ το πουκάμισο κοντά στην πόρτα.
- △ Ας' το, δεν είναι στη μόδα *τέτοιος* γιακάς.
- Καλά. Ας μπούμε και βλέπουμε.

1

Με ποιο πράγμα ταιριάζει η κάθε φράση;

αυτός, -ή, -ό / εκείνος, -η, -ο
διάκριση

- ① Κοίτα λίγο και εκείνη αριστερά με τα κουμπάκια.
- Τι σου λέει εκείνο το μπορντό με τη μεγάλη καμπάνα στη γωνία;
- Αυτό εδώ κάτω κοντό μέχρι το γόνατο είναι πολύ πιο ωραίο.
- Αυτή μπροστά εδώ με τα τσεπάκια μου αρέσει πιο πολύ.
- Δες και αυτό εδώ κοντά στην πόρτα.

Όταν μιλάμε για κάτι που βρίσκεται κοντά μας (στο χώρο / στο χρόνο) χρησιμοποιούμε την αντωνυμία **αυτός - αυτή - αυτό**, ενώ για κάτι που είναι μακριά **εκείνος - εκείνη - εκείνο**.

Αυτός ο σκούφος σου πάει πολύ. **Εκείνος** δε σου πήγαινε καθόλου.
Αυτή η βιτρίνα είναι ωραία. **Εκείνη** ήταν απαίσια.
Αυτό το μπουφάν είναι ζεστό. **Εκείνο** ήταν πολύ λεπτό.

Αυτοί οι πωλητές είναι ευγενικοί. **Εκείνοι** ήταν πολύ πιεστικοί*.
Αυτές οι zakέτες είναι συνθετικές. **Εκείνες** ήταν μάλλινες.
Αυτά τα γάντια είναι σκληρά. **Εκείνα** ήταν μαλακά.

2

Κάνε όπως στο παράδειγμα:

- ✓ Έχω δύο αδέρφια.
(μωρό / φοιτητής)
Ο ένας είναι μωρό ο άλλος είναι φοιτητής.
- 1. Έχω δύο ξαδέλφες.
(σπουδάζει φιλολογία / λογιστικά)
- 2. Έχω 2 μωρά.
(4 μηνών / ενάμισι χρονών)
- 3. Έχω δύο θείους.
(πολιτικός μηχανικός / οδηγός ταξί)

3

Φτιάξε προτάσεις.

αυτός, -ή, -ό / εκείνος, -η, -ο
κλίση / έλεγχος

- ✓ Το χρώμα / εκείνη / η φούστα / ήταν / άσχημος. Το χρώμα εκείνης της φούστας ήταν άσχημο.
- 1. Η γραμμή / αυτός / το κοστούμι / είναι / κλασικός. ....
- 2. Αυτός / ο σκούφος / κάπου τον έχω ξαναδεί. ....
- 3. Η τιμή / εκείνος / τα παπούτσια / μου φαίνεται / υπερβολικός* ....
- 4. Εκείνος / οι μπλούζες / ήταν / φτηνός. ....
- 5. Εκείνος / οι σακοί / τους είδα και αλλού. ....
- 6. Το χρώμα / αυτός / η τσάντα / πάει με τα παπούτσια μου. ....
- 7. Ψώνισα / αυτός / οι φόρμες στις εκπτώσεις*. ....
- 8. Εκείνος / τα παντελόνια τα πήρα σε τιμή ευκαιρίας*. ....

- Για την ποιότητα ενός πράγματος (τι είδους είναι) ρωτάμε με το **ποιος / ποια / ποιο + ουσιαστικό**.
- Ποια φούστα σου αρέσει; = Τι είδους φούστα σου αρέσει;

ποιος / αυτός / εκείνος
εξάσκηση

4 Συμπλήρωσε όπως στο παράδειγμα.

✓ Ποιος γιακάς	} σου αρέσει;	✓ Αυτός με τις μικρές μύτες ή εκείνος με τις μακριές;
1. .... φούστα		1. .... με τα τσεπάκια ή ..... με τα κουμπιά;
2. .... παντελόνι		2. .... ως το γόνατο ή ..... με τη μεγάλη καμπάνα;
3. .... καθρέφτες		3. .... οι στρογγυλοί ή ..... οι τετράγωνοι;
4. .... ζώνες		4. .... οι λεπτές ή ..... οι φαρδιές;
5. .... παπούτσια	} σου αρέσουν;	5. .... με το τακούνι ή ..... χωρίς τακούνι;

5 Κοντά στο μαγαζί κάνουν ένα γκάλοπ*. Τα κορίτσια απαντούν. Βρες τι ερωτήσεις τους κάνουν.

ποιος, ποια, ποιο
εξάσκηση

- το χρώμα
- το ρούχο
- το ντύσιμο
- ο σχεδιαστής
- ρούχων*
- τα παπούτσια
- ✓ τα μπλουζάκια
- οι φούστες

1. -	- Το κόκκινο.	- Το κίτρινο.
2. -	- Παντελόνι.	- Φούστα.
3. -	- Απλό, καθημερινό.	- Επίσημο*.
4. -	- Ο Ασλάνης.	- Ο Pier Carden.
5. -	- Αθλητικά.	- Με τακούνι.
6. - Ποια μπλουζάκια σας αρέσουν;	- Με τιράντες*.	- Με μανίκια.
7. -	- Μακριές.	- Κοντές.

6

Συμπλήρωσε τα κενά με αυτός / εκείνος.

αυτός / εκείνος
έλεγχος

Σχεδόν όλοι φοράτε τα τζιν. Ξέρετε όμως την ιστορία τους; Ξέρετε ότι ..... το ρούχο ξεκίνησε ως παντελόνι για εργάτες πριν γίνει το δημοφιλέστερο* ρούχο της νεολαίας*; Ποιος λοιπόν είναι ..... που είχε την καταπληκτική ιδέα; Ονομάζεται Jacob Davis. Ο άνθρωπος ..... ήταν ένας απλός ράφτης που έτυχε να έχει ανάμεσα στους πελάτες του έναν δύσκολο που συνέχεια έσκιζε* τις τσέπες του. Έτσι λοιπόν του ήρθε η ιδέα να ενισχύσει* τα παντελόνια. Έβαλε λοιπόν μεταλλικά καρφάκια σ' ..... τα σημεία του ρούχου που φθειρόνταν πιο γρήγορα. .... τα παντελόνια μεγάλης αντοχής* είχαν τεράστια επιτυχία στους πελάτες του. Ο Jacob φοβήθηκε μήπως του κλέψουν την ιδέα του. Έπρεπε γρήγορα να την κάνει πατέντα*. Για να κάνει καρτιά όμως έπρεπε να πληρώσει 68 δολάρια. Δεν είχε ..... τα λεφτά. Τότε σκέφτηκε τον Levi Strauss. Από ..... ψώνιζε τα υφάσματα για τη δουλειά του. Ο Levi ως επιχειρηματίας είδε μεγάλες προοπτικές* σ' ..... το καινούριο ρούχο. Στις 20 Μαΐου το 1873 δυο άντρες πήραν πατέντα με αριθμό 139.121. .... η ημερομηνία θεωρείται* ως επίσημη μέρα «γέννησης» των μπλου τζιν.

7

Βρες ερωτήσεις για το σταυρόλεξο.

ποιος, -α, -ο + ουσιαστικό
εμπέδωση

1. .... πύργος είναι έτοιμος να πέσει;
2. .... αρκούδα ζει πάνω στα δένδρα;
3. .... ζώο έχει μεγάλα αυτιά;
4. .... σκυλί έχει μαύρες βούλες*;
5. .... θάλασσα δε ζει;
6. .... χώρα έχει σχήμα μπότας;
7. .... πουλί μάς ξυπνάει το πρωί;
8. .... λουλούδι έχει 30 πέταλα;
9. .... ποταμός έχει ίδιο όνομα με το ζώο;
10. ✓ Ποιο ρούχο φοράνε και άντρες και γυναίκες;

10.

				1.	Π	Ι	Ζ	Α	Σ				
			2.	Κ	Ο	Α	Λ	Α					
3.	Ε	Λ	Ε	Φ	Α	Ν	Τ	Α	Σ				
4.	Δ	Α	Λ	Μ	Α	Τ	Ι	Α	Σ				
				5.	Ν	Ε	Κ	Ρ	Η				
			6.	Ι	Τ	Α	Λ	Ι	Α				
			7.	Κ	Ο	Κ	Ο	Ρ	Α	Σ			
8.	Τ	Ρ	Ι	Α	Ν	Τ	Α	Φ	Υ	Λ	Λ	Ο	
				9.	Τ	Ι	Γ	Ρ	Η	Σ			

τέτοιος - τέτοια - τέτοιο =
 όπως αυτός -ή, ό.
 Χρησιμοποιούμε την αντωνυμία **τέτοιος -**
τέτοια - τέτοιο όταν συγκρίνουμε ένα πράγ-
 μα με κάποιο πρότυπο στο μυαλό μας.

8

Αντιστοιχίστε τις φράσεις και τα πράγματα.

Ένας γιακάς όπως αυτός, με μικρές μύτες δεν είναι στη μόδα.

Τέτοια φούστα θέλω.

Θέλω μια φούστα όπως αυτή, σπορ με τσεπάκια.

Τέτοιο παντελόνι θα πάρω.

Θα πάρω ένα παντελόνι καμπάνα όπως αυτό, στη μόδα.

Τέτοιος γιακάς δεν είναι

9

α. Συμπλήρωσε με τέτοιος,α,ο.

ονομαστική / αιτιατική: τέτοιος, -α, -ο

- ✓ Τέτοιο χρώμα λερώνει εύκολα.
- ..... μπότες δε μου αρέσουν καθόλου.
  - Δε σου ταιριάζουν ..... σκούφοι.
  - Θα είναι πολύ της μόδας μια ..... τσάντα φέτος.
  - ..... παπούτσια δεν είναι καθόλου άνετα.
  - ..... σάκος είναι πολύ πρακτικός, χωράει πολλά πράγματα.

β. Κάνε όπως στο παράδειγμα.

Ένα τέτοιο παλτό θέλω κι εγώ.
 Από πού το ψώνισες;

μια μπλούζα, ✓ ένα παλτό,
 μια γραβάτα*, ένας σκούφος,
 ένα τζιν, παπούτσια, κάλτσες

10

Κάνε όπως στο παράδειγμα.

δομή: τέτοιος + που είσαι

- α.**
- ✓ (υπναράς - ξυπνάω νωρίς) → Τέτοιος υπναράς που είσαι δεν περίμενα να ξυπνήσεις νωρίς.
- (βρομιάρα - καθαρίζω)
  - (τεμπέληδες - πλένω τα πιάτα)
  - (παραπονιάρης - κάνω υπομονή)
  - (ζηλιάρης - τα πάτε καλά)
  - (μαρτυριάρα - κρατάω το μυστικό)

6.

- ✓(ο Δήμος - θα σε κοροϊδεύουν όλοι)→ Δήμο, τέτοιος που είσαι θα σε κοροϊδεύουν όλοι.
 2. (η Ειρήνη – δε θα σε κάνουν παρέα)
 3. (η Μαρία και η Ειρήνη – δε θα σας αγαπάνε)
 4. (ο Αλέκος και ο Τάσος - θα σας φοβούνται όλοι)
 5. (ο Γιάννης – δε θα πας μπροστά)
 6. (ο Κώστας – δε θα προκόψεις*)
 7. (η Αλίκη – δε θα πετύχεις* πουθενά)

11

Υπογράμμισε το σωστό.

- ✓ Δεν περίμενα μια (τέτοια / τέτοιας) αλλαγή στην εμφάνισή* σου.
 2. (τέτοιων / τέτοιους) φίλους χρειάζομαι κι εγώ.
 3. Είναι (τέτοιας / τέτοια) σημασίας το γράμμα που πρέπει να το στείλεις αμέσως.
 4. Τα παιδιά (τέτοιων / τέτοιους) γονιών έχουν προβλήματα στο σχολείο.
 5. Δεν περίμενα (τέτοια / τέτοιων) λόγια από σένα.
 6. Η γνώμη ενός (τέτοιο / τέτοιου) ανθρώπου μετράει* πολύ.
 7. Δεν έχω όρεξη* να ακούω (τέτοια / τέτοιες) βλακείες.

12

Διάλεξε και υπογράμμισε το σωστό.

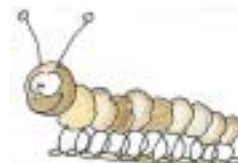
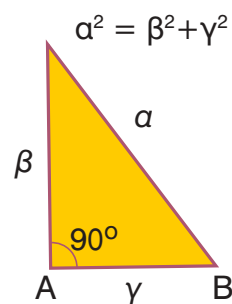
Στα μαθηματικά θυμάμαι μισούσα* την υποτείνουσα* τόσο που (~~αυτή η~~ / τέτοια) λέξη μου φαινόταν σαν βρισιά*. Μ' (~~αυτή την~~ / τέτοια) σημασία τη χρησιμοποίησα κάποτε και μου έφερε μεγάλους μπελάδες*.

Μια φορά πέρασε από το σπίτι μας μια θεία: σαραντάρα, που δεν παντρεύτηκε, γιατί δεν μπορούσε να κάνει ένα (τέτοιο / εκείνο) βήμα. (Τέτοια / Αυτή η) θεία ήταν μια πολύ αντιπαθητική κυρία. Ήταν λοιπόν ανάγκη να έρθει στο σπίτι μας (εκείνη η / τέτοια) θεία με (τέτοιες / εκείνες τις) συνήθειες ακριβώς τότε που ετοιμαζόμουνα για τις επαναληπτικές εξετάσεις στα μαθηματικά; Με βομβάρδιζε* με ερωτήσεις, έκανα υπομονή αλλά δεν άντεξα και στο τέλος της είπα:

- Είστε μια υποτείνουσα!
- Ω! Φώναξε η θεία. Η μάνα μου έτρεξε από το διπλανό δωμάτιο και η θεία άρχισε να της παραπονιέται.
- Να μου πει (τέτοια / εκείνη την) βρισιά!
- Παλιόπαιδο, τι της είπες; φώναξε η μάνα μου.
- Της είπα ότι είναι μια υποτείνουσα.
- Και τι θα πει αυτό;
- Μα γιατί τον ρωτάς; Όλοι ξέρουν πως θα είναι καμιά σαρανταποδαρούσα*.

Μετά από (τέτοιο / αυτό το) επεισόδιο* η θεία δε μου ξαναμίλησε ποτέ, πιστεύοντας ότι η υποτείνουσα είναι ένα (τέτοιο / αυτό) σιχαμερό* ζώο όπως η σαρανταποδαρούσα.

τέτοιος, -α, -ο
έλεγχος

Οι θείοι των κοριτσιών λένε τις εντυπώσεις* τους από το ταξίδι τους.

Ήταν	τόσος	ο δρόμος	που κουραστήκαμε.
Κάναμε	τόσο	δρόμο	που γίναμε πτώματα*.
Ήταν	τόση	η απόσταση*	που δεν μπορούσαμε να την
Καλύψαμε	τόση	απόσταση	κάνουμε σε μια μέρα.
			που ξεθεωθήκαμε*.
Ήταν	τόσο	το φαγητό	που μας περίσσεψε*.
Πήραμε	τόσο	φαγητό	που μας έφτασε στο ταξίδι.
Ήταν	τόσοι	οι αστυνομικοί	που φοβηθήκαμε λιγάκι στο τελωνείο*.
Είδαμε	τόσους	αστυνομικούς	που τρομοκρατηθήκαμε* στην αρχή.
Ήταν	τόσες	οι ταμπέλες	που μπερδευτήκαμε στο αεροδρόμιο.
Διαβάσαμε	τόσες	ταμπέλες	που ζαλιστήκαμε.
Ήταν	τόσα	τα αξιοθέατα*	που ξετρελαθήκαμε.
Επισκεφτήκαμε	τόσα	αξιοθέατα	που ενθουσιαστήκαμε.

13

Συμπλήρωσε προτάσεις με το τόσος, -η, -ο.

- Είναι ..... ο πόνος που δεν αντέχεται*.
- Είναι ..... η αγωνία* που δεν κρύβεται.
- Είναι ..... το άγχος που δε φεύγει.
- Είναι ..... οι κόποι* που είναι κρίμα να καθούν.
- Είναι ..... οι δουλειές που δε γίνονται σε μια μέρα.
- Είναι ..... τα βάσανα* που δεν υποφέρονται.

τόσος, -η, -ο

● Το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε πόσο μεγάλο, ωραίο, σημαντικό, άσχημο ή μικρό είναι κάτι.

14

Φτιάξε προτάσεις με το τόσος, -η, -ο:

- ..... κόσμο που .....
- ..τόση.. πλάκα που ...σκάσαμε από τα γέλια
- ..... ζέστη που .....
- Είχε ..... κρύο που .....
- ..... θόρυβο που .....
- ..... φασαρία που .....
- ..... κέφι που .....

- ..... δίσκους που .....
- ..... κασέτες που .....
- Η Ειρήνη και η Μαρία έχουν ..τόσα.. πράγματα που ... δε χωράνε στη ντουλάπα .....
- ..... πίνακες που .....
- ..... φωτογραφίες που .....
- ..... αρκουδάκια που .....

15

α. Άλλαξε όσες προτάσεις έχουν **πολύς, πολλή, πολύ** σε προτάσεις με **τόσος, -η, -ο ... που...**

✓ Μπροστά απο το σταθμό είχε τόσα αυτοκίνητα που δυσκολευτήκαμε να βρούμε θέση.

Ο Νικόλας φεύγει διακοπές

Μπροστά από το σταθμό είχε πολλά αυτοκίνητα και δυσκολευτήκαμε να βρούμε θέση για το αυτοκίνητο.

Και στο τέλος ο μπαμπάς το πάρκαρε* μακριά και τον περιμέναμε δυο φορές, μια για να παρκάρει και μια για να φέρει τη βαλίτσα που ξεχάσαμε να πάρουμε.

Μέσα στο σταθμό είχε πολύ κόσμο και ο μπαμπάς είπε να μείνουμε όλοι μαζί για να μη χαθούμε. Είχε πολλή φασαρία και έπρεπε να φωνάζουμε για να ακούσουμε ο ένας τον άλλον.

Κάναμε πολλές μανούβρες* μέχρι την αποβάθρα* και όταν φτάσαμε εκεί ήταν ήδη γεμάτη κόσμο.

β. Άλλαξε το **πολύς, πολλή, πολύ** σε **τόσος, τόση, τόσο**.

Τώρα έπρεπε να βρούμε το βαγόνι Υ. Μπροστά μας όμως ήταν το βαγόνι Α κι έτσι χρειάστηκε να περπατήσουμε αρκετά, κάτι που δεν ήταν καθόλου εύκολο με πολύ κόσμο μαζεμένο, με πολλά καρότσια* γεμάτα βαλίτσες, με πολλά καλάθια* και πάνω από όλα με την απίθανη ομπρέλα του χοντρού κυρίου, που συνεχώς πιανόταν στο δίχτυ* μου για τις γαρίδες. Κάποια στιγμή ο μπαμπάς έκανε μια απότομη κίνηση και η ομπρέλα του χοντρού κυρίου έπεσε στο πάτωμα κι ο χοντρός κύριος ούρλιαξε*, αλλά μάλλον άδικα, γιατί ανάμεσα σε πολύ κόσμο ο μπαμπάς δεν άκουσε τι έλεγε ο χοντρός κύριος. Φτάσαμε στο βαγόνι Υ. Σε λίγο ακούστηκε ένα σφύριγμα* δυνατό κι όλος ο κόσμος ανέβηκε στα βαγόνια. Τέλος πάντων όλος ο κόσμος φίλησε όλο τον κόσμο, όλοι χαιρέτησαν όλους και το τρένο της χαράς ξεκίνησε να μας πάει στη θάλασσα.

- Πόσος καφές υπάρχει; Κάμποσος.
- Πόση ζάχαρη βάζεις στο γάλα; Κάμποσο.

● Όταν θέλουμε να ρωτήσουμε για την ποσότητα χρησιμοποιούμε το **πόσος - πόση - πόσο**.

Τα κορίτσια ετοιμάζονται να δεχτούν τους θείους τους.

Ψάχνουν τι ψώνια πρέπει να κάνουν.

-
- ▲ Κοίταξε *πόσος* καφές έμεινε.
Είναι *κάμποσος*. Φτάνει για μια εβδομάδα.. Δε θέλουμε άλλο.
-
- ▲ Για κοίτα, *πόση* ζάχαρη έχουμε; Θέλουμε άλλη;
Όχι, είναι *αρκετή*. Φτάνει για γλυκό και καφέδες.
-
- ▲ *Πόσο* τσάι έχει; Θέλουμε άλλο;
Ναι, είναι *λίγο*. Σχεδόν άδειο είναι το κουτί.
-
- ▲ Για κοίτα, *πόσοι* κεφτέδες* είναι;
Είναι *κάμποσοι*. Φτάνουν.
-
- ▲ *Πόσες* καραμέλες μένουν;
Μένουν ακόμη *αρκετές*.
-
- ▲ Για μέτρα, *πόσα* αυγά είναι;
Είναι *λίγα*. Μόνο τρία.

♂	♂	♀
πόσος	πόση	πόσο
πόσου	πόσης	πόσου
πόσο	πόση	πόσο
♂	♂	♀
πόσοι	πόσες	πόσα
πόσων	πόσων	πόσων
πόσους	πόσες	πόσα

κάμποσος αρκετός λίγος

κάμποση **αρκετή** λίγη

κάμποσο **αρκετό** λίγο

κάμποσοι αρκετοί λίγοι

κάμποσες **αρκετές** λίγες

κάμποσα **αρκετά** λίγα

πόσος, κάμποσος, αρκετός, λίγος
εφαρμογή

16

Δες το σκίτσο και πες τι νομίζεις πως λένε τα κορίτσια για:

- ✓ τους κουραμπιέδες*
- τον άνηθο
- τα μακαρόνια
- το χυμό
- το μαϊντανό
- τις φρυγανιές
- τις κόκα κόλες
- τους ανανάδες
- την πορτοκαλάδα
- το λάδι
- το ψωμί
- τη λεμονάδα
- τη μαρμελάδα
- τα φρούτα
- το τυρί
- τις ντομάτες
- τις μπύρες
- το μέλι

- ✓ - Για κοίτα, *πόσοι* κουραμπιέδες είναι στην πιατέλα;
- Είναι *κάμποσοι*. Φτάνουν.
- ✓ - *Πόσο* άνηθο έχει στο ψυγείο;
- Έχει *αρκετό*. Δε θέλουμε άλλο.

17

πόσος, -η, -ο
εμπέδωση

Τα κορίτσια θέλουν να μάθουν για το ταξίδι των θείων τους. Γράψε τι ερωτήσεις κάνουν.

1. – Πόσες βαλίτσες είχατε;
– Είχαμε τόσες βαλίτσες που δε χώραγαν στο ταξί.
2. – .....;
– Κάναμε τόσους φίλους που δεν προλάβαμε να τους αποχαιρετήσουμε* όλους.
3. – .....;
– Έχουμε τόσα σουβενίρ που φτάνουν για όλους τους συγγενείς.
4. – .....;
– Έχουμε τραβήξει τόσες φωτογραφίες που δε χωράνε στο άλμπουμ.
5. – .....;
– Έχουμε τόσες αναμνήσεις* που φτάνουν για όλη μας τη ζωή.
6. – .....;
– Έχουμε τόσους σάκους γεμάτους δώρα που δεν σπκώνονται.
7. – .....;
– Έχουμε τόσα πράγματα που θα χρειαστεί να ξεπακετάρουμε* όλη μέρα.

18

πόσος, κάμποσος, αρκετός, λίγος
εμπέδωση

Συμπλήρωσε όπως στο παράδειγμα.

- 1.– ...Πόσες... μέρες μείνατε στο Παρίσι; (πόσος / αρκετός)
– ....Αρκετές.....
- 2.– ..... διάστημα* καθίσατε στη Ρώμη; (πόσος / λίγος)
– .....
- 3.– ..... καιρό ήσασαν έξω; (πόσος / κάμποσος)
– .....
- 4.– ..... ώρες ταξιδέψατε με το αεροπλάνο; (πόσος / αρκετός)
– .....
- 5.– ..... βδομάδες λείπατε στο ταξίδι; (πόσος / κάμποσος)
– .....
- 6.– ..... μήνες απουσιάσατε*; (πόσος / λίγος)
– .....
- 7.– ..... χρόνια είχατε να δείτε τους φίλους σας; (πόσος / κάμποσος)
– .....
- 8.– ..... φορές πήγατε στο εξωτερικό; (πόσος / αρκετός)
– .....

Αόριστοι

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Κανένας
δε με αγαπάει.
Κανένας δε μου
διαβάζει τα κόμικς.

Ο μικρός Γιωργάκης τρελαίνεται για τα κόμικς. Όμως δεν ξέρει ακόμη να διαβάσει και όλη τη μέρα κυνηγεί τις αδελφές του για να του τα διαβάσουν.

Θέλεις μήπως εσύ να του το διαβάσεις για να μη αισθάνεται τόσο δυστυχισμένος;

1

αόριστες αντωνυμίες εντοπισμός

Τι απαντάει ο Σελεμίκος στον δικαστή;

1. Πού ήσουνα; .....
2. Τι έκανες; .....
3. Ποιος σε είδε; .....
4. Πότε γύρισες σπίτι σου; .....
5. Πόση ώρα έλειψες; .....

Ο Σελεμίκος απαντάει στο δικαστή με **αόριστες αντωνυμίες**. Τις **αόριστες αντωνυμίες** τις χρησιμοποιούμε για ένα πρόσωπο ή πράγμα, όταν δε θέλουμε ή δεν μπορούμε να το ονομάσουμε.

Η Ειρήνη είναι άρρωστη στο κρεβάτι και κάνει παράπονα στη μαμά.

- **Κανένας** από τους συμμαθητές δεν ήρθε να με δει.
- Καμία** από τις φίλες μου δεν πέρασε να μάθει τα νέα μου.
- Κανένα** από τα παιδιά της γειτονιάς δεν ενδιαφέρθηκε για μένα. Όλοι με ξέχασαν.
- Κανείς** δε με θυμάται.
- ▲ Πήγες εσύ σε **κανέναν** από αυτούς που λες;
- Όχι...
- ▲ Τότε γιατί να έρθουν αυτοί σ' εσένα;
- Εντάξει, μαμά, έχεις δίκιο. Αλλά θα ήθελα να έρθει **κανένας** να μου πει **καμία** καλή κουβέντα στην κατάσταση που είμαι.

Η μαμά φεύγει στη δουλειά. Στο σπίτι μένει η Μαρία με την άρρωστη Ειρήνη.

- Οχ, Μαρία πονάω. Μου φέρνεις **καμία** ασπιρίνη;
- ▲ Μόνο μην κάνεις έτσι. Τώρα σου φέρνω **μια**.
- Αχ! Αχ! Διψάω. Μαρία μου φτιάχνεις **κανένα** τσάι;
- ▲ Τώρα, περίμενε σου φτιάχνω **ένα**.
- Μαρία, δεν είμαι καλά. Φωνάζεις **κανένα** γιατρό;
- ▲ Περίμενε, θα φωνάξω τον κύριο Πάνο, το γείτονά μας.
- .....
- Τί συμβαίνει γιατρέ;
- ▲ Όχι, μην ανησυχείς. Δεν έχει **τίποτε** σοβαρό. Ένα απλό κρυολόγημα είναι.

Θα ήθελα να ξέρω,
θα με φροντίζει **κανείς**
έτσι όπως εγώ την
αδελφούλα μου;

κανένας / κανείς καμία κανένα τίποτα / τίποτε	(+) και (;) καταφατικές και ερωτηματικές προτάσεις	(-) αρνητικές προτάσεις
σημασία	κάποιος ένας οποιοσδήποτε κάτι	ούτε ένας
παραδείγματα	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Θα ήθελα να έρθει κανένας να μου πει καμία καλή κουβέντα. = Θα ήθελα να έρθει κάποιος να μου πει κάποια καλή κουβέντα. ▶ Έχει τίποτα σοβαρό; = Έχει κάτι σοβαρό; 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Κανείς / κανένας δε με θυμάται. = Ούτε ένας δε με θυμάται. ▶ Δεν έχει τίποτα το σοβαρό. = Δεν έχει ούτε ένα σοβαρό πρόβλημα.

2

Αντιστοίχισε και διάλεξε το σωστό νόημα.

σημασιολογική
διάκριση

α.

Δεν ήρθε
να με δεικανένας
καμιά
κανένααπό τα παιδιά.
από τους συμμαθητές.
από τις φίλες μου.

- α. ούτε ένα παιδί
β. κάποιο παιδί
α. ούτε ένας συμμαθητής
β. κάποιος συμμαθητής
α. ούτε μια φίλη
β. κάποια φίλη

β. Φέρε

κανένα(ν)
καμιά
κανέναασπιρίνη
τσάι
γιατρό

- α. ούτε μια ασπιρίνη
β. κάποια ασπιρίνη
α. ούτε ένα τσάι
β. κάποιο τσάι
α. ούτε έναν γιατρό
β. κάποιον γιατρό

Υπάρχει **κανένας**
μεγάλος στο σπίτι;

κανένας / κανείς κανενός κανέναν	καμιά / καμιά καμιάς / καμιάς καμιά / καμιά	κανένα κανενός κανένα
ένας ενός έναν	μία / μια μιάς / μιας μία / μια	ένα ενός ένα

Ναι, υπάρχει ένας
Εγώ είμαι.

3

Συμπλήρωσε και γράψε τις απαντήσεις.

κανένας / ένας,
ονομαστική αιτιατική, εφαρμογή

- ..... γιατρός
..... κλινική
..... νοσοκομείο
Υπάρχει ..**κανένα**.. φαρμακείο εδώ κοντά; Όχι δεν υπάρχει κανένα. / Ναι, υπάρχει ένα.
..... νοσοκόμα
..... οδοντίατρος
..... ασπιρίνη;
..... depon;

4

Απάντισε στις ερωτήσεις χρησιμοποιώντας το **κανείς**.κανείς
δήλωση του αόριστου υποκειμένου

Πώς αλλιώς μπορούμε να το πούμε;

1. Τι μπορεί να δει κανείς σε ένα μουσείο;
2. Τι μπορεί να κάνει κανείς σε ένα γυμναστήριο;
3. Τι μπορεί να διαβάσει κανείς σε μια εφημερίδα;
4. Τι μπορεί να ακούσει κανείς από ένα ραδιοφωνικό σταθμό;
5. Τι μπορεί να κάνει κανείς στην πόλη σου αν έρθει για πρώτη φορά;

- Μερικές φορές βάζουμε το **κανείς** για να πούμε **κάποιος, καθένας ή όλοι**.
- Αναρωτιέται κανείς τι έχει συμβεί. = Ο καθένας αναρωπιέται τι έχει συμβεί. Όλοι αναρωπιούνται τι έχει συμβεί.

5

τίποτα - εφαρμογή

Φτιάξε ερώτηση - απάντηση όπως στο παράδειγμα.

Η Μαρία φροντίζει μόνη της την αδερφή της. Της προτείνει:

- Θες τίποτα να φας;
- Όχι. Όταν είμαι άρρωστη δεν τρώω τίποτα.

- α) ✓ να φάει, β) να πιει,
 γ) να διαβάσει, δ) να ακούσει,
 ε) να κουβεντιάσει, ζ) να παίξει.

6

τίποτα, κάτι: διάκριση

Σκέψου πού μπορεί να βάλεις το κάτι και το τίποτα ή μόνο το κάτι.

- Όταν ρωτάμε γενικά, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε είτε το **κάτι** είτε το **τίποτα**:
  - *Είπες τίποτα;* = *Είπες κάτι;*
  - *Θες τίποτα από το περίπτερο;* = *Θες κάτι από το περίπτερο;*
- Αν έχουμε **κάτι συγκεκριμένο** στο νου μας και ρωτάμε, χρησιμοποιούμε το **κάτι**:
  - *Ξέρεις κάτι; Σ' αγαπάω πολύ.*
(κάτι = ότι σ' αγαπάω πολύ)
όχι: Ξέρεις τίποτα; Σ' αγαπάω πολύ.
  - *Σου πήρε κάτι δώρα για τη γιορτή σου;*
(ή αυτά που είδα δεν είναι για σένα)

1. Ξέρεις .....;
Χθες τηλεφώνησε ο Γιώργος.
2. Ξέρεις ..... για το Γιώργο;
3. Έμαθες .....;
Ο Γιάννης παντρεύτηκε.
4. Έμαθες ..... για το Γιάννη;
5. Ψώνισες ..... να φάμε;
6. Ψώνισες .....;
Είδα τις σακούλες από το σούπερ -μάρκετ.
7. Είδες ..... καινούριο;
8. Είδες .....; Πήρα καινούριο χαλί.

Η Ειρήνη ρωτάει τι είπαν τα παιδιά στο σχολείο που έλειπε.

Έστειλαν	τίποτα	{ χαιρετισμούς μηνύματα* φιλιά ραβασάκια* }	σε μένα;
Έκαναν			

τίποτα + ουσιαστικό πληθ. = καθόλου, κάποιους, -ες, -α.
 ➤ Έστειλαν τίποτα μηνύματα;
 = Έστειλαν κανένα μήνυμα;
 = Έστειλαν καθόλου μηνύματα;
 = Μήπως τυχόν έστειλαν μηνύματα;
 (όταν αυτός που ρωτάει δεν πολυπιστεύει ότι έστειλαν μηνύματα)

7

τίποτα + ουσιαστικό πληθυντικού

Φτιάξε παρόμοιους διαλόγους με το διπλανό σου. Ζήτησε:

- Έχεις τίποτα καρτομάντιλα;
- Ναι.
- Μου δίνεις ένα;
- Ορίστε.

- ✓ ένα καρτομάντιλο - καρτομάντιλα
 μια τσίχλα - τσίχλες
 ένα μολύβι - μολύβια
 μια καραμέλα - καραμέλες
 έναν συνδετήρα - συνδετήρες
 μια κόλλα - κόλλες

8

Υπογράμμισε το σωστό.

κανείς / κάποιος / τίποτα / κάτι
εφαρμογή

«Λοιπόν, θα πρέπει να κάνουμε το πάρτι, όταν δε θα είναι (καμιά / κάποια) εδώ εκτός απ' αυτές που θα καλέσουμε», είπε η Τέσι. «Κι αυτό σημαίνει – το βράδυ! Το βράδυ των γενεθλίων μου!»

«Να το κάνουμε στη μικρή αίθουσα* μουσικής!», πρότεινε η Τέσι.

«Είναι το κατάλληλο μέρος», είπε η Γουίνι με μάτια που έλαμπαν. «(Κανείς / κάποιος) δεν πάει εκεί το βράδυ. Αν κλείσουμε τις κουρτίνες και την πόρτα, (κανείς / κάποιος) δε θα ξέρει ότι είμαστε εκεί. Δεν πρέπει όμως να κάνουμε θόρυβο – είναι κοντά στο γραφείο της Μαμζέλ».

«Κάνει τρομερό κρύο εκεί μέσα. Πώς μπορούμε, όμως να το ζεστάνουμε;» ρώτησε η Τέσι.

«Να πάρουμε (καμιά / τίποτα) θερμάστρα* από κάτω!» είπε η Γουίνι.

«Ωραία ιδέα!» είπε η Τέσι, «Ααα, Γουίνι, δε νομίζεις ότι, θα μπορούσαμε να τηγανίσουμε (τίποτα / κανένα) λουκάνικα πάνω στη σόμπα;».

Η Γουίνι κοίταξε την Τέσι ενθουσιασμένη. «Δε νομίζω ότι έχει ποτέ (κανείς / κάποιος) τηγανίσει λουκάνικα σε πάρτι γενεθλίων νυχτιάτικα!» είπε. «(Κανείς / ένας). Θα ήταν το πιο υπέροχο πράγμα! Μπορούμε να βρούμε (κανένα / τίποτα) τηγάνι;»

«Θα το ζητήσω από τη μαγειρίσσα. Είναι καλή,

δε θα πει (τίποτα / κάτι) σε (κανέναν / κάποιον)», είπε η Τέσι.

«Θα πρέπει όμως να προσέξουμε για να μην καταλάβει (τίποτα / κάτι) αυτή η μαρτυριάρα, η Έρικα», είπε η Τέσι σκεφτικά.

9

Συμπλήρωσε το κείμενο με το κανείς, καμιά, κανένα / τίποτα.

κανείς / τίποτα

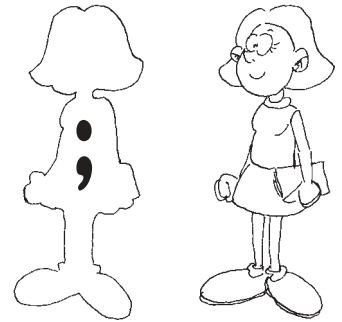
«...Πρώτα πέρασαν δύο κυρίες και μετά μια μόνη της. .... δεν είδε τη ζημιά*.

Ούτε εμένα. Γιατί εγώ που την είδα, φοβήθηκα μήπως περάσει ..... και με δει κοντά στη ζημιά και πει πως εγώ την έκανα. Η άλλη που πέρασε μόνη της ήταν η κυρία Κλεονίκη. Αυτή δεν είδε ....., γιατί ποτέ δε βλέπει .....

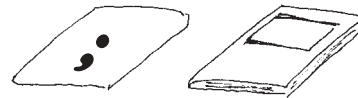
Ο δάσκαλος δεν είδε κι αυτός τη ζημιά, γιατί περπατούσε και διάβαζε Κατήχηση*, μήπως τον ρωτήσει ..... μαθητής ..... και δεν ξέρει να απαντήσει»

Η Ειρήνη άρρωστη φωνάζει από το κρεβάτι.

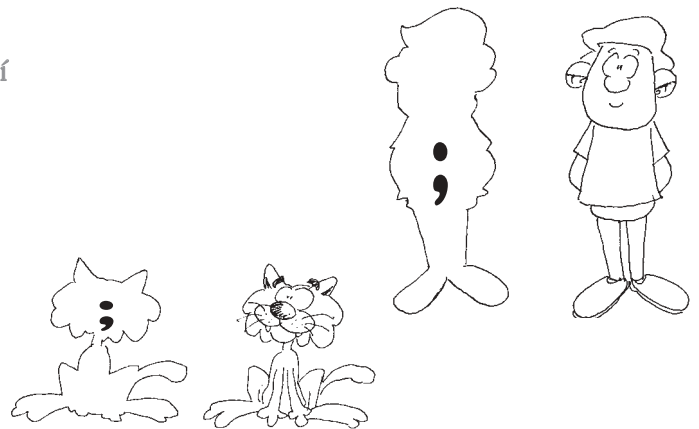
- Ποιος ήταν, μαμά;
- ▲ Να ήρθε *κάποια* φίλη σου να σε δει, αλλά σε εξέταζε ο γιατρός.
- Ποια να ήταν άραγε*;
- ▲ Δεν τη ξέρω. Είπε όμως ότι πηγαίνετε μαζί στο φροντιστήριο*.
- Α! Θα ήταν η Αλέκα. Τι με ήθελε;
- ▲ Σου άφησε *κάτι*.
- Για να δω. Α! Είναι *κάτι* σημειώσεις* στα Αρχαία.

- Μήπως με πήρε κανείς τηλέφωνο;
- ▲ Ναι, *κάποιος* σε ζήτησε, αλλά κοιμόσουν.
- Ποιος να ήταν;
- ▲ Δεν τον γνωρίζω, αλλά είπε ότι κάνετε μαζί μια εργασία στη Βιολογία.
- Α! Θα ήταν ο Γιάννης.

- Μαρία, ξύπνα!
- ▲ Τι θες;
- Άκου! Τι είναι αυτό;
- ▲ *Κάποιο* γατάκι νιαουρίζει έξω.
- Α! Θα είναι το γατάκι του γείτονά μας.

<i>κάποιος</i>	<i>κάποια</i>	<i>κάποιο</i>
<i>κάποιου</i>	<i>κάποιας</i>	<i>κάποιου</i>
<i>κάποιον</i>	<i>κάποια</i>	<i>κάποιο</i>
<i>κάποιοι</i>	<i>κάποιες</i>	<i>κάποια</i>
<i>κάποιων</i>	<i>κάποιων</i>	<i>κάποιων</i>
<i>κάποιους</i>	<i>κάποιες</i>	<i>κάποια</i>

● Στον ενικό μπορούμε να πούμε και *ένας, μία, ένα* αντί *κάποιος, κάποια, κάποιο*.

► Ήρθε *κάποια* να σε δει =
Ήρθε *μία* να σε δει

10

Φτιάξτε μικρούς διαλόγους όπως στο σκίτσο.

✓ ποιοι / από τη δουλειά

1. ποιος / από το γυμναστήριο
2. ποια / από το ωδείο*
3. ποιοι / από το φροντιστήριο
4. ποιες / από τη σχολή χορού

11

Φτιάξτε παρόμοιους διαλόγους.

κάποιος, -α, -ο
ονομαστική, αιτιατική

- ✓ - Πάλι μου είπες ψέματα! Δεν ήσουν με την Αλίκη στον κινηματογράφο.
  - Πού το ξέρεις;
  - Σε είδαν κάποιοι από τη γειτονιά. Ήσουν με κάποιο αγόρι στην καφετέρια.
- 1. προπόνηση / από τους φίλους μου / ένα κορίτσι / στο πάρκο
- 2. φροντιστήριο / από τις φίλες μου / να φιλιέσαι / μια κοπέλα / στο παγκάκι
- 3. σπίτι της Όλγας / από τους γνωστούς μας / ένας νεαρός / πάνω στο μηχανάκι.

12

Συμπλήρωσε με κάποιος ή ένας ή μόνο κάποιος.

Τι νύχτα και αυτή!

1. Όλη τη νύχτα γάβγιζε το σκυλί ..... / ..... γειτόνων.
2. Αργά το βράδυ μας αναστάτωσε* το κλάμα ..... / ..... παιδιού.
3. Τα μεσάνυχτα πεταχτήκαμε* από το δυνατό χτύπημα ..... / ..... πόρτας.
6. Και τελικά το πρωί ξυπνήσαμε από το θόρυβο ..... / ..... μηχανής.
5. Τα χαράματα ακούστηκαν φωνές ..... / ..... μεθυσμένου.
4. Λίγο αργότερα μας ξεσέκωσε το απότομο φρενάρισμα* ..... / ..... αυτοκινήτων.

13

Διάβασε και συμπλήρωσε τα κενά με το κάποιος – κάποια – κάποιον, κάτι.

κάποιος, -α, -ο / κάτι
έλεγχος

Μετά από μια μικρή βόλτα στο σχολείο η Πατ και η Ιζαμπέλ πήγαν στο δωμάτιο. .... από τα κορίτσια σήκωσε τα μάτια του προς το μέρος τους.

«Γεια σας, δίδυμες!» είπε η Χίλαρι. «Για πείτε μας. Ήσασταν σε κανένα άλλο σχολείο πριν;»

«Ναι, στο Ρέντρουφς», απάντησαν οι δίδυμες με ..... περηφάνια.

«Το σχολείο των σνομπ*!» ακούστηκε ένα μελαχρινό κορίτσι. «Δε σας βλέπω να ταιριάζετε εδώ. Κρίμα που δεν πήγατε σε ..... άλλο σχολείο».

«Μη δίνετε μεγάλη σημασία στα λόγια της Τζάνετ», τους είπε η Χίλαρι.

«Αυτή πάντα λει αυτό που σκέφτεται. Αυτό είναι ευχάριστο μόνο όταν σκέφτεται καλά πράγματα για ..... Θα τη συνηθίσετε.»

«Ελπίζω όχι», είπε η Πατ στυφά «Μου αρέσουν οι καλοί τρόποι, ... που μαθαίναμε στο παλιό μας σχολείο, εδώ όμως φαίνεται να είναι ..... εντελώς άγνωστο!» ..... στιγμή που δεν τους πρόσεχε πια κανείς, η Ιζαμπέλ είπε στο αφτί της Πατ: «Δε μου αρέσουν τα μεγάλα σχολεία. Εμένα μου αρέσουν τα μικρότερα σχολεία, όπου είσαι ..κάποιος,, κι όχι ένα μικρό τίποτα ανάμεσα σε ένα σωρό άλλα!»

«Μην ανησυχείς» είπε η Πατ. «Όλοι εδώ θα μάθουν ποιες είμαστε και τι μπορούμε να κάνουμε! Θα δεις πώς θα μας υπολογίζουν. Οι δίδυμες Ο' Σάλιβαν θα είναι .....! Αυτό μην το ξεχνάς ποτέ, Ιζαμπέλ».

Είναι Σάββατο, η μέρα της καθαριότητας. Η Ειρήνη είναι ακόμη άρρωστη στο κρεβάτι. Για κακή της τύχη η Μαρία πρέπει να τακτοποιήσει όλο το σπίτι μόνη της. Η Ειρήνη από το κρεβάτι της λέει τι ακριβώς πρέπει να κάνει.

- Πού να βάλω *όλα* αυτά τα βιβλία;
- ▲ Βάλε *μερικά* στο ράφι και τ' *άλλα* πήγαινε τα στη βιβλιοθήκη στο σαλόνι.
- Και τι να κάνω με τις παλιές εφημερίδες;
- ▲ Βάλε *μερικές* κοντά στο τζάκι* και τις *άλλες* πέταξέ τες.
- Και *όλους* αυτούς τους δίσκους πού να τους πάω;
- ▲ Άφησε *μερικούς* κοντά στο σέρεο να τους ακούμε και τους *άλλους* βάλ' τους στη δισκοθήκη*.
- Πω! Πω! Μπελάς που με βρήκε! Δεν τελειώνει ποτέ αυτό το σπίτι.

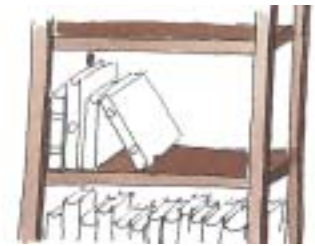
14

Διάβασε το διάλογο και συμπλήρωσε τις λεζάντες.

μερικοί, -ές, -ά / άλλος, -η, -ο
εντοπισμός

Βάλε .....
(όχι όλα) στο ράφι

Πήγαινε ..... (τα υπόλοιπα)
στη βιβλιοθήκη

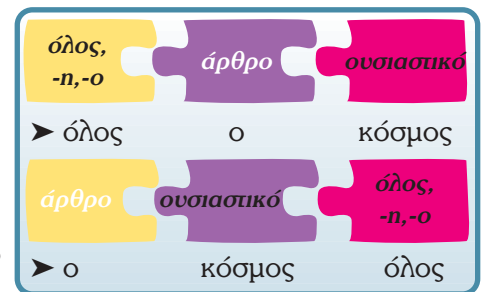
15

Πες ότι δεν είναι ίδιοι. Συνέχισε όπως στο παράδειγμα.

μερικοί, -ές, -ά / άλλος, -η, -ο
εφαρμογή

- ✓ Όλοι οι δίδυμοι *δεν είναι* ίδιοι. (μοιάζουν σαν 2 σταγόνες νερό / δεν μοιάζουν καθόλου)
Μερικοί μοιάζουν σαν 2 σταγόνες νερό, *άλλοι* δεν μοιάζουν καθόλου.

1. Όλοι οι καθηγητές (αυστηροί / πιο επιεικείς*)
2. Όλες οι μέρες (τελειώς άτυχες / πιο τυχερές)
3. Όλα τα μαθήματα (βαρετά / πολύ ενδιαφέροντα)
4. Όλες οι φιλίες (τελειώνουν γρήγορα / κρατάνε όλη τη ζωή)
5. Όλα τα σπίτια (πιο παλιά / πιο καινούρια)
6. Όλες οι εφημερίδες (πιο παλιές / πιο φρέσκες)
7. Όλοι οι άνθρωποι (αντέχουν πιο πολύ / κουράζονται πιο γρήγορα)

16

Συνέχισε όπως στο παράδειγμα.

μερικοί, -ές, -ά / άλλος, -η, -ο
εξάσκηση

- ✓ Δε θυμάμαι όλα τα όνειρά μου. *Μερικά τα θυμάμαι, άλλα όμως όχι.*
1. Δεν κατάλαβα όλες τις λέξεις. ....
  2. Δε βγάζω όλα τα γράμματά σου. ....
  3. Δεν κατάλαβα όλα τα θέματα. ....
  4. Δεν ξέρω όλους τους φίλους του. ....

17

ένας / άλλος
εφαρμογή

Φτιάξε προτάσεις όπως στο παράδειγμα.

- ✓ Έχω δύο αδελφια. (μωρό / φοιτητής)
Ο ένας είναι μωρό ο άλλος είναι φοιτητής.
1. Έχω δύο ξαδέλφες. (σπουδάζει φιλολογία / λογιστικά)
  2. Έχω 2 μωρά. (4 μηνών / ενάμισι χρονών)
  3. Έχω δύο θείους. (πολιτικός μηχανικός / οδηγός ταξί)

ο ένας ... ο άλλος ...
η μία ... η άλλη ...
το ένα ... το άλλο ...

- οι αντωνυμίες αυτές χρησιμοποιούνται μαζί όταν διακρίνουμε τα δύο μέλη ενός ζεύγους.
➤ Έχω δυο κόρες: η **μία** είναι γιατρός η **άλλη** πωλήτρια.

18

ένας / άλλος
εφαρμογή

Συνέχισε όπως στο παράδειγμα.

α.

- ✓ Έχω δύο μπλούζες. (φοράω)
Πότε φοράω τη μία πότε την άλλη.
1. Έχω δύο δίσκους. (ακούω)
  2. Έχω δύο ποδήλατα. (παίρνω)
  3. Έχω δυο φίλες. (βγαίνω)
  4. Έχω δύο σκούφους. (βάζω)

β.

- ✓ Παίρνεις δύο αβγά. (χτυπώ)
Πρώτα χτυπάς το ένα μετά το άλλο.
1. Αγόρασα δύο σοκολάτες. (τρώω)
  2. Είχα δύο χαρτονομίσματα των είκοσι ευρώ. (ξοδεύω)
  3. Έχεις δύο ασκήσεις. (γράφω)
  4. Έχεις δύο ραντεβού. (πηγαίνω)

19

ένας / άλλος
έλεγχος

α. Συμπλήρωσε τις προτάσεις στο πλαίσιο.

β. Συνέχισε την ιστορία χρησιμοποιώντας τις προτάσεις από το πλαίσιο.

Η ..... πήρε τη θέση της άλλης.
Το χαλασμένο δόντι τη μια στιγμή χάνεται ..... εμφανίζεται.
Η γιατρός κοίταζε σοβαρά πότε τη ..... πότε την .....

Τότε άνοιξε η πόρτα και πρόβαλε μία γυναίκα με άσπρο φόρεμα.

- Ελάτε κορίτσια! είπε γελαστά. Ποπο, καλέ εσείς γίνατε ολόκληρες δεσποινίδες. Δεν μπορώ να ξεχωρίσω ποια είναι η μία και ποια είναι η άλλη.

- Εγώ είμαι η Μαρία, είπε η Μαρία.

- Κι εγώ είμαι η Ειρήνη, είπε η Ειρήνη.

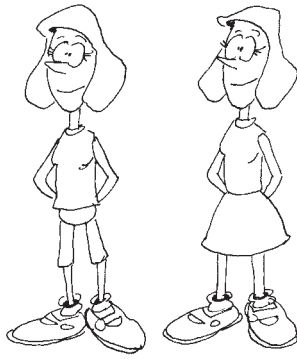
- Ελάτε λοιπόν στο γιατρείο, να βγάλουμε το χαλασμένο δόντι της Μαρίας.

Η κανονική Μαρία κάθισε στην πολυθρόνα και άνοιξε το στόμα της. Η γιατρός είπε:

- Α να και το χαλασμένο δόντι. Στάσου εκεί

Μαρία μου, να πάρω τα εργαλεία μου. Μέχρι να γυρίσει, η Μαρία κατέβηκε σιγά από την πολυθρόνα και στη θέση της ανέβηκε η Ειρήνη.

Είναι δίδυμες.
Καθεμιά όμως έχει
διαφορετικό χαρακτήρα.

Είναι φίλοι.
Καθένας όμως
έχει διαφορετικά χόμπυ.

Είναι απο την ίδια μαμά.
Καθένα όμως έχει
διαφορετικό χρώμα.

καθένας	καθεμία / καθεμιά	καθένα
καθενός	καθεμίας / καθεμιάς	καθενός
καθέναν	καθεμιά / καθεμιά	καθένα

- Η αντωνυμία **καθένας / καθεμιά / καθένα** χρησιμοποιείται με ή χωρίς άρθρο. Το νόημα δεν αλλάζει:
  - **Ο καθένας** το ξέρει. / **Καθένας** το ξέρει.

20

Κάνε προτάσεις με το **καθένας - καθεμιά - καθένα**.

Καθένα από τα παιδιά έχει δικό του δωμάτιο γι' αυτό χάρισα στο καθένα και από μια αφίσα.

✓ (παιδιά / δωμάτιο / αφίσα)

1. (κόρες / γραφείο / μολυβοθήκη)
2. (γιοι / υπολογιστής / CD-ROM)
3. (δίδυμες / φωτογραφίες / άλμπουμ)
4. (δίδυμοι / κούπα / πιατάκι)
5. (κορίτσια / καλλυντικά / νεσεσέρ)

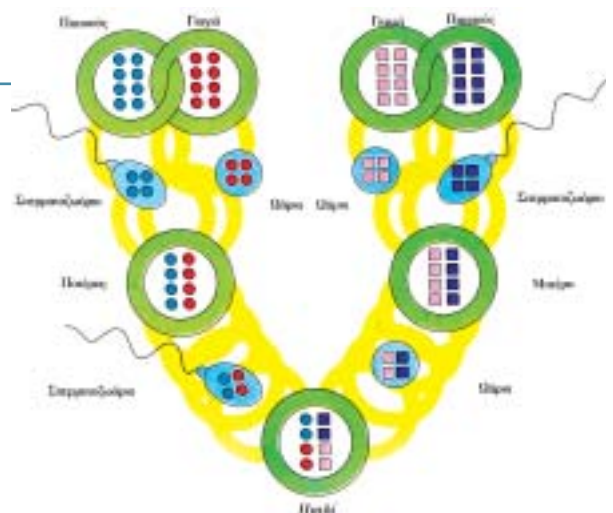
καθένας, καθεμιά, καθένα
εφαρμογή

21

Συμπλήρωσε τα κενά με το **καθένας - καθεμιά - καθένα**.

Πώς κληρονομούνται* τα γονίδια*;

Μάθετε ότι τα μισά από τα γονίδια σας προέρχονται από τον ..... από τους γονείς σας. Αυτοί πήραν τα μισά από τα γονίδια τους από τον ..... από τους γονείς τους. Σαν αποτέλεσμα έχετε κληρονομήσει το ένα τέταρτο των γονιδίων σας από τον ..... από τους παππούδες σας.

Ειρήνη: – Μαμά, μπαμπά! Την άλλη Παρασκευή έχουμε την εκδήλωση* για το τέλος της σχολικής χρονιάς.

Μπαμπάς: – Τι θα κάνετε φέτος;

Μαρία: – Αφού ξέρετε. **Κάθε** χρόνο τα ίδια κάνουμε. Στην αρχή **κάθε** καθηγητής θα βγάλει ένα μικρό λόγο.

Ειρήνη: – Μετά **κάθε** τάξη θα παρουσιάσει από ένα θεατρικό. Η γιορτή θα γίνει έξω στο προαύλιο. Θα καλέσουν πολύ κόσμο. Μας είπαν ότι **κάθε** παιδί μπορεί να φέρει εκτός από τους γονείς του και άλλα δύο άτομα.

Μαμά: – Τέλεια! Θα πάρουμε και το Γιωργάκη.

Μαρία: – Και στο τέλος θα κάνουμε πάρτι με γλυκά και αναψυκτικά!

κάθε
εντοπισμός

22

Πώς το λέει μέσα στο διάλογο;

1. Όλα τα χρόνια τα ίδια κάνουμε. → .....
2. Όλοι οι καθηγητές θα βγάλουν λόγο → .....
3. Όλες οι τάξεις θα παρουσιάσουν από ένα θεατρικό → .....
4. Όλα τα παιδιά μπορούν να φέρουν δύο άτομα επιπλέον → .....

23

επιλογή
σωστού τύπου

α. Υπογράμμισε το σωστό.

β. Συνέχισε την ιστορία. Θα σε βοηθήσουν οι προτάσεις στο πλαίσιο.

Τέσσερις εβδομάδες έμειναν ακόμη μέχρι το τέλος του χειμερινού τριμήνου. Τα κορίτσια ήταν πολύ απασχολημένα με τα θεατρικά έργα, τα τραγούδια και τα σκετς*. Είχαν ελάχιστο χρόνο στη διάθεσή τους, αλλά απολάμβαναν το (όλα / κάθε) του λεπτό. (Κάθε / όλες) τάξη θα παρουσίαζε και (τίποτα / κάτι). Από τα κορίτσια της πρώτης η Ντόρις θα χόρευε μόνη της μια δική της χορογραφία. Η Βέρα θα έπαιζε πιάνο. (Όλα / μερικά) κορίτσια θα έπαιρναν μέρος σε ένα γαλλικό θεατρικό (άλλα / όλα) τα υπόλοιπα σε ένα έργο ιστορικού περιεχομένου. (Καθένα / κάθε) θα έκανε και από (κάτι / τίποτα). Εκτός από (ένα / κανένα)! Η Σίλα δε θα έπαιρνε μέρος σε (κάτι / τίποτα)! Και ένωσε αδικημένη...

Η Σίλα βοηθάει τα κορίτσια στις πρόβες*.
Τους ψυθιρίζει* τις λέξεις που ξεχνάνε.
Συμβαίνει ένα ατύχημα.
Η πρωταγωνίστρια* σπάει το πόδι της.
Η Σίλα παίρνει το ρόλο της.
Η παράσταση* έχει μεγάλη επιτυχία.

Το όνειρο

- Μαμά, μαμά, Ειρήνη, ελάτε να σας πω, είδα ένα τρομακτικό* όνειρο...
- Για πες, για πες...
- Εγώ και εσύ, Ειρήνη ζούσαμε με άλλους γονείς, φτωχούς, *οι οποίοι* επειδή δεν είχαν ψωμί, μας διώξαν...

Εμείς πετάξαμε από ένα παράθυρο, *που* άνοιξε μόνο του... Πετούσαμε πάνω από βουνά, κωράφια, δάση. Και φτάσαμε σε κάτι δέντρα σαν μια ζούγκλα πάνω *στα οποία* ακούγονταν ζώα να ουρλιάζουν*. Και ξαφνικά το

δάσος γίνεται ένα λιβάδι στο οποίο ήταν ένα ωραίο σπίτι. Αχ, μαμάκα μου... Έξω το λιβάδι ήταν γεμάτο με λαγούς από τις πλάτες *των οποίων* πετούσαν σοκολάτες... Τότε μια μάγισσα μας λέει: Φάτε όσες θέλετε... Η Ειρήνη αρπάζει μία. Τότε βλέπουμε εσένα και τον Πέτρο, το φίλο, μου να τρέχετε και να φωνάζετε: Σταματήστε! Όλες οι σοκολάτες είναι δηλητηριασμένες*....

- Ένα όνειρο ήταν, παιδί μου...
- Μαμά, εγώ γιατί δεν βλέπω όνειρα; ...

αναγνώριση

Διάβασε το κείμενο. Γράψε προτάσεις με τη λέξη «ο οποίος» και προτάσεις με τη λέξη «που».

1. Εγώ και η Ειρήνη ζούσαμε με άλλους γονείς, *οι οποίοι*, επειδή δεν είχαν ψωμί, μας διώξαν.
2. Φτάσαμε σε κάτι δέντρα .....
3. Το δάσος γίνεται .....
4. Το λιβάδι ήταν γεμάτο λαγούς, ...

1. Πετάξαμε από ένα παράθυρο.....
2. Στο δάσος ήταν μια μάγισσα .....
3. Εμείς είδαμε εσένα και τον Πέτρο .....

• Οι λέξεις *που* και *ο οποίος, η οποία, το οποίο* λέγονται αναφορικές αντωνυμίες. Τις βάζουμε όταν θέλουμε να δώσουμε πληροφορίες για κάτι ή κάποιον που μόλις ονομάσαμε, αλλά δε θέλουμε να επαναλάβουμε τη λέξη.

➤ Σήμερα είδα τη Μαρία. *Η Μαρία* είναι φίλη μου.

➤ Σήμερα είδα τη Μαρία, *η οποία* είναι φίλη μου.

2

Για τι / για ποιον μιλάει η πρόταση με το «που»;

Τι απαντά η μαμά στην Ειρήνη;

- Κι εσύ Ειρήνη βλέπεις όνειρα. Όλοι οι άνθρωποι βλέπουν όνειρα. Υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι **που** δεν τα θυμούνται, αυτό είναι όλο. Έχω διαβάσει ότι ο κάθε άνθρωπος βλέπει 15000 όνειρα στη ζωή του **που** διαφέρουν μεταξύ τους. Άλλα είναι έγχρωμα, άλλα ασπρόμαυρα, άλλα με ήχο κι άλλα χωρίς ήχο.
- ▲ Και γιατί βλέπουμε όνειρα;
- Ε, αυτό είναι κάπως δύσκολο να σας το εξηγήσω. Πάντως κάποιοι λένε πως τα όνειρα είναι επιθυμίες* **που** βρίσκονται κρυμμένες μέσα στο μυαλό* μας.

- Η λέξη **που** δεν αλλάζει.

➤ Ο καθηγητής **που** μας διδάσκει Μαθηματικά είναι καλός.

➤ Η καθηγήτρια **που** μας διδάσκει Μαθηματικά είναι καλή.

3

Μπορείς να απαντήσεις;

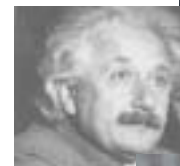
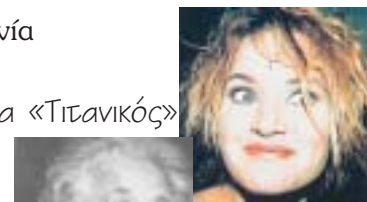
απλή χρήση του που

Κουίζ

✓ Ποιοι είναι οι ηθοποιοί που παίζουν τους βασικούς ρόλους στην ταινία «Τιτανικός»;

Οι ηθοποιοί που παίζουν τους βασικούς ρόλους στην ταινία «Τιτανικός» είναι η Κέιτ Γουίνσλετ και ο Λεονάρντο Ντι Κάπριο.

1. Ποιος είναι ο πρώτος κοσμοναύτης που ταξίδεψε στο διάστημα;
2. Ποιος ήταν αυτός που θεωρείται θεμελιωτής* της δημοκρατίας;
3. Ποιος ήταν αυτός που εφηύρε* το τηλέφωνο;
4. Ποια είναι αυτή που έγραψε το βιβλίο «Ε.Π.»;
5. Ποιος ήταν αυτός που ανακάλυψε* το νόμο της σχετικότητας*;
6. Ποιος είναι αυτός που ανακάλυψε την Αμερική;
7. Ποιος είναι αυτός που ανακάλυψε τα σήματα Μορς;
8. Ποιος είναι αυτός που ανακάλυψε το πρώτο τηλεσκόπιο;
9. Ποιος είναι αυτός που ανακάλυψε τη γραφομηχανή;

(Κέιτ Γουίνσλετ, Κολόμβος,
Λεονάρντο Ντι Κάπριο,
Κλεισθένης, Αϊνστάιν, Ζωρζ Σαρρή,
Γκράχαμ Μπελλ, Ρέμινγκτον,
Μορς, Γαλιλαίος,
Γιούρι Γκαγκάριν)

Τα όνειρα, μια ιδιαίτερη περίπτωση

Ο Έλιος Χοβ είναι ο εφευρέτης της ραπτομηχανής. Για πολύ καιρό δεν μπορούσε να τελειώσει τη μηχανή. Ένα πρωί ξύπνησε με την τέλεια λύση **που την** ονειρεύτηκε. Είδε στον ύπνο του ένα βασιλιά **που τον** φοβήθηκε πολύ, γιατί ήταν άγριος και τρομακτικός. Ο βασιλιάς τον διέταξε να τελειώσει τη μηχανή. Διαφορετικά θα τον σκότωνε. Ο Χοβ πρόσεξε στο όνειρο ότι η λάμα* του ακοντίου* είχε τρύπα στη μέση. Ξύπνησε, έφτιαξε μια βελόνα και τελείωσε τη μηχανή του.

- Σε ορισμένες περιπτώσεις, βάζουμε μετά το **που** και την προσωπική αντωνυμία.
(με, σε, τον, την, το, μας, σας, τους, τις, τα)
- Είδε ένα βασιλιά **που τον** φοβήθηκε πολύ.

4

Συμπλήρωσε τι λέξη που λείπει, που τη(ν), το(ν), μας, μου....

χρήση του "που" με προσωπική αντωνυμία

✓ Η Μαρία **που** τη χαιρετήσαμε μένει στη γειτονιά μας.

1. Για κοίτα! Είναι ο Γιάννης ..... είδαμε χθες στην ταβέρνα.
2. Η Μαρία συμμετέχει σε ένα θεατρικό ..... οργανώνει ο καθηγητής της μουσικής.
3. Η γάτα, ... χαρακτηρίζουν ως «πρωταθλήτη στο ονείρεμα», κοιμάται 16 ώρες την ημέρα.
4. Ο Μέγας Ναπολέων κοιμόταν λίγες ώρες, όμως προλάβαινε να δει όνειρα ..... θεωρούσε ως συμβολές για τις εκστρατείες* του.
5. Ξανάρχισε τα Αγγλικά ..... είχε αφήσει εδώ και χρόνια.

Η κοπάνα*

Σήμερα κάναμε κοπάνα. Ο Αλσέστ το πρότεινε. Και ξέρετε **που** πήγαμε; Πρώτα στο αγαπημένο μας πάρκο **που δίπλα του** είναι μια αλάνα*. Στο πάρκο μείναμε λίγη ώρα. Εκεί είδαμε ένα φύλακα **που μαζί του** είχε ένα σκύλο ο οποίος όλο γάβγιζε. Θα μπορούσε να μας ρωτήσει γιατί δεν είμαστε στο σχολείο και θα μας πήγαινε στο μπουντρούμι* **που** εκεί μέσα αντί για φαγητό σου δίνουν σκέτο νερό και ψωμί.

Πήγαμε στην αλάνα. Αλλά άνοιξε ο ουρανός. Άρχισε μια βροχή που έπεφτε ασταμάτητα.

Όταν έφτασα σπίτι, η μαμά μου παρατήρησε πώς ήμουν χλωμός* και μου είπε πώς αν το θέλω κι εγώ, καλό θα ήταν να μην πήγαινα αύριο στο σχολείο.

5

Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν:

✓ Η μαμά μου αγόρασε μια ωραία τσάντα που μέσα της έχει δύο μεγάλες τσέπες (μέσα).

1. Μου αρέσει ο σκούφος .....
έχει γούνα (πάνω).
2. Μένει σε ένα σπίτι .....
υπάρχει ένα εμπορικό κέντρο (δίπλα).
3. Παίζουμε συχνά σε ένα πάρκο .....
βρίσκεται ένα δάσος (απέναντι).
4. Κοντά στο χωριό είναι ένας ποταμός ..... από .....
περνάει μια μεγάλη γέφυρα (πάνω).
5. Το καλοκαίρι μένουμε σε ένα ξενοδοχείο .....
είναι μία ντίσκο (απέναντι).

6

Γράψε με μία πρόταση.

χρήση του "που" με επίρρημα

✓ Δεν θα καλέσω τη Μαρία. Μαζί της μαλώνω συνέχεια.
Δεν θα καλέσω τη Μαρία που μαζί της μαλώνω συνέχεια.

1. Μου αρέσει ο Κώστας. Κοντά του νιώθω ωραία.
.....
2. Έχω πολλούς φίλους μεγαλύτερους από μένα. Ανάμεσά τους αισθάνομαι κι εγώ μεγάλη.
.....
3. Ο Νίκος και ο Γιάννης είναι πολύ γλεντζέδες*. Δίπλα τους διασκεδάζω* πολύ.
.....

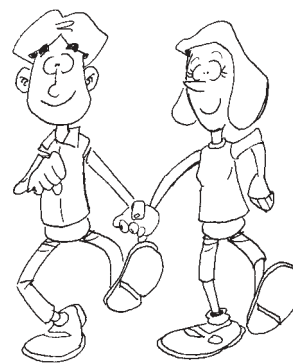
7

Αντικατάστησε το που με το όπου εκεί που χρειάζεται.

1. Δεν πρέπει να υπάρχει υγρασία στα μέρη που βάζουμε τροφές σε σκόνη.
2. Θα ήθελα πολύ να επισκεφτώ τους τόπους που έζησαν οι παππούδες μου.
3. Δεν πρέπει να αφήνουμε φάρμακα σε μέρη που έχουν υγρασία.
4. Είδαμε το κτίριο που έγινε η έκκρηξη.
5. Κατεδάφισαν τα σπίτια που είχαν πάθει μεγάλες ζημιές με το σεισμό.
6. Η αστυνομία έκλεισε τους δρόμους που θα περάσουν οι διαδηλωτές.

- Μετά από λέξεις για τόπους ή χώρους πολλές φορές βάζουμε το **που** που σημαίνει **όπου**.
- Η χώρα **που** ζούμε τώρα είναι η Ελλάδα.
Η χώρα **όπου** ζούμε τώρα είναι η Ελλάδα.
Όταν γράφουμε είναι πιο σωστό να χρησιμοποιούμε το **όπου** αντί για το **που**.

			
Όνομ.	ο οποίος	η οποία	το οποίο
 Γεν.	του οποίου	της οποίας	του οποίου
Απ.	τον οποίο	την οποία	το οποίο
Όνομ.	οι οποίοι	οι οποίες	τα οποία
 Γεν.	των οποίων	των οποίων	των οποίων
Απ.	τους οποίους	τις οποίες	τα οποία

Η αντωνυμία ο οποίος, η οποία, το οποίο:

- Συμφωνεί με τη λέξη ή τη φράση στην οποία αναφέρεται –ως προς το γένος
- Η Μαρία → **η οποία/την οποία/ της οποίας**
- Ο Πέτρος → **ο οποίος/τον οποίο/του οποίου**
-ως προς τον αριθμό
- το παιδί → **το οποίο/του οποίου**
- τα παιδιά → **τα οποία/των οποίων**
- Έχει την πτώση ή τη σύνταξη που ζητάει το ρήμα της δεύτερης πρότασης.

Αυτή είναι **η Μαρία**, **που** την αγαπάει ο Πέτρος.

Αυτή είναι **η Μαρία**. **Την** αγαπάει ο Πέτρος.

Αυτή είναι **η Μαρία**, **την** οποία αγαπάει ο Πέτρος.

Αυτός είναι **ο Πέτρος** **που** τον αγαπάει η Ειρήνη.

Αυτός είναι **ο Πέτρος**. **Τον** αγαπάει η Μαρία.

Αυτός είναι **ο Πέτρος** **τον** οποίο αγαπάει η Ειρήνη.

8

Συμπλήρωσε με το ο οποίος, η οποία, το οποίο...

ονομαστική / γενική /
αιτιατική

α. Αυτή είναι η Ελένη, **η** οποία μένει δίπλα.

Αυτή είναι η Ειρήνη ..... γνώρισα χθες.

Αυτή είναι η Ειρήνη, **ο** πατέρας ..... είναι δάσκαλος

β. Αυτά είναι τα γλυκά, ... μου αρέσουν.

Αυτά είναι τα γλυκά, ... έφερε η γιαγιά.

Αυτά είναι τα γλυκά, **τη** συνταγή ..... μου την είπε η Ειρήνη.

γ. Αυτός είναι ο Πέτρος, ... η δασκάλα αγαπάει πολύ.

Αυτός είναι ο Πέτρος, **οι** γονείς ..... χώρισαν.

Αυτός είναι ο Πέτρος, ... βγαίνει παντα πρώτος στους αγώνες.

9

Πες το αλλιώς.

✓ Η Μαρία ψάχνει την τσάντα της που την αφήνει εδώ κι εκεί.

Η Μαρία ψάχνει κάθε πρωί την τσάντα της, την οποία αφήνει εδώ κι εκεί.

1. Ξέρουμε τον άνθρωπο που τον ψάχνεις τόσο καιρό.
2. Βλέπεις την κοπέλα που τη γνωρίζει και ο Πέτρος;
3. Άκουσα τα νέα που τα είπαν χθες τα παιδιά στην τάξη.
4. Θα ήθελα τους φακέλους που τους πήρε χθες από το γραφείο.
5. Πάρε τις καρτέλες που τις δάνεισες για το πάρτι της Μαρίας.

που τη(v)=τη(v) οποία
που το(v)=το(v) οποίο
που τα=τα οποία
που τους=τους οποίους
που τις=τις οποίες

10

γενική / κτήση

Σύνδεσε τις δύο προτάσεις όπως στο παράδειγμα.

✓ Η Λουίζα και η Λότη είναι δίδυμες αδελφές. Οι γονείς τους χώρισαν.

Η Λουίζα και η Λότη, των οποίων οι γονείς χώρισαν, είναι δίδυμες αδελφές.

Αυτή είναι η Ειρήνη. Η αδελφή της αγαπάει τον Πέτρο

Αυτή είναι η Ειρήνη, που η αδελφή της αγαπάει τον Πέτρο.

Αυτή είναι η Ειρήνη, η αδελφή της οποίας αγαπάει τον Πέτρο.

Αυτή είναι η Ειρήνη, της οποίας η αδελφή αγαπάει τον Πέτρο.

1. Στο τουρνουά θα συμμετάσχει και ο Μάικλ Τζόρνταν.
Οι επιτυχίες του είναι γνωστές σε όλους.

2. Τα παιδιά είπαν ότι θα έρθουν στην εκδήλωση. Τα ονόματά τους είναι γραμμένα στις προσκλήσεις*.

3. Οι μαθητές γράφονται στο ίδιο τμήμα. Τα ονόματά τους αρχίζουν από Α-Δ.

4. Στο ατύχημα τραυματίστηκε μια νεαρή κοπέλα. Η ταυτότητά της είναι άγνωστη.

11

αναφορικές με προθέσεις

Τι γράφουν για τον ύπνο; Συμπλήρωσε ό,τι λείπει...

(την οποία, το οποίο (3), τις οποίες, των οποίων)

Ο Αριστοτέλης έγραψε ένα βιβλίο για τον ύπνο, στο ... οποίο... προσπαθεί να εξηγήσει γιατί κοιμούνται οι άνθρωποι. Αυτός πίστευε ότι ο ύπνος είναι μια διαδικασία κατά ..... το στομάχι βγάζει ατμούς με υψηλή θερμοκρασία. Οι ατμοί αυτοί ανεβαίνουν στον εγκέφαλο, στον ..... ψύχονται*. Μετά κατεβαίνουν προς τα κάτω και ψύχουν την καρδιά.

Σήμερα πιστεύουν πως το σώμα του ανθρώπου, αλλά και των ζώων λειτουργεί με ένα συγκεκριμένο ρυθμό, στον ..... ανήκει και ο κύκλος δράσης-ύπνου.

Τα μωρά κοιμούνται 14 έως 16 ώρες την ημέρα, από ..... οι 5-6 είναι ύπνος με όνειρα.

Οι ελέφαντες κοιμούνται μόνο 3-6 ώρες κάθε νύχτα, εκ ..... των οποίων .... τις δύο παραμένουν όρθιοι.

➤ Απόψε θα εμφανιστεί η Ειρήνη. **Γι' αυτήν** λένε ότι τραγουδάει πολύ ωραία.

➤ Απόψε θα εμφανιστεί η Ειρήνη, **για την οποία** λένε ότι τραγουδάει ωραία.

➤ Απόψε θα εμφανιστεί η Ειρήνη, ~~που~~ λένε ότι τραγουδάει ωραία.

● Με τις προθέσεις (**για, με, από, χωρίς, κατά..**) βάζουμε το **ο οποίος, -α, ο**.

Απόψε θα εμφανιστεί η Ειρήνη, **για την οποία**...

Λέμε και καμιά φορά **που**, αλλά δεν είναι πολύ σωστό και δεν το γράφουμε.

12

Σύνδεσε τις προτάσεις με τη σωστή αναφορική αντωνυμία.

αναφορικές αντωνυμίες
με πρόθεση

✓ Λείπει σήμερα η Ειρήνη. Με αυτή μίλησα στο τηλέφωνο το πρωί.
Λείπει σήμερα η Ειρήνη, με την οποία μίλησα στο τηλέφωνο το πρωί.

1. Δανείστηκα το βιβλίο από την Ειρήνη. Από αυτήν πήρα και τα χρώματά μου.

2. Μου αρέσει η Ειρήνη. Γι' αυτήν ενδιαφέρεται και ο Πέτρος.

3. Θα τηλεφωνήσω στον Αντώνη. Με αυτόν δεν πρόλαβα να μιλήσω το πρωί.

4. Είδα τον κύριο Αντώνη. Με αυτόν θα δουλέψει ο πατέρας μου.

13

α. Συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

✓ Μου φαίνεται πώς είναι η κοπέλα, ... για την οποία ..... μιλούσαν στις ειδήσεις χτες το βράδυ.

1. Ξαναείδαμε τα παιδιά ..... είχαμε καθεί για μήνες.

2. Αυτή είναι η κοπέλα, ... κάποτε ενδιαφερόμουν πολύ.

3. Τηλεφώνησε στους φίλους του, ... είχε να τηλεφωνήσει πολλές μέρες.

4. Πήγε στο θέατρο με τις μαθήτριες, ... έκανε παρέα πέρσι.

β. Χρησιμοποίησε τη λέξη στην παρένθεση και συμπλήρωσε την αναφορική πρόταση.

✓ Η ξαδέλφη δίπλα στην οποία μεγάλωσα είναι τώρα μοντέλο. (δίπλα)

1. Η κοπέλα ..... καθόσουνα είναι φίλη μου (κοντά).

2. Τα παιδιά ..... παίζω κάθε μέρα μένουν στη γειτονιά μου (μαζί).

3. Στην τάξη μου υπάρχουν αγόρια ..... γίνονται συχνά καβγάδες (ανάμεσα).

4. Χτίζουν ένα ωραίο σπίτι ..... βρίσκεται μια πισίνα (δίπλα).

κοντά		στον οποίο,
δίπλα	σ	στην οποία...
ανάμεσα		
μαζί	με	τον οποίο,
μακριά	από	τον οποίο...

γ. Πες το καλύτερα.

Χρησιμοποίησε ο οποίος, η οποία, το οποίο

1. Ποιος ήταν αυτός που έδωσες το ποδήλατό σου;

2. Οι άνθρωποι που τους ζητήσαμε βοήθεια δεν μπορούσαν να μας τη δώσουν.

3. Ο φίλος που δανείστηκα τα χρήματα, τα ζητάει πίσω.

14

Συνέχισε όπως στο παράδειγμα.

προφορικός λόγος

- ✓ Χθες είδα το Νίκο, ο οποίος Νίκος μου είπε ένα ωραίο ανέκδοτο.
- 1. Αυτά τα λέει η Μαρία, ... Μαρία είναι πολύ κουτσομπόλα*.
- 2. Η Ανέτα τσακώθηκε με τους γονείς της, ... γονείς κάνουν τα πάντα για αυτήν.
- 3. Η αδελφή μου φοράει τα ρούχα μου, ... αδελφή μου δεν μου δανείζει τίποτα.
- 4. Χθες συνάντησα τον Πέτρο, ... Πέτρος μου χαμογέλουσε. Μάλλον με συμπαθεί.

● Καμιά φορά χρησιμοποιούμε **ο οποίος, -α**, μαζί με το ουσιαστικό.

► Ο Γιάννης σκορπάει **τα λεφτά** εδώ κι εκεί, **τα οποία λεφτά** οι γονείς του τα βγάζουν με κόπο.
= (αυτά τα λεφτά)

15

Γράψ' το με μεγαλύτερη σαφήνεια.

επιλογή σωστού τύπου σε κείμενο

- 1. Κάλεσαν την αδελφή του γιατρού που μένει εδώ κοντά.
(ο γιατρός μένει εδώ κοντά)
.....
- 2. Υπήρχε κι ένα κάστρο στην πόλη που επισκεφτήκαμε χθες.
(το κάστρο επισκεφτήκαμε)
.....
- 3. Γνωρίσαμε τον πατέρα του νεαρού που τόσο συμπαθεί η αδελφή σου.
(το νεαρό συμπαθεί)
.....
- 4. Συνάντησα τη φίλη της ξαδέρφης μου που με είχε πάρει τηλέφωνο.
(η φίλη μου τηλεφώνησε)
.....

● Καμιά φορά η αναφορική αντωνυμία **ο οποίος, η οποία, το οποίο** κάνει πιο σαφές αυτό που εννοούμε.

► Μεγάλωσε την κόρη του φίλου της **που** ζει τώρα στο εξωτερικό.
(Ποιος ζει στο εξωτερικό; Η κόρη του φίλου ή ο φίλος;)

► Μεγάλωσε την κόρη του φίλου της, **η οποία** τώρα ζει στο εξωτερικό.

Τι κάναμε όταν ήμασταν μικρές:

- Μαμά, πες μας τι κάναμε όταν ήμασταν μικρές...
- ▲ Α, που να θυμάμαι. Α, ναι. Σας άρεσαν τα παραμύθια. Στη Μαρία άρεσε η «Σταχτοπούτα». Όποιον έβλεπε του έλεγε: «Σε όποια κάνει το παπούτσι, θα γίνει η βασιλοπούλα». Και με ρωτούσε συνεχεία: Μαμά, μήπως είναι το παπούτσι μου;
- Κι εγώ τι έκανα;
- ▲ Εσύ; Εσύ όλο μιλούσες. Ειδικά όταν τρώγαμε. Εγώ έλεγα: "Όποιος τρώει, δε μιλάει και το πιάτο του κοπάει". Εσύ όμως τίποτα. Τότε έλεγα: "Όποια τελειώσει πρώτη το πιάτο, θα πάει βόλτα". Σου άρεσαν πολύ οι βόλτες, οι φίλοι ...

Η αντωνμία όποιος, -α, -ο (χωρίς άρθρο)

όποιος, -α, -ο... = ο καθένας / η καθεμιά
εκείνος, η, ο που...

όποιοι, -ες, -α = όλοι αυτοί που, εκείνοι, -ες, -α που...

► Σε **όποια** κάνει το παπούτσι θα γίνει βασιλοπούλα.

16

Τι σημαίνουν οι παροιμίες;

- Όποιος βιάζεται σκοντάφτει.
  - Όποιος λέει την αλήθεια έχει το Θεό βοήθεια.
  - Όποιος φάχνει τα πολλά, κάνει και τα λίγα.
  - Όποιος σπίνει για άλλον παγίδα, πιάνεται ο ίδιος σε αυτήν.
  - Όποιος έχει πολλούς έχθρούς, δε βρίσκει ποτέ φίλους.
  - Όποιος πεινάει, καρβέλια* ονειρεύεται.
  - Όποιος δε θέλει να ζυμώσει*, δέκα μέρες κοσκινίζει.
- Με όποιον δάσκαλο καθίσεις, τέτοια γράμματα θα μάθεις.

	♂	♀	☺
εύκοι	Όνομ. όποιος	όποια	όποιο
	Απ. όποιο	όποια	όποιο
παρθενικές	Όνομ. όποιοι	όποιες	όποια
	Απ. όποιους	όποιες	όποια

17

Τι ταιριάζει; (όποιος, όποιον, όποια, όποιο)

ονομαστική / αιτιατική

1. - Αχ, τι πολλά κολιέ που έχεις!
 - Θέλεις να σου χαρίσω ένα;
 - Ποιο να πάρω;
 - ..... θέλεις.
2. - Παιδιά, την Κυριακή πάμε εκδρομή.
 - Δεν μπορούμε, κύριε. Τη Δευτέρα γράφουμε τεστ.
 - Εντάξει, ας έρθει ..... θέλει.
3. - Παιδιά, σήμερα ένας συμμαθητής σας έχασε το πορτοφόλι του.
 ..... το βρει να το φέρει στο γραφείο του διευθυντή.
4. - Μαρία, δεν ξέρεις πού είναι το γήπεδο;
 - Όχι, δεν ξέρω.
 - ..... ρωτήσεις θα στο πει.
5. - Πάμε βόλτα σήμερα;
 - Πότε;
 - ..... ώρα θέλεις.

18

Τι παιχνίδι είναι;

παραγωγή λόγου

Παίζεται από πολλά παιδιά

Όποιος επιλέγεται* να τα «φυλάει» κλείνει τα μάτια του και μετρά μέχρι το 50. Ύστερα ψάχνει να βρει πού έχουν κρυφτεί οι υπόλοιποι παίχτες. Όποιον βρίσκει αυτός, χάνει το παιχνίδι. Όποιος παίχτης προλαβαίνει και πηγαίνει σε ένα συγκεκριμένο μέρος και λέει «Φτου για μένα» αυτός που φυλάει δεν μπορεί να τον πιάσει. Όποιον βρίσκουν τελευταίο τον βάζουνε να τα φυλάει μετά. Αν όμως ο τελευταίος που κρύβεται προλάβει και πάει σ'εκείνο το σημείο και πει «Φτου ξελευτερία* για όλους» τότε στον επόμενο γύρω τα φυλάει αυτός που φύλαγε και πριν.

19

Περιγράψε κι εσύ τα παρακάτω παιχνίδια.

Από το ημερολόγιο της Μαρίας

Χθες για άλλη μια φορά είχα καβγά με τη μαμά. Δεν τα πάω καλά μαζί της. Μου λέει πάντα τα ίδια και τα ίδια. Γι' αυτήν **ό,π** κάνει η Ειρήνη είναι σωστό. **Ό,π** λέω και **ό,π** κάνω εγώ λάθος. Πρόσεξε τις παρέες σου. Μη βγαίνεις με τον τάδε. Η τάδε είναι κουτσομπολόι. Όλο σκληρές παρατηρήσεις κάνει. Όσο για τον μπαμπά, αυτός αποφεύγει να συζητά για **οιδήποτε** αφορά τη μαμά. Δεν ξέρω, τώρα είμαι διαφορετική από **ό,π** ήμουν πριν. Πριν είχα την αίσθηση* ότι η μαμά είχε πάντα δίκιο. Ενώ τώρα, όχι. Όσες φορές μου μιλάει, θυμώνω μαζί της. Θα ήθελα μια ιδανική* μητέρα, με πολύ τακτ με σωστή και δίκαιη συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά της. Να μη μου λέει πάντα «Είσαι μικρή ακόμη. Αφού το λέω εγώ, θα το κάνεις». Πάντα κάνει τη δασκάλα μου. Ξέρω ότι **ό,π** γράφω θα την πλήγωνε αν το διάβαζε αλλά έτσι νιώθω. Τι να κάνω;

20

αναγνώριση

Γράψε τις προτάσεις όπως είναι στο κείμενο.

- ✓ Αυτά που κάνει η Ειρήνη είναι σωστά.
Ό,τι κάνει η Ειρήνη είναι σωστό.
- 1. Αυτά που κάνει και αυτά που λέει η Μαρία είναι πάντα λάθος.
.....
- 2. Ο μπαμπάς δε συζητά ποτέ για αυτά που αφορούν τη μαμά.
.....
- 3. Ευτυχώς που η μαμά δε θα διαβάσει όλ' αυτά αυτά που γράφω.
.....

ό,π = οτιδήποτε, αυτό που, όποιο πράγμα.

➤ **Ό,π** λέω και **ό,π** κάνω εγώ είναι λάθος για τη μαμά.

21

Συμπλήρωσε ότι ή ό,τι:

- ✓ Οι γονείς νομίζουν ότι έχουν πάντα δίκιο.
- 1. Το μεσημέρι δεν υπήρχε φαγητό. Φάγαμε ..... βρήκαμε.
- 2. Είναι φανερό ..... η αδελφή μου είναι ζηλιάρα.
- 3. .... κι αν κάνει η αδελφή μου, η μαμά τι δικαιολογεί.
- 4. Παιδιά, ... μπορούσα να κάνω το 'κανα για σας, τώρα προσπαθήστε μόνα σας.

ότι=πως

!! ➤ Η μαμά λέει **ότι** έχω άδικο

ό,τι = αυτό που, αυτό το οποίο

➤ Η Ειρήνη κάνει **ό,τι** λέει η μαμά.

22

Συμπλήρωσε με ότι (πως) ή ό,τι.

✓ Λέει πως/ότι ξέρει πολλά.

1. Η Μαρία λέει σε όλους ..... ξέρει.
2. Επαναλαμβάνει ..... ακούει.
3. Ο γιατρός είπε ..... ο παππούς δεν ακούει καλά.
4. Λέει ..... ακούει από τους γονείς του.
5. Λέει ..... ακούει καλά.
6. Άκουσα ..... θα βρέξει.

23

Σύνδεσε τις προτάσεις με το από ό,τι.

σύγκριση

✓ Έγραφα καλά στις εξετάσεις. Δεν το περίμενα.

Έγραφα καλύτερα **από** ό,τι περίμενα.

1. Φέτος δεν περάσαμε τόσο καλά στο χωριό. Πέρσι περάσαμε καλύτερα.
Πέρσι περάσαμε .....
2. Εγώ σε περίμενα στις 10. Εσύ ήρθες αργότερα.
Ήρθες αργότερα .....
3. Στην εκδρομή ήρθαν πολλά παιδιά. Περιμέναμε λιγότερα.
Στην εκδρομή ήρθαν περισσότερα παιδιά .....

από ό,τι =
από αυτό που

25

Συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

Τι είναι φιλία;

(Οτιδήποτε, οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε)

- ..... κι αν συμβεί, οι φίλοι δεν μαλώνουν μεταξύ τους.
- ▲ Ε, όχι δα. Μαλώνουμε, πώς δεν μαλώνουμε. Όμως ξέρω πως, ... στιγμή με χρειαστεί η φίλη μου, είμαι κοντά της.
- Δεν υπάρχει φιλία μεταξύ ενός αγοριού και κοριτσιού.
..... άλλο λένε είναι ψέμα. .... και να το λέει, κάνει λάθος. Με την Κλαίρη διασκεδάω πολύ. Την αγαπώ μόνο σαν φίλη.
- ▲ .....σε απασχολεί, ...σε βασανίζει* ή .....σε ευχαριστεί το μοιράζεσαι με τους φίλους;
- Ε, όχι. Μερικά πράγματα δεν τα λέω σε κανέναν, τα κρατώ για τον εαυτό μου.
- ▲ Πρέπει να υπάρχει εμπιστοσύνη* ανάμεσα στους φίλους. .... μυστικό ή ..... κρυφή σκέψη κι αν έχει εξομολογηθεί ο ένας στον άλλον πρέπει να μένει μεταξύ τους.

Τα κορίτσια μαγειρεύουν

Η Ειρήνη και η Μαρία δεν αντέχουν τη γκρίνια της μητέρας τους. Σήμερα θα φτιάξουν μόνες τους φαγητό.

- Πόσο αλάτι θα ρίξουμε στα μακαρόνια;
- ▲ Όσο λέει το βιβλίο.
- Πόσο, δηλαδή...μισή κουταλιά, μια..
- ▲ Βάλε όσο θες.
- Και πόσο πιπέρι;
- ▲ Περίμενε, πιπέρι δε βάζουμε.
- Γάλα όμως βάζουμε, ή όχι;
- ▲ Αν κάνουμε παστίτσιο, ναι...
- Πόσο;
- ▲ Ένα λίτρο, αλλά στο ψυγείο είναι λιγότερο.
- Δεν πειράζει. Βάζουμε όσο έχουμε.
- ▲ Και πόση σάλτσα βάζουμε;
- Όση θες.

26

Συμπλήρωσε με όσος, όση, όσο.

όσος
με πράγματα που δε μετριοούνται

- ✓ Πόσο γάλα να βάλω; Όσο θες.
1. Μαμά, να βάλω λίγη σαλάτα ακόμη;
Βάλε ..... θέλεις.
  2. Πόσα λεφτά να πάρω;
..... σου χρειάζονται.
  3. Πόσο φαγητό να σου βάλω;
Βάλε ..... θες.
  4. Πόσο φωμί να κόψω;
..... θες.

- Στον ενικό το **όσος, όση, όσο** είναι για πράγματα που δεν μπορούν να μετρηθούν.
όσος, όση, όσο = όλο αυτό που
  - - Πόσο γάλα βάζουμε στο παστίτσιο;
  - Όσο έχουμε στο ψυγείο.
  - - Πόση ώρα αφήνουμε το παστίτσιο στο φούρνο;
  - Όση ώρα χρειάζεται να ψηθεί.

	ενικός	Μ	Π	Υ
Ονομ.	όσος	όση	όσο	
Γεν.	όσου	όσης	όσου	
Απ.	όσον	όση	όσο	
Ονομ.	όσοι	όσες	όσα	
Γεν.	όσων	όσων	όσων	
Απ.	όσους	όσες	όσα	

27

Συμπλήρωσε με **όσοι, όσες, όσα.**

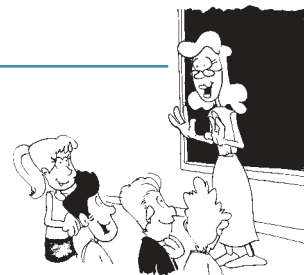
πληθυντικός

- ✓ - Θα έρθετε όλοι στο πάρτυ;
- Όσοι μπορέσουμε.
- Πόσα κορίτσια θα κάνουν την εργασία;
- ..... μπορέσουν.
  - Μαμά, πόσες κάρτες να γράψω σήμερα;
- ..... μπορείς.
  - Πόσους καλεσμένους θα έχουμε στο πάρτυ;
- ..... πει ο μπαμπάς.
  - Κύριε, δεν μπορώ να κάνω όλους τους γύρους. Κουράστηκα.
- Κάνε ..... μπορείς.
  - ..... παιδιά μένουν κοντά, θα έρθουν στο σπίτι με τα πόδια.
  - Τηλεφωνήστε σε ..... μαθητές μπορείτε.
  - ..... δίνεις, τόσα παίρνεις.

28

Συμπλήρωσε με **όσων.**

- ✓ Όσων παιδιών οι γονείς λείπουν, δε θα έρθουν στην εκδρομή.
- Θέλω τα ονόματα ..... παιδιών απουσιάζουν.
  - ..... μαθητών οι βαθμοί είναι μεγαλύτεροι από 18 παίρνουν έπαινο.
  - Να ενημερωθούν οι γονείς ..... παιδιών έχουν πολλές απουσίες.
  - ..... μαθητών τα ονόματα λήγουν σε Κ να έρθουν να παραλάβουν τα μαθητικά τους πάσα.

29

Συμπλήρωσε με **όσο κι αν, όποιος κι αν:**

- ✓ Δεν του αρέσουν τα μαθηματικά. Όσο κι αν προσπαθεί, δεν τα καταφέρνει.
- ..... είναι, δεν έχω χρόνο. Ας τηλεφωνήσει αργότερα.
  - ..... διάβασε, δεν τα πήγε καλά στις εξετάσεις.
  - ..... φωνάζει η μαμά του, αυτός δεν αλλάζει. Κάνει το δικό του.
  - ..... με ζήτησε, πες του ότι δεν είμαι εδώ.

όσο κι αν =
δεν έχει σημασία πόσο
όποιος κι αν =
δεν έχει σημασία ποιος

30

Συμπλήρωσε με **όσος, όση, όσα...**

όσος, όση, όσο σε κείμενο

Από το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ

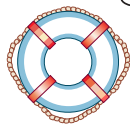
Χθες το απόγευμα είχα μια συζήτηση με τον μπαμπά. Ξέρεις τι μου είπε;
«Πήρα πολλά γράμματα στη ζωή μου, αλλά το δικό σου ήταν το πιο δυσάρεστο*. ..... αγάπη μου χαρίζεις, ... όνειρα και ..... ελπίδα, τόση πίκρα μου έδωσες με αυτό το γράμμα. Αισθάνεσαι αδικημένη και εγκατελειμμένη*. Δεν αναγνωρίζεις ..... αγάπη και φροντίδα σου έδωσαν οι γονείς σου, ... προσπάθεια έκαναν για να σε μεγαλώσουν. Μπορείς να λες ότι δεν τους χρωστάς τίποτα. Μας αδικείς, Άννα.»

Κατάλαβα ότι αυτό ήταν το μεγαλύτερο λάθος της ζωής μου. ..... έγραψα στον μπαμπά ήταν δυσάρεστα. Όμως ό,τι έγινε δε σβήνει. Αλλά θα προσπαθήσω να μην ξανασυμβεί.

Δύσκολες λέξεις

Προσοχή! Εδώ σου λέμε τι σημαίνει η λέξη στη σελίδα που διάβασες. Οι λέξεις όμως δεν έχουν μόνο μια σημασία. Για να βρεις όλες τις σημασίες, πρέπει να ανοίξεις το λεξικό.

A

αγωνία, n:	η ανησυχία που δείχνουμε όταν είμαστε σε κίνδυνο ή όταν περιμένουμε κάτι σημαντικό.
αδιάβροχο, το:	που δεν το διαπερνά το νερό, η βροχή
αθώος, -n, -ο:	αυτός που δε φταίει σε τίποτα, που δεν έχει κάνει τίποτε κακό
αίθουσα, n:	μεγάλο δωμάτιο.
αισθάνομαι:	νιώθω
αίσθηση, n:	η εντύπωση
αίτηση, n:	ένα χαρτί στο οποίο ζητάμε κάτι από μια υπηρεσία: <i>Για να έχουμε τηλεφωνο στο σπίτι πρέπει πρώτα να κάνουμε αίτηση στον ΟΤΕ.</i>
ακαταστασία, n:	όλα είναι άνω κάτω.
ακουσικά, τα:	τα βάζουμε στα αυτιά μας για να ακούσουμε μουσική χωρίς να ενοχλούμε τους άλλους.
αλάνα, n:	ανοιχτός χώρος
άμυνα, n:	όταν οι παίκτες δεν αφήνουν τους αντιπάλους να βάλουν γκολ
ανακαλύπτω:	βρίσκω κάτι κρυμμένο
ανακατεύω	βάζω διάφορα πράγματα μαζί
ανάμνηση, n:	ό,τι θυμόμαστε από το παρελθόν.
αναπτύσσομαι:	μεγαλώνω και αλλάζω: τα φυτά – αλλά και τα παιδιά - μεγαλώνουν, αναπτύσσονται.
αναρωτιέμαι:	δεν καταλαβαίνω κάτι: <i>Αναρωτιέμαι πού φύγανε τόσα λεφτά.</i>
αναστατώνω:	ταράζω, φέρνω τα πάνω κάτω: <i>Μας αναστάτωσε το ξαφνικό τηλεφώνημά του.</i>
ανέκδοτο, το:	μικρή αστεία ιστορία
ανθίζω:	έχω ή βγάζω άνθη
αντέχω:	μπορώ, έχω αντοχή, δύναμη
αντίγραφο, το:	όχι το πρωτότυπο: <i>Ο υπάλληλος μου ζήτησε εκτός από το πρωτότυπο και δυο αντίγραφα.</i>
αντιγράφω:	γράφω κρυφά από το τετράδιο του άλλου στις εξετάσεις.
αντηλιακό, το:	κρέμα ή λάδι που μας προστατεύει από τις ακτίνες του ήλιου
αντοχή, n:	ένα αντικείμενο έχει μεγάλη αντοχή όταν δε σπάει, δε χαλαίει εύκολα.
αντωνυμία, n:	έτσι λέμε στη γραμματική λέξεις όπως εγώ, εσύ, μου, σου κτλ.
αξιοθέατα, τα:	τα μέρη που επισκέπτονται οι τουρίστες σε μια χώρα γιατί έχουν μεγάλο ενδιαφέρον: <i>Η Ακρόπολη είναι ένα αξιοθέατο της Αθήνας.</i>
αποβάθρα, n:	στους σιδηροδρομικούς σταθμούς πάμε στην αποβάθρα για να μπούμε στο τρένο.
απόδειξη, n:	ένα χαρτάκι που μας δίνουν όταν πληρώνουμε χρήματα: <i>η απόδειξη από το σούπερ-μάρκετ</i>
αποδέχομαι:	συμφωνώ με κάποιον ή κάτι
απορία, n:	έχω μια απορία: δεν καταλαβαίνω κάτι, θέλω να ρωτήσω γι' αυτό

απόσταση, η:	το διάστημα μεταξύ δύο σημείων: <i>Από την Αθήνα μέχρι τον Μαραθώνα είναι 100 χιλιόμετρα περίπου.</i>
απόστροφος, ο:	το σημείο (') που μπαίνει στη θέση του φωνήεντος μιας λέξης
απότομος, -η, -ο:	αυτός που δεν έχει καλούς τρόπους και δε μιλάει ευγενικά
αποτυπώματα, τα:	τα ίχνη που αφήνουν τα δάχτυλά μας πάνω στα πράγματα
απουσιάζω:	δεν είμαι παρών, λείπω.
αποφεύγω:	προσπαθώ να μη συναντάω και να μη μιλάω με κάποιον. προσπαθώ να μην κάνω κάτι που δεν θέλω
αποχαιρετώ:	λέω «γεια» όταν φεύγω από κάπου.
άραγε:	εκφράζει απορία: Γιατί αργεί άραγε τόσο πολύ;
αρνούμαι:	λέω «όχι»
αστακός, ο:	είδος θαλασσινού με μεγάλες δαγκάνες
άτακτος, η, ο:	κάνει αταξίες, είναι ζωηρός, δεν κάθεται ήσυχος
αύξηση, η:	περισσότερα λεφτά
αυστηρός, -ή, -ό:	σκληρός, σοβαρός: <i>Στη φυσική έχουμε πολύ αυστηρό καθηγητή. Τον φοβόμαστε όλοι.</i>
αφηρημένος, η, ο:	δεν προσέχει, δεν ακούει τους άλλους

Β

βασανίζω:	απασχολώ, στεναχωρώ
βάσανο, το:	λύπη, ταλαιπωρία, πρόβλημα
βασίζομαι:	στηρίζομαι σε κάποιον ή κάτι
βεβαίωση, η:	ένα χαρτί που παρουσιάζει κάτι ως σίγουρο: <i>Μου ζήτησαν μια βεβαίωση ότι είμαι μαθητής στο Γ' Γυμνάσιο Καλλιθέας.</i>
βλακεία, η:	κάτι που δεν έχει νόημα, ανοησία
βομβαρδίζω:	ρίχνω βόμβες / (εδώ) ρωτάω συνέχεια
βούλα, η:	το στρογγυλό σημάδι
βρισιά, η:	άσχημη λέξη ή φράση που χρησιμοποιείς για να μειώσεις κάποιον
βυσσινιά, η:	ένα δέντρο, που μοιάζει στην κερασιά

Γ

γαρίδα, η:	ζει στη θάλασσα, και έχει πολύ νόστιμο κρέας, είναι μικρή αλλά έχει μεγάλες κεραίες κι όταν τη μαγειρεύεις παίρνει κοκκινωπή απόχρωση
γίνομαι πτώμα:	κουράζομαι πάρα πολύ, πεθαίνω από την κούραση.
γκοφρέτα, η:	γλύκισμα
γκρίνια, η:	μουρμούρα
γκρινιάζω:	μουρμουρίζω, παραπονιέμαι
γλεντζές:	που του αρέσει να γλεντά, να διασκεδάζει
γονίδιο, το:	τα γονίδια μεταφέρουν διάφορα χαρακτηριστικά (το χρώμα των ματιών, το χρώμα των μαλλιών) από τους γονείς στα παιδιά τους.
γονιμοποίηση η:	η ένωση δύο κυττάρων διαφορετικών φύλων (π.χ. του άντρα και της γυναίκας) και η δημιουργία ενός νέου οργανισμού
γραβάτα, η:	μέρος του ανδρικού ρουχισμού που δένεται γύρω από το λαιμό του ποικαμίσου.
γυμνά κλαδιά:	κλαδιά χωρίς φύλλα

Δ

δανείζω (λεφτά, βιβλία):	δίνω, αλλά θα τα πάρω πίσω
δε χωνεύω:	αντιπαθώ
δηλητηριασμένος, η, ο:	που έχει φαρμάκι, δηλητήριο

δημοφιλέστερος, -η, -ο:	αγαπημένος για όλον τον κόσμο
δημοφιλής, -ης, -ες:	αυτός που τον αγαπάνε όλοι
διασκεδάζω:	γλεντώ
διάστημα, το:	χρονική περίοδος: <i>Πρέπει να του τηλεφωνήσεις σε διάστημα δύο ημερών.</i>
διαφήμιση, η:	πληροφορίες για πράγματα ή πρόσωπα, διαφήμιση στην τηλεόραση
δίδυμοι, οι:	τα αδέρφια που γεννιούνται μαζί
δικαιολογώ:	δίνω δίκιο
δίνω σημασία:	προσέχω
δισκοθήκη, η:	εκεί που βάζουμε τους δίσκους
δίχτυ, το:	με το δίχτυ πιάνουμε τα ψάρια
δουλεύω:	κοροϊδεύω κάποιον: <i>Με δουλεύεις τώρα ή μου λες αλήθεια; / εργαζομαι: κάνω μια δουλειά</i>
δροσιά, η:	ελαφρύ κρύο
δυσάρεστος, η, ο:	κάτι που μας στεναχωρεί, που δε μας ευχαριστεί

Ε

εγκατελειμμένος, η, ο:	κάποιος, -α, που δεν τον, την αγαπάνε / κάποιος (κάτι) που έχουν φύγει και τον (το) έχουν αφήσει
ειδήσεις, οι:	τα νέα στην τηλεόραση ή στο ραδιόφωνο
είμαι εντάξει:	φέρομαι σωστά
εισπράκτορας, ο:	παίρνει τα χρήματα από τους επιβάτες στο λεωφορείο
εκδήλωση, η:	μια οργανωμένη γιορτή: <i>Αύριο έχουμε μια εκδήλωση αφιερωμένη στην παγκόσμια μέρα του παιδιού.</i>
εκνευρίζω:	κάνω κάποιον να θυμώσει, να νευριάσει μαζί μου
έκπληξη, η:	κάτι που δεν το περιμένεις
εκπτώσεις, οι:	στις εκπτώσεις αγοράζουμε πράγματα πιο φθηνά απ' ότι είναι συνήθως
εκστρατεία, η:	ο στρατός που πηγαίνει για πόλεμο
εκτιμώ:	έχω καλή γνώμη για κάποιον, αναγνωρίζω την αξία του
έκτρωμα, το:	κάτι πάρα πολύ άσχημο
εμφάνιση, η:	πώς είμαστε εξωτερικά: <i>Φοράει πάντα όμορφα ρούχα. Προσέχει την εμφάνισή της.</i>
έμφαση, η:	η ιδιαίτερη σημασία ή προσοχή που δίνουμε σε κάτι
εναλλακτικά:	το ένα στη θέση του άλλου
ενδιαφέρομαι:	φροντίζω, προσέχω
ενημερώνω:	λέω τα νέα σε κάποιον
ενισχύω:	κάνω κάτι πιο δυνατό
εννοώ:	έχω στο μυαλό μου, θέλω να πω
ένοχος, -η, -ο:	αυτός που φταίει για κάτι, που έκανε κάτι κακό
εντύπωση, η:	η εικόνα ή η αίσθηση που μας αφήνει κάτι που είδαμε, ακούσαμε ή ζήσαμε
εξετάζω:	(εδώ) κοιτάζω προσεκτικά
έξοδα, τα:	τα χρήματα που ξοδεύουμε: <i>Αυτόν τον μήνα έχουμε πολλά έξοδα στο σπίτι</i>
εξυπηρετούμαι:	βοηθιέμαι
εξωτερικό, το:	οι άλλες χώρες, όχι αυτή στην οποία ζεις
επάγγελμα, το:	η εργασία, η δουλειά: <i>Μου αρέσει το επάγγελμα του μηχανικού</i>

έπαινος, ο: τα καλά λόγια για μια καλή πράξη, το βραβείο
 επεισόδιο, το: το γεγονός, το συμβάν
 επηρεάζω: ασκώ επιρροή σε κάτι/κάποιον, αλλάζω κάτι
 επιβάτης, ο: ταξιδεύει με λεωφορείο, τρένο, πλοίο
 επίδεσμος, ο: μια στενή λωρίδα υφάσματος με την οποία δένουμε τις πληγές
 επιεικής, -ής, -ές: όχι αυστηρός, μαλακός
 επιθετικός, -ή, -ό: ο παίκτης που παίζει στην περιοχή της αντίπαλης ομάδας
 επιθυμία, η: κάτι που θέλω πολύ
 επικρατέστερο: το πιο συνηθισμένο
 επιλέγεται: που τον/την διαλέγουν για κάτι
 επίσημος, -η, -ο: το ρούχο που δε φοράμε κάθε μέρα
 εύχομαι: κάνω μια ευχή, λέω κάτι που θέλω να γίνει
 εφευρίσκω: σκέφτομαι κάτι το κανούριο (όργανο, μηχανήμα..)
 εφηβεία, η: ηλικία από τα 12 έως 20
 έχω εμπιστοσύνη: πιστεύω σε κάποιον και δε φοβάμαι μήπως με προδώσει
 έχω επισκέψεις: έχω καλεσμένους που έρχονται στο σπίτι

Z

ζαβολιάρης, -α, -ικο: αυτός που δεν παίζει σωστά ένα παιχνίδι
 ζεσταίνομαι: νιώθω ότι κάνει πολύ ζέστη
 ζεύγος το: δύο ζώα, δύο πράγματα, δύο άνθρωποι
 ζηλεύω: είμαι ζηλιάρης, θέλω πολύ κάτι που δεν έχω
 ζημιά, η: κάνουμε ζημιά όταν χαλάμε ή σπάμε κάτι
 ζυμώνω: ανακατεύω αλεύρι και νερό και τα πλάθω μαζί

Θ

θαυμασμός, ο: ισχυρή εντύπωση, ευχάριστη απορία, βαθιά εκτίμηση
 θεμελιωτής, ο: που βάζει τα θεμέλια, που κάνει πρώτος μια δουλειά
 θερμομέτρο, το: με αυτό μετράμε τη θερμοκρασία του σώματος μας όταν αρρωσταίνουμε
 θεωρούμαι: είμαι: *Ο Οδυσσέας Ελύτης θεωρείται ένας από τους πιο σπουδαίους ποιητές του 20 αιώνα.*
 θυσία, η: μια προσφορά για κάτι ή για κάποιον
 θυσιάζω: κάνω ό,τι μπορώ για κάτι ή για κάποιον

I

ιδανικός, η, ο: πολύ καλός, ή, ό
 ιδιοκτήτης, ο: σε αυτόν ανήκουν πράγματα
 ιδιοκτήτρια, η: σε αυτή ανήκει κάτι: *η ιδιοκτήτρια της πολυκατοικίας, η ιδιοκτήτρια του σκυλιού*
 ισχυρίζομαι: λέω, έχω γνώμη

K

καβγάς, ο: ο τσακωμός, το μάλωμα
 καλάθι, το: γίνεται από καλάμι, μέσα βάζουμε φρούτα ή άλλα μικρά πράγματα
 καλορίζικο!: λέμε έτσι σε κάποιον που αγοράζει ένα καινούριο σπίτι ή αυτοκίνητο
 καμπάνα, η: το λέμε για παντελόνι που είναι φαρδύ κάτω
 κανονίζω: συμφωνώ για κάτι, λέω πώς ή πότε θα γίνει κάτι
 κάνω βάρη: σηκώνω βαράκια και κάνω γυμναστική
 καρβέλι, το: το ψωμί
 καρότσι, το: μια κατασκευή με ρόδες, τη χρησιμοποιούμε για να μεταφέρουμε βαριά πράγματα ή ένα μωρό

καρφώνω:	στερεώνω κάτι με καρφί
κατασκίνωση, n:	εκεί όπου τα παιδιά κάνουν διακοπές όλα μαζί, κοντά στη φύση, σε σκηνές ή σε μικρά σπιτάκια
κάτασπρα:	πολύ άσπρα
κατάσταση, n:	το πώς είναι κανείς ή κάτι σε μια συγκεκριμένη στιγμή: <i>Είμαι σε καλή κατάσταση / = Είμαι καλά / Το σπίτι είναι σε άσχημη κατάσταση / = Το σπίτι είναι κάλια</i>
καταστρέφομαι:	χάνω τα πάντα
καταφέρνω:	πετυχαίνω
κατηγορώ:	λέω κατηγορίες για κάποιον
κατήχηση, n:	το μάθημα για τη θρησκεία
κληρονομώ:	παίρνω από τους γονείς μου την περιουσία τους αφού πεθάνουν / παίρνω από τους γονείς, παππούδες/προσπαππούδες διάφορα χαρακτηριστικά
κλοτσάω:	χτυπάω
κολοκύθια (με ρίγανη):	ανοσιείες
κοπάνα, n:	ο μαθητής φεύγει κρυφά από το σχολείο
κόπος, ο:	η μεγάλη προσπάθεια που κάνουμε για να πετύχουμε κάτι
κορόιδο, το:	αυτός που τον ξεγελάνε, που τον κάνουν ότι θέλουνε
κοσκινίζω:	καθαρίζω το αλεύρι με κόσκινο
κουλούρα, n:	το μηδέν στους βαθμούς του σχολείου
κούνια, n:	το μικρό κρεβάτι για τα μωρά
κουραμπιές, ο:	γλυκό από αλεύρι, βούτυρο πασπαλισμένο από πάνω με ζάχαρη άχνη
κουτσομπόλης, -α, -ικο:	αυτός που λέει διάφορα πράγματα για τους άλλους

Λ

λαϊκή αγορά, n:	η λαϊκή αγορά γίνεται μια φορά την εβδομάδα στη γειτονιά μας. Από εκεί αγοράζουμε λαχανικά, φρούτα, ψάρια σε χαμηλές τιμές.
λεκές, ο:	βρομιά
ληστεία, n:	το κλέψιμο: <i>Χθες έγινε ληστεία στο σούπερ μάρκετ. Κλέψανε ένα εκατομμύριο δραχμές.</i>
λικουδιά, n:	κάτι πολύ νόστιμο, σε μικρή όμως ποσότητα
λογαριασμός, ο:	η απόδειξη που γράφει πόσο πρέπει να πληρώσουμε π.χ. στη ΔΕΗ

Μ

μανούβρα, n:	η επίμονη, επαναληπτική, δύσκολη κίνηση που κάνουμε για να πετύχουμε κάτι που θέλουμε: <i>Πρέπει να κάνεις πολλές μανούβρες για να μπορέσεις να παρκάρεις εδώ</i>
μαρίδα, n:	μικρό ψαράκι.
μαρκάρω:	στο μπάσκετ και ποδόσφαιρο παίρνω θέση πολύ κοντά στον αντίπαλο παίκτη και δεν τον αφήνω να παίξει όπως θέλει
μαρτυριάρης, -α, -ικο:	αυτός που δεν κρατάει τα μυστικά.
μασάω:	τρώω
μασουλάω:	τρώω αργά και πολλή ώρα
με βγάζει από τα ρούχα:	με κάνει να νευριάζω πολύ
μετράω:	(εδώ) έχω αξία, με θεωρούν σπουδαίο: <i>Η μόρφωση μετράει πολύ στις μέρες μας.</i>
μήνυμα, το:	μια πληροφορία που μας στέλνουν γραπτά ή προφορικά: <i>Σου άφησα μήνυμα στο κινητό.</i>

μήτρα, n: το γυναικείο όργανο μέσα στο οποίο αναπτύσσεται το μωρό πριν γεννηθεί
 μοιάζουμε σαν δυο σταγόνες νερό: μοιάζουμε πάρα πολύ, είμαστε ολόιδιοι
 μοιάζω: έχω ίδια χαρακτηριστικά: *Το παιδί μοιάζει στους γονείς του*
 μοιράζω: δίνω
 μπελάς, ο: η φασαρία, η στενοχώρια
 μπερδεύω: δεν καταλαβαίνω ποιος είναι ποιος, δεν καταλαβαίνω τη διαφορά
 μπουντρούμι, το: φυλακή σε υπόγειο

N

νεολαία, n: οι νέοι και οι νέες
 νερομπογιά, n: μπογιά ζωγραφικής που διαλύεται σε νερό
 νόημα, το: η κίνηση του κεφαλιού, των ματιών ή των χεριών: *Του έκανε νόημα να μη μιλήσει, του έδωσε δηλαδή να καταλάβει ότι δεν έπρεπε να μιλήσει.*
 νοιάζομαι: φροντίζω κάποιον ή κάτι, ενδιαφέρομαι

Ξ

ξαφνιάζομαι: νιώθω έκπληξη
 ξεθεώνομαι: κουράζομαι πάρα πολύ
 ξελευτεριά, n: ελευθερία
 ξεπακετάρω: βγάζω τα πράγματα από τις βαλίτσες
 ξεσηκώνω: φέρνω ταραχή
 ξετυλίγω: βγάζω το χαρτί από ένα πακέτο, δώρο
 ξεχωρίζω: καταλαβαίνω ποιος είναι ποιος

O

ολοίδιος, -α, -ο: αυτός που μοιάζει πάρα πολύ με κάποιον άλλο
 ουρλιάζω: φωνάζω πολύ δυνατά: *Ουρλιάζω από πόνο.*
 οφείλω: χρωστάω, πρέπει να δώσω σε κάποιον κάτι που είναι δικό του

Π

παιδεύω: κουράζω, ταλαιπωρώ
 παράπονο, το: κάνουμε παράπονα όταν δεν είμαστε ευχαριστημένοι
 παράσταση, n: το θέαμα που βλέπουμε στο θέατρο από ηθοποιούς, μια παράσταση κρατάει 1-2 ώρες περίπου
 παρκάρω: σταθμεύω το αυτοκίνητο
 πατέντα, n: με την πατέντα ο εφευρέτης προστατεύει την ιδέα του από την κλοπή
Για να την χρησιμοποιήσουν οι εταιρίες πρέπει να τον πληρώσουν
 πείθω: κάνω κάποιον να συμφωνήσει μαζί μου, με τα λόγια μου τον κάνω να πιστέψει ότι έχω δίκιο
 πεντάμορφη, n: πολύ όμορφη
 περαστικά!: λέμε έτσι σε κάποιον που είναι άρρωστος γιατί θέλουμε γίνει καλά σύντομα
 περηφάνια, n: την αισθανόμαστε όταν κάνουμε κάτι σπουδαίο και νιώθουμε σημαντικό
 περίεργο: κάτι που δεν καταλαβαίνω
 περιποιούμαι: φροντίζω κάποιον ή κάτι
 περισσεύω: είμαι υπεραρκετός: *Μας περίσσεψε φαγητό από χθες.* (Το φαγητό ήταν πολύ και έμεινε για σήμερα.)
 πετάγομαι: πηδώ ψηλά, τινάζομαι ξαφνικά και απότομα από φόβο ή ταραχή
 πετυχαίνω: κάνω τελικά αυτό που ήθελα

πιεστικός, -ή, -ό:	αυτός που πιέζει και δεν αφήνει τον άλλο να αποφασίζει ελεύθερα.
πιτσιρίκι, το:	το παιδί
πλακούντας, ο:	το όργανο που συνδέει το έμβρυο με τη μήτρα της μητέρας.
πλάτανος, ο:	είδος δέντρου, που χρειάζεται πολύ νερό για να ζήσει. Το συναντάμε κοντά στα ποτάμια
πληγώνω:	πικραίνω κάποιον, νιώθει άσχημα με αυτά που του κάνω
πρόβα, η:	πριν την παράσταση οι ηθοποιοί κάνουν πολλές πρόβες, δοκιμές
προηγούμενος:	πιο πριν, πιο μπροστά
προκόβω:	κάνω πρόοδο, πετυχαίνω: <i>Μόλις έπιασε τη δουλειά του πλακά πρόκοψε.</i>
προοπτική, η:	το μέλλον: <i>Το επάγγελμα του χειριστή υπολογιστών έχει μεγάλες προοπτικές.</i>
προπόνηση, η:	η άσκηση, ο αγώνας
πρόσκληση, η:	κάλεσμα
προστασία, η:	φροντίδα για κάποιον ή κάτι
προστατεύομαι:	με φροντίζει κάποιος για να μην πάθω κακό
προσφέρω:	δίνω, χαρίζω
προτείνω:	κάνω μια πρόταση, έχω μια ιδέα και την λέω
προτιμώ:	θέλω καλύτερα
πρόχειρος, -η, -ο:	κάτι που γίνεται στα γρήγορα, χωρίς να δώσουμε μεγάλη προσοχή: <i>πρόχειρο φαγητό, πρόχειρο ντύσιμο, πρόχειρες σημειώσεις</i>
πρωταγωνίστρια, η:	η ηθοποιός παίζει τον πρώτο ρόλο
πυρπολούμαι:	παίρνω φωτιά, καίγομαι
ραβασάκι, το:	μικρό ερωτικό γράμμα ή σημείωμα.
σαρανταποδαρούσα, η:	το σκουλήκι με 21 ζευγάρια ποδιών
σέβομαι:	τιμώ, ακούω με προσοχή
σέλινο, το:	είδος λαχανικού
σημειώνω:	γράφω κάτι
σιχαίνομαι:	νιώθω απδία για κάτι: <i>Σιχαίνομαι τις κατσαρίδες.</i>
σιχαμερός, -ή, -ό:	αυτός που προκαλεί απδία
σκανδαλιά, η:	η αταξία των παιδιών
σκέτο αχούρι:	χώρος που δεν είναι καθαρός, είναι ακατάστατος
σκετς, το:	η σύντομη χιουμοριστική θεατρική παράσταση
σκηνή, η:	(εδώ) ο καθγάς.
σκηνοθεσία:	η τέχνη και διδασκαλία ανεβάσματος θεατρικού έργου ή γυρίσματος κινηματογραφικής ταινίας ή τηλεοπτικού προγράμματος
σκια, η:	χώρος που δεν πέφτει ο ήλιος
σνομπ, ο:	αυτός που θέλει να δείχνει καλύτερος, ανώτερος απ' ότι είναι. Αυτός περιφρονεί τους άλλους, που τους θεωρεί κατώτερους
σόμπα, η:	η συσκευή που ζεσταίνει το σπίτι, καίει ξύλα ή πετρέλαιο.
σουτάρω:	ρίχνω μπάλα, βαράω σουτ στο μπάσκετ ή ποδόσφαιρο.
σταφιδόψωμο, το:	ψωμί με σταφίδες
στοιχεία, τα:	(εδώ) κάποιες προσωπικές πληροφορίες (ονοματεπώνυμο, ημερομηνία γέννησης, διεύθυνση κτλ.).
συγκέντρωση, η:	όταν μαζεύονται πολλά άτομα μαζί για να κάνουν κάτι

συλλαβή, η:	η λέξη το τραπέζι έχει 3 συλλαβές : τρα – πέ – ζι
συμβουλεύω:	δίνω συμβουλή, λέω σε κάποιον τι γνώμη μου για το τι είναι σωστό να κάνει
συμπληρώνω:	βάζω αυτό που λείπει
σύντομος λόγος, ο:	ο λόγος, η ομιλία που έχει λίγες λέξεις
συστήνομαι:	λέω ποιος είμαι
σφύριγμα, το:	ο ήχος που βγαίνει όταν σφυρίζει κανείς: <i>το σφύριγμα του τροχονόμου.</i>
σχεδιάζω:	ζωγραφίζω κάτι πρόχειρα με μολύβι
σχεδιαστής ρούχων, ο:	αυτός που σχεδιάζει ρούχα
σχολιάζω:	λέω τη γνώμη μου
σχόλιο, το:	κακή ή καλή σύντομη γνώμη

T

ταιριάζω με κάτι:	πάω με κάτι
τακτοποιώ:	βάζω διάφορα πράγματα σε τάξη, στη θέση τους
τάφος, ο:	(εδώ) αυτός που κρατάει μουσικά
ταχυδρόμος, ο:	αυτός που φέρνει γράμματα από το ταχυδρομείο
τελωνείο, το:	η υπηρεσία στα σύνορα που ελέγχει αυτούς που ταξιδεύουν
τεμπελιάζω:	χάνω το χρόνο μου χωρίς να κάνω κάτι, δε δουλεύω
τζάκι, το:	ο χώρος στο σπίτι που ανάβουμε φωτιά, δεν έχουν όμως όλα τα σπίτια τζάκι
τιμή ευκαιρίας, η:	η αρκετά χαμηλή τιμή, η τιμή που συμφέρει
τιράντα, η:	οι λωρίδες που κρατάνε τα ρούχα χωρίς μανίκια στους ώμους
το δίσεκτο έτος:	ο χρόνος στον οποίο ο Φεβρουάριος έχει 29 μέρες
τονίζω:	κάνω κάτι πιο έντονο, κάνω κάτι να ξεχωρίζει
τρομαχτικός, η, ο:	κάτι που με φοβίζει
τρομοκρατούμαι:	με πιάνει πανικός, μεγάλος φόβος
τρώω του σκασμού:	τρώω πάρα πολύ
τσακώνομαι:	μαλώνω
τύψεις, οι:	βιάζομαι όταν κάνουμε κάτι κακό ή κάποιο μεγάλο λάθος

Υ

υπάλληλος, ο:	ο εργαζόμενος του γραφείου
υπερβολικός, -ή, -ό:	αυτός που δεν είναι κανονικός, είναι πάντα πάρα πολύς
υπεύθυνος, ο:	αυτός που έχει ευθύνη για κάτι: <i>Ο Νίκος είναι υπεύθυνος για τις απουσίες. Είναι απουσιολόγος της τάξης μας.</i>
υπόλοιποι, οι:	αυτοί που μένουν ακόμη
υπόσχομαι:	δίνω ελπίδες, λέω ότι θα κάνω κάτι
υποτείνουσα, η:	μαθηματικός όρος. Η πλευρά ορθογωνίου τριγώνου που βρίσκεται απέναντι από την ορθή γωνία (90ο)
υποφέρω:	κάνω υπομονή, αντέχω: <i>Δεν μπορώ να υποφέρω τόση ζέστη</i>

Φ

φακίδες, οι:	τα μικρά σημάδια στο πρόσωπο που γίνονται πιο έντονα την άνοιξη με τον ήλιο
φάρσα, η:	κοροϊδία σε βάρος κάποιου για να γελάσουν οι άλλοι
φασαρία, η:	θόρυβος, σαματάς
φρενάρισμα, το:	το απότομο σταμάτημα του αυτοκινήτου
φρέσκο, το:	(εδώ) η φυλακή
φρόνιμα:	δεν κάνω φασαρίες

X

φροντιστήριο, το:	τα βοηθητικά μαθήματα: <i>Δεν τα πάω καλά στα Μαθηματικά. Πρέπει να κάνω φροντιστήριο</i>
φύλο, το:	άντρας ή γυναίκα, αγόρι ή κορίτσι
χαζεύω:	κοιτάω από 'δω κι από 'κει χωρίς να κάνω κάτι που τον φροντίζουν με αγάπη
καϊδεμένος, η, ο:	πειράζω τους άλλους όταν παίζουν
χαλάω το παιχνίδι:	κίτρινος
χλωμός, ο, η, το:	κτενίζεις τα μαλλιά σου όπως σου αρέσει, τους κάνεις το χτένισμα που θέλεις
χτένισμα, το:	

Ψ

ψηλομύτης, -α, -ικο:	αυτός που έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του
ψιθυρίζω:	λέω κάτι πολύ σιγά
ψύχομαι:	παγώνω, κρυώνω

Ω

ωάριο, το:	το αναπαραγωγικό κύτταρο της γυναίκας: <i>Η ένωση του ωαρίου της γυναίκας με το σπερματοζωάριο του άντρα μας δίνει μια καινούρια ζωή</i>
ωδείο, το:	το μουσικό σχολείο

Για τον εκπαιδευτικό

- Το φυλλάδιο **Αντωνυμίες** αποτελεί μέρος του διδακτικού υλικού Υπόθεση Γλώσσα.
- Το φυλλάδιο για τις αντωνυμίες χωρίζεται σε 6 ενότητες: 1 – Προσωπικές αντωνυμίες, 2 – Κτητικές, 3 – Οριστικές και Αυτοπαθείς, 4 - Δεικτικές και Ποσοτικές, 5 – Αόριστες, 6 – Αναφορικές.
- Πέρα από τη γραμματική και τις σχετικές ασκήσεις το φυλλάδιο περιλαμβάνει αναφορές σε θέματα σύνταξης (όπως θέση της προσωπικής αντωνυμίας σε πλάγιες πώσεις, θέση της κτητικής αντωνυμίας σε ονοματικές φράσεις με επίθετο και αναφορικές προτάσεις), καθώς και στη διάσταση τύπου και λειτουργίας (όπως παρατηρείται στην προσδιοριστική χρήση κάποιων τύπων της αντωνυμίας). Το φυλλάδιο περιλαμβάνει επίσης ασκήσεις ορθογραφίας.
- Η γραμματική και οι ασκήσεις έχουν σχεδιαστεί κυρίως για μαθητές χαμηλού ως μεσαίου επιπέδου γλωσσομάθειας. Σε μερικές περιπτώσεις όμως (π.χ. τα αποσπάσματα από τα παιδικά λογοτεχνικά βιβλία, τα εγκυκλοπαιδικά κείμενα) απαιτούν ευρύτερο λεξιλόγιο. Οι πιο δύσκολες λέξεις εξηγούνται με πολύ απλά λόγια στο τέλος του φυλλαδίου.
- Το φυλλάδιο **Αντωνυμίες** δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να διδαχθεί εξ ολοκλήρου. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να επιλέξει τις ενότητες και ασκήσεις που θεωρεί κατάλληλες για το επίπεδο της ομάδας και να αγνοήσει τις υπόλοιπες. Επίσης μερικές ενότητες μπορούν να διδαχθούν σε συνδυασμό με άλλα φυλλάδια της σειράς. Θεωρούμε ότι οι προσωπικές και οι αυτοπαθείς αντωνυμίες μπορούν να διδαχθούν παράλληλα με το φυλλάδιο για τον Ενεστώτα; τα ποσοτικά μπορεί να συνδιδασχθούν μαζί με το Επίθετο, κτλ. Για διευκόλυνση στην επιλογή των κατάλληλων ασκήσεων ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμβουλευτεί τις αναφορές στο στόχο των ασκήσεων (αχνά γράμματα στην αρχή των ασκήσεων) και τον αναλυτικό πίνακα περιεχομένων στο τέλος του φυλλαδίου.
- Το περιεχόμενο του φυλλαδίου Αντωνυμίες περιστρέφεται γύρω από την ζωή δύο δίδυμων αδελφών της Ειρήνης και της Μαρίας. Αυτό μας επιτρέπει να αναφέρουμε καθημερινά, γνώριμα για τα παιδιά όπως μικροί τσακωμοί αδελφών, σχολείο, φίλιες, κόμπι, δουλειές του σπιτιού, ψώνια, ντύσιμο, αρρώστιες. Αυτά τα θέματα προϋποθέτουν χρήση σχετικά εύκολου λεξιλογίου, συγχρόνως όμως δίνουν τη δυνατότητα να αγγίξουμε θέματα πιο απαιτητικά όπως είναι η κληρονομικότητα, η γονιμοποίηση, η εφηβική συμπεριφορά κτλ.

αναλυτικός

πίνακας γραμματικής για τον εκπαιδευτικό

Σελίδα	Γραμματική	Επίπεδο
7 – 36	Προσωπικές Αντωνυμίες	
8 – 17	Ονομαστική της Προσωπικής Αντωνυμίας	
8	προσωπικές αντωνυμίες, παρουσίαση	
9	αντωνυμία μαζί με το ρήμα / υπερίσχυση του α' και του β' προσώπου / ασκήσεις	
10	γ' πρόσωπο της προσωπικής αντωνυμίας, παρουσίαση / ασκήσεις	
11	υποκαταστατικός ρόλος του γ' προσώπου, ασκήσεις	
12	επιλογή σωστής κατάληξης του ρήματος σε σχέση με την αντωνυμία / ορθογραφία αυτοί και αυτή, ασκήσεις	
13	ερωτηματική αντωνυμία στην ονομαστική, παρουσίαση / ασκήσεις	
14 – 15	παράλειψη και χρήση της προσωπικής αντωνυμίας στην ονομαστική, επισήμανση / ασκήσεις	
16 – 17	δεικτική λειτουργία του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας, παρουσίαση / ασκήσεις	
18 – 25	Αιτιατική της Προσωπικής Αντωνυμίας	
18	γὰ πρόσωπο, αδύνατος τύπος της προσωπικής αντωνυμίας, τελικό «ν», παρουσίαση / ασκήσεις	
19	α' και β' πρόσωπα, αδύνατοι τύποι της προσωπικής αντωνυμίας, έκθλιψη, παρουσίαση / ασκήσεις	
20	ερωτηματική αντωνυμία στην αιτιατική, παρουσίαση / ασκήσεις	
21	δομές με το «Να!» ή «Καλώς!» (Να τος! – Να τον! –καλώς τον!), παρουσίαση / ασκήσεις	
22	αδύνατος – δυνατός τύπος στην αιτιατική, παρουσίαση	
22 - 23	χρήσεις του δυνατού τύπου, ασκήσεις	
24 – 25	εμφατική δομή με το αδύνατο τύπο (Την Μαρία, την αγαπάω πολύ), ασκήσεις	
26 – 29	Γενική της Προσωπικής Αντωνυμίας	
26 – 27	αδύνατοι τύποι της Γενικής, πρώτη παρουσίαση / ασκήσεις	
28 - 29	αδύνατος – δυνατός τύπος της Γενικής, παρουσίαση / ασκήσεις	
28	γενικός πίνακας των προσωπικών αντωνυμιών σε Ονομαστική, Αιτιατική (δυνατός – αδύνατος τύποι) και Γενική (δυνατός – αδύνατος τύποι)	
30 – 31	ο υποκαταστατικός ρόλος της αντωνυμίας, επισήμανση / ασκήσεις	
32	η σειρά των αντωνυμιών πριν το ρήμα, παρουσίαση / ασκήσεις	
33	η σειρά των αντωνυμιών μετά την Προστακτική, παρουσίαση / ασκήσεις	
34	έγκλιση τόνου στην Προστακτική που ακολουθεί η αντωνυμία, επισήμανση / ασκήσεις	
35	αποκοπή του –ε στην Προστακτική που ακολουθεί η αντωνυμία, επισήμανση / ασκήσεις	
35	ορθογραφία του της και τις, επισήμανση / ασκήσεις	
37 – 56	Κτητικές αντωνυμίες	
38 - 39	α' και β' πρόσωπο, παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής	
40	γ' πρόσωπο, παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής	
41 - 43	αδύνατος τύπος, ασκήσεις εφαρμογής	
42	οι λαϊκοί τύποι αυτουνού, αυτηνής, αυτωνών, παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής	
44 - 46	θέση της αντωνυμίας σε ονομαστικές φράσεις με επίθετο, παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής	
47	διάκριση κτητικής από την προσωπική, επισήμανση / ασκήσεις εφαρμογής	
48 – 49	τονισμός ουσιαστικών πριν από την αντωνυμία (το ποδήλατό μου), επισήμανση / ασκήσεις εφαρμογής	
50 – 52	δυνατός - αδύνατος τύπος, παρουσίαση / χρήσεις των δυο τύπων / ασκήσεις εφαρμογής	

- 53 ερωτηματική αντωνυμία (ποιανού, ποιανής, ποιών / τίνος), επισήμανση / ασκήσεις εφαρμογής
- 54 – 55 η έννοια της συγγένειας με το δυνατό τύπο (οι δικοί μου), παρουσίαση / ασκήσεις
- 57 – 61 Αυτοπαθείς
- 58 – 59 αυτοπαθής αντωνυμία σε ονομαστική και αιτιατική, παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής
- 60 – 61 ασκήσεις λεξιλογίου με το πρόθεμα «αυτο-»
- 61 ασκήσεις παραγωγής λόγου
- 62 – 70 Οριστικές Αντωνυμίες
- 62 μόνος μου, παρουσίαση
- 63 ασκήσεις εφαρμογής για την αντωνυμία μόνος μου
- 64 – 65 αντωνυμία ο ίδιος - η ίδια - το ίδιο, παρουσίαση / ασκήσεις
- 66 επισήμανση για τις διαφορετικές λειτουργίες (αντωνυμική και προσδιοριστική) του ίδιος
- 67 ασκήσεις για τη προσδιοριστική λειτουργία του ίδιος
- 68 – 69 αντωνυμία ο ίδιος και επίθετο ίδιος, επανάληψη
- 71 – 77 Δεικτικές Αντωνυμίες
- 72 – 73 δεικτικές αντωνυμίες αυτός - εκείνος στο χώρο ή χρόνο, παρουσίαση / ασκήσεις
- 74 – 75 ερωτηματική αντωνυμία ποιος - ποια - ποιο + ουσιαστικό, παρουσίαση / ασκήσεις
- 76 – 77 δεικτική αντωνυμία τέτοιος – τέτοια - τέτοιο, παρουσίαση / ασκήσεις / δομή: τέτοιος ... που...
- 78 – 79 δεικτική αντωνυμία τόσοσ - τόση - τόσο, παρουσίαση / ασκήσεις / δομή: τόσοσ ... που ...
- 80 – 82 Ποσοτικά
- 80 ερωτηματική αντωνυμία πόσος; πόση; πόσο;, παρουσίαση / ασκήσεις
- 80 – 81 ποσοτικά κάμποσος – αρκετός - λίγος, παρουσίαση / ασκήσεις
- 83 – 96 Αόριστες Αντωνυμίες
- 84 – 85 αόριστες αντωνυμίες, μια πρώτη παρουσίαση της έννοιας της αοριστίας με κόμικ
- 86 κανένας, καμία, κανένα, τίποτα, παρουσίαση / επισήμανση για την αλλαγή στη σημασία ανάλογα με το είδος της πρότασης / άσκηση για την σημασιολογική διάκριση
- 87 κανένας – ένας, παρουσίαση της κλίσης / ασκήσεις / επισήμανση για το κανείς που μπορεί να δηλώνει το αόριστο υποκείμενο
- 88 τίποτα – κάτι, εναλλακτική χρήση και διάκριση / επισήμανση για τη δομή: τίποτα + ουσιαστικό πληθυντικού σε ερωτηματικές προτάσεις
- 89 κανένας, καμία, κανένα, τίποτα, επαναληπτικές ασκήσεις
- 90 – 91 κάποιος, κάποια, κάποιον, κάτι, παρουσίαση / ασκήσεις
- 92 – 93 μερικοί, -ές, -ά / άλλος, -η, -ο, παρουσίαση / ασκήσεις
- 94 καθένας, καθεμία, καθένα, παρουσίαση / ασκήσεις
- 95 κάθε, παρουσίαση / ασκήσεις
- 97 - 112 Αναφορικές αντωνυμίες
- 98 αναφορική αντωνυμία ο οποίος, η οποία, το οποίο και το αναφορικό που, παρουσίαση
- 99 ασκήσεις για το που
- 100 αναφορικό που με την προσωπική αντωνυμία για απόδοση αιτιατικής (που τον), επισήμανση / ασκήσεις εφαρμογής
- 101 αναφορικό που με επίρρημα (που κοντά του), παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής
- 101 διάκριση του αναφορικού που και ερωτηματικής λέξης πού;, επισήμανση / άσκηση εφαρμογής
- 102 - 103 αναφορική ο οποίος στην ονομαστική, αιτιατική, γενική / ασκήσεις εφαρμογής
- 103 - 104 αναφορική ο οποίος με προθέσεις, επισήμανση / ασκήσεις εφαρμογής
- 105 αναφορική ο οποίος με έμφαση, επισήμανση / άσκηση

- 106 – 107 όποιος, όποια, όποιο, παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής
108 ό, τι, παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής
108 - 109 διάκριση του αναφορικού ό, τι από το ειδικό σύνδεσμο ότι,
επισήμανση / ασκήσεις εφαρμογής
109 αναφορικό ό, τι σε συγκριτικές δομές, επισήμανση / άσκηση
109 οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε, οτιδήποτε, άσκηση
110 – 111 όσος, όση, όσο, παρουσίαση / ασκήσεις εφαρμογής

Πηγές

- σελ. 19, 45, 48, 81 «Η κατασκήνωση Γαλάζια Ακτί», «Στην παραλία είναι υπέροχα», «Το γράμμα», «Ο Νικόλας φεύγει διακοπές», Ρενέ Γκοσίνι – Ζαν Ζακ Σαντιέ Οι διακοπές του μικρού Νικόλα, σελ 65, 15, 16, 9, εκδόσεις «Σύγχρονοι Ορίζοντες», 2000
- σελ. 33, 57, 65, 91 «... Όταν γιορτάζουμε, έχουμε επισκέψεις...», «Παίζαμε στο καφενείο», «...Πιες το Ακη μου, το γαλατάκι σου!...», «Ζημιά», Κυριάκος Ντελόπουλος Ο Ακης και οι άλλοι,
- σελ. 189, 182–183, 89, 143, εκδόσεις Καστανιώτη, 2001
- σελ. 41, 70, 96 Ξέρετε ότι..., Ιδανικά και απλά δίδυμα, Δακτυλικά αποτυπώματα, Πώς κληρονομούνται τα γονίδια, Charles B. Clayman Εγκυκλοπαίδεια της γυναίκας,
- σελ. 49, 40, 23, 28, εκδόσεις Μανιατέας, 1995
- σελ. 48 «Η γιαγιά μου», Ντόρα Γκάμπε, Η Γλώσσα μου για την γαε δημοτικού, 2 μέρος,
- σελ. 63. ΟΕ
- σελ. 53–54, 86–87 «Για πάντα δική σου», «Ο Σελιμίκος στο δικαστήριο», Ευγένιος Τριβιζάς Διακοπές με τον Ευγένιο Τριβιζά στο νησί των πυροτεχνημάτων, εκδόσεις Πατάκη, 2000
- σελ. 10 – 11, «Οι έλεγχοι», «Φεύγω από το σπίτι», «Η κοπάνα», Ρενέ Γκοσίνι – Ζαν Ζακ Σαντιέ Ο Μικρός Νικόλας, σελ.15-16, 135, 118-119, εκδόσεις «Σύγχρονοι Ορίζοντες», 2000
- σελ. 56, 56-57, 102 «Γνωρίζω τον εαυτό μου», «Μια συζήτηση με τον μπαμπά», Άννα Φρανκ Το Ημερολόγιο της Άννα Φρανκ,
- σελ. 61, 113 «... Τα παιδικά μου χρόνια ...», «...Στα μαθηματικά θυμάμαι μισούσα την υποτίμηση...», Μπρανισλάβ Νούσις Αυτοβιογραφία, εκδόσεις Δογραματζί, 1990
- σελ. 69, 79 «Με τον μπαμπά για ψώνια», Ρενέ Γκοσίνι – Ζαν Ζακ Σαντιέ Ο μικρός Νικόλας έχει προβλήματα,
- σελ. 26, 134–135, εκδόσεις «Σύγχρονοι Ορίζοντες», 2000
- σελ. 71 «Το νυχτερινό πάρτι», «Μια θεατρική παράσταση», Enid Blyton Οι δίδυμες Ο' Σάλιβαν,
- σελ. 91, 97 εκδόσεις Σπουδή, 1995
- σελ. 33,146–154, «..Μετά από μια μικρή βόλτα στο σχολείο...», Enid Blyton Οι δίδυμες στο Σεντ Κλερ,
- σελ. 93 εκδόσεις Σπουδή, 1995
- σελ. 21 - 22, «Στο οδοντιατρείο», Φράνση Σταθάτου Το κίτρινο μπαλόνι στο οδοντιατρείο από το Ανθολόγιο Χελιδόνια, μέρος δεύτερο,
- σελ. 95 Παν/μιο Ιωαννίνων, 1991
- σελ. 149-151,